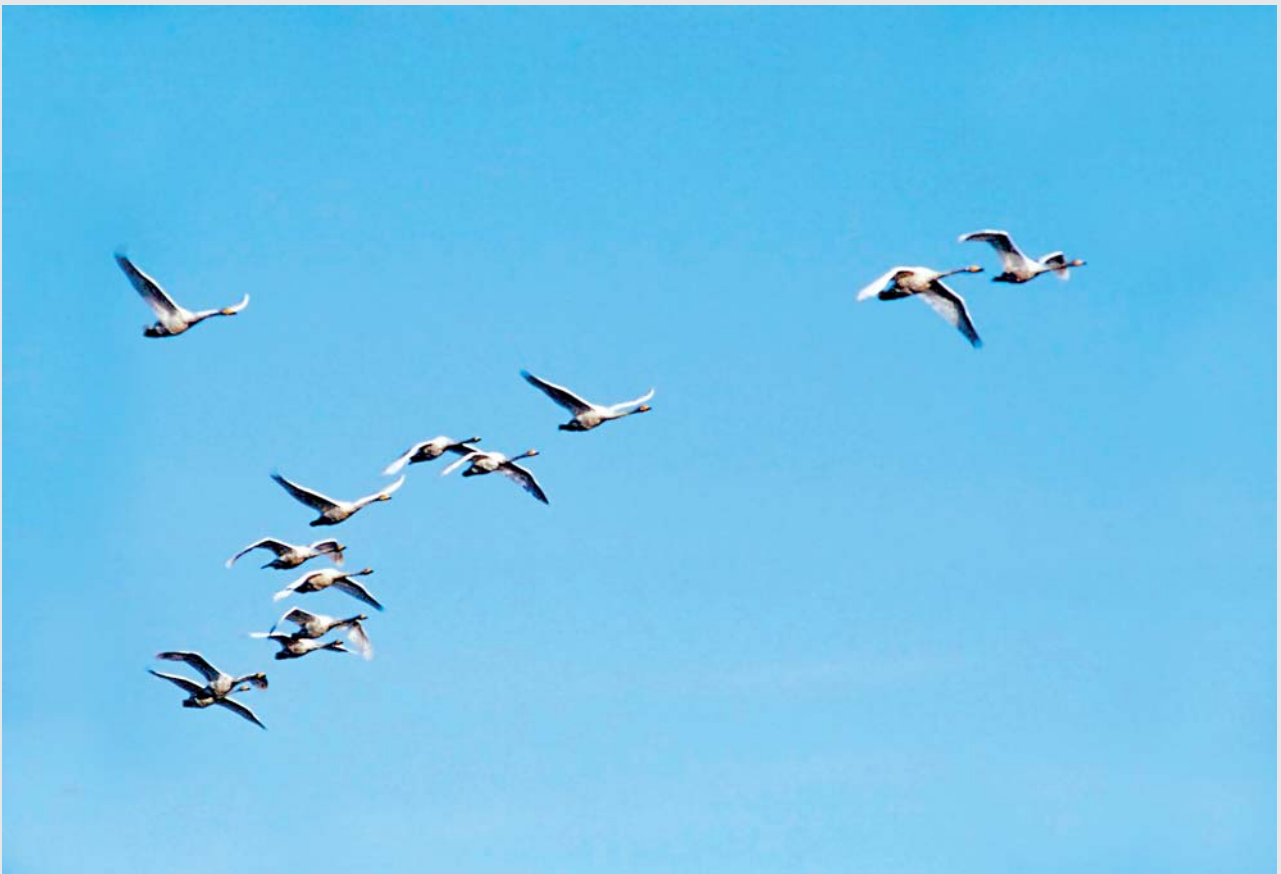

Lapin lintuvesityöryhmän mietintö

Lapin lintuvedet

– suojelun, hoidon ja käytön järjestäminen

393

Lapin lintuvesityöryhmän mietintö

Lapin lintuvedet

- suojelun, hoidon ja käytön järjestäminen

ROVANIEMI 2005

Julkaisu on saatavana myös Internetissä
www.ymparisto.fi/julkaisut

ISBN 952-11-2021-5
ISBN 952-11-2022-3 (PDF)
ISSN 1238-8610

Kannen kuvat: Aapo Mäenpää (iso kuva ja alarivin keskimmäinen kuva) ja Reijo Kallioniemi
Kuvien ja karttojen käsittely: Hannu Lehtomaa
Taitto: Kyllikki Koskela

Gummerus Kirjapaino Oy
Saarijärvi 2005

Sisällys

I Johdanto	7
2 Aluekuvaukset	8
2.1 Peltojärvi (Kottijärvi), Enontekiö LVO-12-0266	8
2.1.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	8
2.1.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	8
2.1.3 Hoitotarve	9
2.1.4 Palvelurakenteet	9
2.1.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	9
2.1.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	10
2.2 Kettujoki-Vaskojoki, Inari LVO-12-0267, FI 130 0210	10
2.2.1 Alueen yleiskuvaus	10
2.2.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	10
2.2.3 Hoitotarve	11
2.2.4 Palvelurakenteet	11
2.2.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	11
2.2.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	11
2.3 Kerpuanjärvi, Kittilä LVO-12-0268, FI 130 0615	12
2.3.1 Alueen yleiskuvaus	12
2.3.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	12
2.3.3 Hoitotarve	13
2.3.4 Palvelurakenteet	13
2.3.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	13
2.3.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	13
2.4 Kivijärvi-Pikku Kivijärvi-Lompolojärvi, Kittilä LVO-12-0269, FI 130 0616 .	14
2.4.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	14
2.4.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	14
2.4.3 Hoitotarve	15
2.4.4 Palvelurakenteet	15
2.4.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	16
2.4.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	16
2.5 Kuolajärvi-Siikajärvi-Julmajärvi, Kittilä LVO-12-0270, FI 130 0608	16
2.5.1 Alueen yleiskuvaus	16
2.5.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	17
2.5.3 Hoitotarve	18
2.5.4 Palvelurakenteet	18
2.5.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	18
2.5.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	18
2.6 Muonionjärvi-Utkujoki, Muonio LVO-12-0271, FI 130 0801	18
2.6.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	18
2.6.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	20
2.6.3 Hoitotarve	21
2.6.4 Palvelurakenteet	23
2.6.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	23
2.6.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	24

2.7 Paamajärvi, Pello LVO-12-0269, FI 130 0616	24
2.7.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	24
2.7.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	25
2.7.3 Hoitotarve	26
2.7.4 Palvelurakenteet	26
2.7.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	26
2.7.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	27
2.8 Pellojärvi-Säynäjärvi, Pello LVO-12-0273, FI 130 1005	27
2.8.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	27
2.8.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	27
2.8.3 Hoitotarve	29
2.8.4 Palvelurakenteet	30
2.8.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	31
2.8.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	31
2.9 Kampsajärvi, Rovaniemen mlk LVO-12-0274	31
2.9.1 Alueen yleiskuvaus	31
2.9.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	31
2.9.3 Hoitotarve	32
2.9.4 Palvelurakenteet	32
2.9.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	32
2.9.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	32
2.10 Saittajärvi, Salla LVO-12-0275	33
2.10.1 Alueen yleiskuvaus	33
2.10.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	33
2.10.3 Hoitotarve	34
2.10.4 Palvelurakenteet	34
2.10.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	34
2.10.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	34
2.11 Kuoskunjärvi, Savukoski LVO-12-0276, FI 130 1506	34
2.11.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	34
2.11.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	34
2.11.3 Hoitotarve	35
2.11.4 Palvelurakenteet	35
2.11.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	35
2.11.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	36
2.12 Kuivasjärvi, Simo LVO-12-0277, FI 130 1611	36
2.12.1 Alueen yleiskuvaus	36
2.12.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	36
2.12.3 Hoitotarve	37
2.12.4 Palvelurakenteet	37
2.12.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	37
2.12.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	37
2.13 Lappalaisjärvi, Sodankylä LVO-12-0278, FI 130 1715	37
2.13.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	37
2.13.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	38
2.13.3 Hoitotarve	39
2.13.4 Palvelurakenteet	39
2.13.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	39
2.13.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	39

2.14 Soasjärvi, Sodankylä LVO-12-0279	40
2.14.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	40
2.14.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	40
2.14.3 Hoitotarve	41
2.14.4 Palvelurakenteet	41
2.14.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	42
2.14.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	42
2.15 Jouttijärvi, Tervola LVO-12-0280, FI 130 1811	42
2.15.1 Alueen yleiskuvaus	42
2.15.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	42
2.15.3 Hoitotarve	43
2.15.4 Palvelurakenteet	43
2.15.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	43
2.15.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	44
2.16 Hurujärvi-Iso Mustajärvi, Tornio LVO-12-0281, FI 130 1909	44
2.16.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	44
2.16.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	44
2.16.3 Hoitotarve	45
2.16.4 Palvelurakenteet	45
2.16.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	45
2.16.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	46
2.17 Korttojärvi, Tornio LVO-12-0282	46
2.17.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	46
2.17.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	46
2.17.3 Hoitotarve	47
2.17.4 Palvelurakenteet	47
2.17.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	47
2.17.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	47
2.18 Pajukari-Uksei-Alkunkarinlahti, Tornio LVO-12-0283, FI 130 1911	47
2.18.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	47
2.18.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	48
2.18.3 Hoitotarve	49
2.18.4 Palvelurakenteet	50
2.18.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	51
2.18.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	51
2.19 Ahvenjärvi-Lehdonjärvi, Ylitornio LVO-12-0284, FI 130 2108	51
2.19.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	51
2.19.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	52
2.19.3 Hoitotarve	53
2.19.4 Palvelurakenteet	54
2.19.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	54
2.19.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	55
2.20 Meltosjärvet-Pysäjärvi, Ylitornio LVO-12-0285, FI 130 2104	55
2.20.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	55
2.20.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	56
2.20.3 Hoitotarve	57
2.20.4 Palvelurakenteet	58
2.20.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	58
2.20.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	59

2.21 Jänkkäjärvi-Lylyjärvi, Ylitornio LVO-12-0286	59
2.21.1 Alueen yleiskuvaus	59
2.21.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	59
2.21.3 Hoitotarve	60
2.21.4 Palvelurakenteet	60
2.21.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	60
2.21.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	60
2.22 Kainuunkylän saaret, Ylitornio LVO-12-0287, FI 1302 105	61
2.22.1 Alueen yleiskuvaus ja historia	61
2.22.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	62
2.22.3 Hoitotarve	63
2.22.4 Palvelurakenteet	64
2.22.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	65
2.22.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	65
2.23 Karunginjärvi, Tornio FI 130 1913	65
2.23.1 Alueen yleiskuvaus	65
2.23.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila	66
2.23.3 Hoitotarve	66
2.23.4 Palvelurakenteet	66
2.23.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve	66
2.23.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet	66
3 Yhteenveto	67
3.1 Yleistä	67
3.2 Alueellisen toteutusstrategian tarkistaminen	67
3.3 Kohteiden kunnostustarpeet	68
3.4 Palvelurakenteet	68
3.5 Hoidon ja käytön suunnittelu	69
3.6 Seuranta	69
3.7 Tarvittavat resurssit	70
Kirjallisuutta	71
Liitteet	73
Liite 1: Kohdekartat	73
Liite 2: Ilmakuvat	97
Liite 3: Kuoskunjärven aluekohtainen suojelupäätös	121
Liite 4: Hurujärvi - Iso Mustajärven luonnonsuojelualueen perustamispäätös	126
Liite 5: Yhteenveto kunnostusesityksistä kohteittain ja työlajeittain	131
Liite 6: Kustannustietoja kunnostustöistä ja palveluvarustuksesta	132
Kuvailulehdet	133

Johdanto

Lapin ympäristökeskus asetti 20.10.2003 sisäisen työryhmän selvittämään lintuvesiohjelmakohteiden toteutustilannetta ja tarvittavia jatkotoimia. Työryhmän jäseniksi kutsuttiin biologi Pekka Räinen, tutkija Sannamari Kääriäinen, rakennusmestari Reijo Kallioniemi, metsänhoitaja Kyösti Palojärvi, insinööri Aapo Honka ja metsätalousinsinööri Jouni Rauhala.

Työryhmän tehtäväksi asetettiin:

- selvittää LVO-kohteiden (22 kpl) kunnostus- ja hoitotarve sekä suojelun että virkistyskäytön kannalta
- selvittää tarve maankäytön ohjaukseen
- selvittää em. perusteilla, minkä taseoisia hoito- ja käyttösuunnitelmia kohteille on tarpeen laatia
- selvittää, onko alueellista toteutusstrategiaa tarpeen em. perusteilla tarkentaa LVO-kohteiden osalta

Selvitystyön yhtenä tarkoituksena on myös ollut tuottaa lintuvesien osalta aineistoa laadittavana olevaa Natura-verkoston hoidon ja käytön yleissuunnitelmaa varten. Työryhmä on käyttänyt selvityksensä lähdeaineistona erityisesti seuraavia julkaisuja ja asiakirjoja:

- Lapin lintuvedet – linnusto, tila ja suojelu
- Lapin alueellinen toteutusstrategia
- Natura-alueiden hoito- ja käyttötyöryhmän mietintö
- Arvokkaiden luontokohteiden hoidon ja käytön priorisointi Pohjois-Pohjanmaalla
- Suojeluohjelmien toteutusyhteistyön kehittämis -projektin (Suto-projekti) loppuraportti

Mainittujen julkaisujen lisäksi erityisen tärkeänä tietolähteenä ovat olleet Lintuvesi Life Nature -hankkeen raportit ja hankkeesta saadut kokemukset lintuvesien hoidon ja käytön suunnittelusta ja kunnostustöistä.

Työryhmä valitsi puheenjohtajakseen metsänhoitaja Kyösti Palojärven ja sihteerikseen metsätalousinsinööri Jouni Rauhalan. Työryhmä piti kuusi kokousta, teki katselmuksen seitsemälle kohteelle ja piti tiedotus- ja keskustelutilaisuuden kolmen kohteen maanomistajille. Lisäksi ryhmä kuuli asiantuntijana biologi Jorma Pessaa lintuvesien hoidon kokemuksista Pohjois-Pohjanmaalla sekä pyysi alueidenkäytön tulosalueen lausunnon kaavoituksen käytöstä toteutuskeinona. Työryhmän määräaika jatkettiin seitsemällä kuukaudella 31.5.2005 saakka.

Tässä työryhmän mietinnössä on esitetty kohteittain kunnostusta, käytön suunnittelua ja toteutusta koskevat selvitykset ja toimenpide-esitykset. Mietinnön yhteenveto-osassa on esitetty työryhmän tekemät periaatelinjaukset perusteluineen sekä ehdotettujen jatkotoimien kustannus- ja resurssitarkastelu. Lisäksi liitteinä on kohteiden kartat (liite 1) ja ilmakuvat (liite 2). Parhaillaan on erillisenä työnä laadittavana Natura-alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelma, jossa tul- laan määrittelemään toimijoiden työnjako alueiden suunnittelussa ja seurannassa.

Lapin ympäristökeskuksessa 31.3.2005

Kyösti Palojärvi
Aapo Honka

Jouni Rauhala
Pekka Räinen

Sannamari Kääriäinen
Reijo Kallioniemi

2

Aluekuvaukset

2.1 Peltojärvi (Kottijärvi), Enontekiö LVO-12-0266

2.1.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Peltojärvi ja Kottijärvi sijaitsevat Enontekiön kunnassa, Peltovuoman kylän länsipuolella, noin kolmen kilometrin etäisyydellä kyläkeskuksesta. Järvet sijaitsevat Käkkälöjoen valuma-alueella (va 65.67), Peltojoen alaosan osa-alueella (a 65.677). Noin 249 hehtaarin suuruinen Peltojärvi on matala ja kellulehtinen vesikasvillisuus on runsasta. Peltojärveä ympäröivät suot. Kevättulvalla Peltojärvi ja sen länsipuolella sijaitseva Kottijärvi ovat yhtenäistä vesialuetta. Kottijärven vesipinta-ala on noin 21 hehtaaria. Suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 480 hehtaaria. Järvet kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan mutta eivät Natura 2000 -suojelualueverkostoon.

Historia

Peltojärvi on merkittävä paikallisten asukkaiden kalastusjärvi. Peltojärveltä ja sen läheisiltä vesialueilta (lähinnä Angelijärveltä ja Peltojoesta) on perinteisesti niitetty kortetta poroille.

Paikallisten asukkaiden arvion mukaan Palakaisen ja Tuulivuoman suoalueiden kuivattaminen on tuonut humusta ja kiintoainetta Peltojärveen, jonka seurauksena järvi on madaltunut ja kasvillisuus runsastunut.

Tehdyt selvitykset

Hydrologia	LAP 1997	Vedenkorkeuden seuranta
Vedenlaatu	LAP 1976–2002	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Kasvillisuus	LAP 2001, 2002	lajitietoja
Linnusto	LAP 1997	Räinä et al. 2000

2.1.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojellinen tila

Luontotyypit

Peltojärvellä vallitsee palpakkovaltainen kellulehtikasvillisuus. Siimapalpakko peittää noin 80 % järven vesipinta-alasta. Palpakkokasvustot ovat järven itä- ja länsilaidoilla tiheitä ja keskiosassa (osittain niitetyllä alueella) harvempia. Järven pohjoisosassa Käkkälö- ja Peltojokien suulla kasvaa hieman vesikuusta ja ulpukkaa. Muita järvellä esiintyviä lajeja ovat ahvenvita ja ruskoärviä. Rannat ovat pääasiassa suota.

Peltojärvi on ravinteisuudeltaan luokiteltavissa lievästi reheväksi. Järven vesi on melko kirkasta mutta humuksen ruskeaksi värjäämää. Kevättalvella voi esiintyä hapen vajausta ja tämän seurauksena korkeita rautapitoisuuksia. Avovesikau-

della järven rautapitoisuudet ovat alhaisia. Täysin hapettomia oloja käytettävissä olevan aineiston perusteella ei Peltojärvessä esiinny. Veden pH on lähellä neutraalia, hieman happaman puolella (keskimäärin 6,8).

Linnusto

Peltojärvellä pesii 21 kosteikoille ominaista lintulajia, joiden kokonaiskanta on 112 paria. Peltojärven alueella on maakunnallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena ja huomattavaa merkitystä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena. Alue on myös merkittävä pesimäaikainen ruokailualue niin alueen kuin sen ulkopuoliselle linnustollekin.

Lintudirektiivin liitteen I lajeista alueella on tavattu pesivänä ainakin lapintiira, liro, sinirinta, suokukko ja uivelo. Valtakunnallisesti uhanalaisia lintulajeja on pesimälinnustossa kaksi ja valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja yksi. Lähes puolet suojelupisteen arvosta muodostuu vesilinnuista ja vajaat 40 % kahlaajista; lokkilintujen osuus jää viiteen prosenttiin.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	21/112
Lintudirektiivin liitteen I lajit	5/40
Alueellisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	2/3
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/6
Suojelupistearvo	49

2.1.3 Hoitotarve

Peltovuoman metsästysyhdistys esitti vuonna 1996 Lapin ympäristökeskukselle Angeli- ja Peltojärven kunnostamista. Kunnostustarvetta perusteltiin ympäröivien suoalueiden kuivattamisen aiheuttamalla järvien rehevöitymisellä ja liettymisellä. Ympäristökeskus laati vesikasvillisuuden niittosuunnitelman linnustonäkökulmat huomioiden. Niittoa Peltojärvellä on tehty vuosina 1996–2001 lähinnä venereiteiltä. Vedenpinnan nostolle ei ole Lapin ympäristökeskuksen mukaan perusteita. Myöskään Enontekiön kunnan vuonna 2003 tekemän järvien kunnostustarvelistan mukaan Peltojärvellä ei ole tarvetta aktiivisiin kunnostustoimenpiteisiin.

2.1.4 Palvelurakenteet

Alueella ei ole palvelurakenteita. Peltojärven etelärannalla on yleinen veneidenpitopaikka.

2.1.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alueella ei ole palvelurakenteita ja pääasiallinen käyttäjäkunta ovat paikalliset asukkaat. Järvellä kalastetaan ja järven yli kuljetaan marjamaille. Alueen käyttöä haittaa runsas vesikasvillisuus ja mataluus. Järvellä on tehty vesikasvillisuuden niittoa kulkureiteiltä vuosina 1996–2001 linnustoarvot huomioiden.

Alueelle tulee laatia hoidon ja käytön suunnitelma.

2.1.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Peltojärven suojeleluohjelma-alueen pinta-ala on noin 480 hehtaaria. Alueen länsi- ja pohjoisosissa sijaitsevat yksityisten omistamat suoalueet on yhtä tilaa lukuun ottamatta jo hankittu valtiolle. Peltojärven vesialueen ja järven itäreunan kapean rantakaistan osalta suojelelu on tarkoitus toteuttaa aluekohtaisella rauhoituspäättöksellä (LSL 24 § 3 mom.). Kaiken kaikkiaan on suojelelu alueella vielä toteuttamatta 15 tilan osalta.

2.2 Kettujoki-Vaskojoki, Inari LVO-12-0267, FI 130 0210

2.2.1 Alueen yleiskuvaus

Yleiskuvaus

Kettujoen ja Vaskojoen Natura-alue muodostuu Paaterin ja Muddusjärven välisestä Kettujokesta ja siihen liittyvistä suoalueista sekä Vaskojoen alaosan suistoalueesta. Molemmissa joissa on lukuisia sivupolvekkeita ja -lampareita, jotka lisäävät suuresti rantaviivan pituutta. Rannat ovat pääasiassa tulvanevoja ja saraluhtia. Jokien lampareissa on järvikorte- ja järvikaislakasvustoja. Alueeseen kuuluvat myös Tuorisjängän ja Halstimajängän aapasuot ja joitakin pieniä metsäsaarekkeita. Natura-alueen pinta-ala on 1 995 hehtaaria. Kettujoen alue kuuluu soidensuojeleluun perusohjelmaan ja Kettujoen-Vaskojoen alue kuuluu lintuvesien suojeleluohjelmaan.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1977–1979	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1998	Räinä et al. 2000

2.2.2 Suojeleluarvot ja luonnonsuojelellinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Kettujoki-Vaskojoki Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat :

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (3210)
- subarktiset *Salix*-pensaikot (4080)
- vaihettumissuot ja rantasuot (7140)
- *aapasuot (7310)
- *boreaaliset luonnonmetsät (9010)
- *puustoiset suot (91D0)
- **Alnus glutinosa* ja *Fraxinus excelsior* -tulvametsät (91E0)

* = Euroopan unionin luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettu ensisijaisesti suojelelta luontotyyppi

Alueen pinta-alasta noin 35 % on aapasuota ja noin 20 % luonnontilaisia jokireittejä. Muita luontotyyppiejä on kutakin 1–10 % pinta-alasta.

Luontodirektiivin liitteen II lajeista alueella esiintyy saukko.

Linnusto

Kettujoen-Vaskojoen alueen linnustossa on 20 kosteikolle ominaista lajia, joiden parimäärä on yli 200 paria. Lintudirektiivin I-liitteen lajeja pesimälinnustossa on viisi: uivelo, sinisuohaukka, liro ja sinirinta sekä kosteikoista riippumaton pohjan tikka. Alueellisesti uhanalaisia lajeja on kaksi ja valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja yksi. Suojelupistearvossa painottuu vesilintujen osuus, jotka muodostavat lähes puolet suojeluarvosta. Kahlaajien osuus on noin 30 % suojelupisteen kokonaisarvosta.

Alueella on maakunnallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena ja huomattavaa merkitystä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena. Alue on myös merkittävä pesimäaikainen ruokailualue niin alueen kuin sen ulkopuoliselle linnustollekin.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	20/217
Lintudirektiivin liitteen I lajit	5/42
Alueellisesti uhanalaiset lajit	2/2
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/1
Suojelupistearvo	67

2.2.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Rakennetun rannan osuus on viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana kasvanut 0,5 prosentista 1–1,5 prosenttiin.

Vesialueet

Alueella ei ole kunnostustarvetta.

2.2.4 Palvelurakenteet

Kettukosken niskan eteläpuolella on tulipaikka.

2.2.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Kettujoen-Vaskojoen alueella ei ole nykytilassa kunnostustarvetta. Alueen laajuus, luonnonarvot ja virkistyskäyttömahdollisuudet huomioon ottaen tulee alueelle tehdä hoidon ja käytön suunnitelma, jossa tarkennetaan myös palvelurakenteiden tarve alueella. Kettukosken niskassa on perinteinen lintujen tarkkailupaikka.

2.2.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Kettujoen-Vaskojoen suojeluohjelma-alueen (Natura-alueen) pinta-ala on 1 995 hehtaaria. Alueen toteutus on osittain kesken. Kettujoen osalta suojelu on toteutettu maanhankinnoin ja rauhoitussopimuksin. Kahden tilan osalta neuvottelut ovat kuitenkin vielä kesken. Vaskojoen osalta suojelu on tarkoitus toteuttaa luonnonsuojelulain 24 §:n 3 momentin mukaisella rauhoituspäätöksellä. Esimerkki aluekohtaisesta suojelupäätöksestä on liitteenä 3.

2.3 Kerpuanjärvi, Kittilä LVO-12-0268, FI 130 0615

2.3.1 Alueen yleiskuvaus

Yleiskuvaus

Kerpuanjärvi sijaitsee Kittilän kunnan Alakylässä, Ala-Kerpuanjoen valuma-alueella (va 65.535). Kerpuanjärvi on matala ja hyvin reheväkasvuinen. Rantametsät ovat järven itärannalla koivuvaltaisia kangasmetsiä, muutoin soista rämettä ja korpea, jonka reunassa on kapea koivuvyöhyke. Rantapensaikkovyöhyke on matalahko, leveydeltään alle 10 metriä. Koko järveä ympäröi melko tasaleveä ja yhtenäinen saraa ja kortetta kasvava vyöhyke.

Mosaiikkimaisuutta vesialueen kasvillisuudessa on vain vähän. Upos- ja kellulehtisen kasvillisuuden valtalajina on lumme, jota kasvaa runsaasti koko järven alueella. Runsaasti esiintyy myös uistinvitaa ja vesisammalia. Aiemmin järven rantaniityillä on harjoitettu niittytaloutta.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1999	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1996	Räinä et al. 2000

2.3.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojellinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Kerpuanjärven Natura-alueen arvokkaat luontotyypit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- *puustoiset suot (91D0)

Alueen pinta-alasta noin 60 % edustaa vesistöluontotyyppiä ja noin 10 % suotyyppiä.

Kerpuanjärvi on hyvin reheväkasvustoinen ja matala järvi. Rantametsät ovat järven itärannalla koivuvaltaisia kangasmetsiä, muutoin kapean koivuvyöhykkeen reunustamia soisia rämeitä ja korpia. Rantapensaikkovyöhykkeen valtalajina on pohjanpaju. Koko järveä ympäröi 30–50 metrin levyinen sara-kortevyöhyke. Paikoitellen kasvusto on pelkästään järvikortetta, paikoitellen saravaltaista. Myös raatetta kasvaa siellä täällä. Järven umpeenkasvu on pääsääntöisesti pohjanmyötäistä. Saraikkojen valtalajeina ovat pullosara ja vesisara. Aivan veden tuntumassa on kapeana vyöhykkeenä viiltosarakasvustoja. Vesisammalia kasvaa runsaasti koko järven alueella.

Upos- ja kellulehtisestä vesikasvillisuudesta yleisin on lumme, jota kasvaa erittäin runsaasti koko järven alueella. Myös uistinvitaa ja vesikuusta esiintyy runsaasti. Muita alueella tavattuja lajeja ovat mm. purovita, ahvenvita ja terttualpi.

Kasvillisuusvyöhykkeet ovat hyvin tasaisia, mosaiikkimaisuudesta ei voi puhua juuri missään järven osassa.

Linnusto

Kerpuanjärven linnustossa on 22 kosteikoille ominaista lajia, joiden yhteinen parimäärä on noin 70. Lintudirektiivilajeja pesimälinnustossa on kahdeksan: joutsen, uivelo, kurki, suokukko, liro, vesipääsky, lapintiira ja sinirinta. Valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja järvellä pesii yksi. Suojelupistearvosta vajaa puolet muodostuu vesilinnuista ja kolmannes kahlaajista.

Kerpuanjärvellä on lähinnä paikallista merkitystä muutonaikaisena levähdys-alueena, sulkasadonaikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailu-alueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	22/73
Lintudirektiivin liitteen I lajit	8/20
Alueellisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/2
Suojelupistearvo	38

2.3.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Kerpuanjärven avovesiala on hieman pienentynyt parinkymmenen vuoden aikana. Peltorantoja ei enää ole ja rakennetun rannan osuus on lisääntynyt nollassa kahteen prosenttiin rantaviivasta.

Vesialueet

Kerpuanjärvi on aikoinaan laskettu. Alueelta ei ole tehty kunnostusaloitetta, mutta alueen lintuvesiarvon parantamiseksi kesäaikaisen vedenpinnan nosto ja mosaiikkimaisuuden lisääminen allikoita ruoppaamalla saattaisi olla perusteltua. Teknisesti noin 10 cm kesävedenkorkeuden nosto voisi olla mahdollinen.

2.3.4 Palvelurakenteet

Alueella ei ole palvelurakenteita.

2.3.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Järven virkistyskäyttö painottunee syksyiseen vesilinnustukseen. Alueella ei ole vakituista asutusta eikä tarvetta virkistyskäytön edistämiseen. Kohde sijaitsee melko syrjässä ja on pinta-alaltaan pieni.

Kunnostustarve tulee selvittää hoidon ja käytön suunnitelmassa.

2.3.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Kerpuanjärven suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 63 hehtaaria. Alueen suojeleminen on toteuttamatta kokonaisuudessaan. Suojelurajaukseen kuuluu määräaloja kuudesta eri tilasta ja yhdestä yhteisvesialueesta. Asianosaisten suuren lukumäärän vuoksi kohteen suojeleminen on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa aluekohtaisella rauhoituspäätöksellä (LSL 24 § 3 mom.) Esimerkki aluekohtaisesta suojelupäätöksestä on liitteenä 3.

2.4 Kivijärvi-Pikku Kivijärvi-Lompolojärvi, Kittilä LVO-12-0269, FI 130 0616

2.4.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Kivijärvi, Pikku Kivijärvi ja Lompolojärvi sijaitsevat Länsi-Lapissa, Kittilän kunnassa lähellä Kolarin kunnan rajaa Kallon kylässä. Matkaa Kittilän keskusta on noin 40 kilometriä, Kolarin keskustaajamaan noin 25 kilometriä, samoin kuin Yläkselle. Alueen järvet ovat matalahkoja ja mutapohjaisia. Ve-tensä järvet saavat ympäröiviltä vetisiltä ja vaikeakulkuisilta soilta. Järvien saravyöhykkeisiä rantoja reunustavat paikoitellen avonaiset suot, jotka vaihettuvat vähitellen puustoa kasvaviin korpiin ja rämeisiin sekä kangasmaihin.

Kivijärvi ja Lompolojärvi ovat reheväkhöjä latvajärviä, kun taas Kivijärveen laskeva Pikku Kivijärvi on karumpi soiden rantaan asti ympäröimä suolampare. Järvet sijaitsevat Kallojoen valuma-alueella (va 65.563). Kaikki alueen kolme järveä ovat vesiyhteydessä toisiinsa. Lompolojärvestä lähtevä Ruonaoja laskee edelleen Kallojärveen.

Kivijärvet ja Lompolojärvi kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja Euroopan yhteisön Natura 2000 -suojelualue verkostoon.

Historia

Alueen rantoja on ennen hyödynnetty luonnonniittyinä, mistä merkkeinä ovat Kivijärven länsirannan luhtaniittyillä olevat muutamat heinäladot sekä järvien ympäristöissä kiertelevät vanhat heinätiät. Alueen suurin järvi, Kivijärvi, on alunperin ollut kokonaisuudessaan Kivijärven Äijin omistuksessa. Järvi on myöhemmin jaettu useampaankin kertaan jälkeläisten kesken. Lompolojärven puoli on ollut jo muinoin puolen kymmenen kyläläisen omistuksessa.

Sekä Lompolojärven että Kivijärven rannoilta on tehty heinää karjan tarpeisiin. Heinän kasvun parantamiseksi on Lompolojärven ja Kivijärven välillä olevaa ojaa tam-mettu ja näin säädelty veden pintaa Kivijärven puolella. Patorakenteita ei ole enää löydettävissä maastosta.

Kivijärven etelärannalla oleva Kivijärven tila on ollut asuttuna aina 1960-luvulle asti. Nykyisellään vakituista asutusta järven rannalla ei enää ole, mutta 1970-luvulta lähtien on Kivijärven tilan ympäristöön rakennettu loma-asutusta lähinnä kesäaikaista käyttöä varten.

Tehdyt selvitykset

Kasvillisuus	LAP 2000	Kääriäinen 2002a
Linnusto	LAP 1996, 2000	Räinä et al. 2000, Kääriäinen 2002a

2.4.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Kivijärvi-Pikku Kivijärvi Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- vaihettumissuot ja rantasuot (7140)

Alueen pinta-alasta noin 75 % edustaa vesistöluontotyyppiä ja noin 15 % suotyyppiä.

Linnusto

Kivijärvien alueella pesii monipuolinen kosteikkolinnusto. Lajistossa on levinneisyydeltään sekä eteläisiä että pohjoisia lajeja. Kosteikoille ominaisia lajeja on lähes kolmekymmentä ja pareja yli kolmesataa. Lintudirektiivilajeja järvillä pesii kymmenen: kuikka, joutsen, uivelo, kurki, suokukko, liro, vesipääsky, pikkulokki, lapintiira ja sinirinta. Alueellisesti ja valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja pesii molempia yksi ja silmälläpidettäviä niinkään yksi laji. Kohteen suojelupistearvo on yli sata, mikä on varsin korkea Lapin lintuvesillä.

Muutonaikainen merkitys on vähintään paikallinen ja sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena alue on merkittävä.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	28/316
Lintudirektiivin liitteen I lajit	10/79
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/1
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	1/140
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/10
Suojelupistearvo	103

2.4.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Avovesialassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Peltorannan ja rakennetun rannan osuudet ovat pienentyneet vastaavana aikana.

Vesialueet

Alueella ei ole nykytilanteessa kunnostustarvetta.

2.4.4 Palvelurakenteet

Lintutorni

Lompolojärven lintutornille pääsee paikoitusalueelta lähtevää vajaan kilometrin mittaista polkua pitkin. Opastus kohteelle on Kallon kylätieltä. Noin puolet matkasta on pitkostettu. Reitti kulkee läpi monipuolisen suomalaisen ja osittain Paskajärven rantoja myötäillen. Lintujen havainnointi jo matkalla tornille on mahdollista.

Lompolojärven lintutorni on rakennettu vuonna 2001 kyllästetystä puutavarasta. Torni on perustettu paalujen varaan ja lattiataso on noin 3,8 metrin korkeudessa. Tornissa on lintujen tunnistamista helpottavia kuvatauluja. Tornille tulo on suunniteltu siten, että tornia lähestyvät ihmiset eivät häiritse järvellä olevia lintuja. Kuvat Reijo Kallioniemi

2.4.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Kivijärvien ja Lompolojärven sijainti lähellä kylää ja tietä sekä mm. tunturikeskus Ylläksen vaikutuspiirissä luo mahdollisuuksia alueen monipuoliselle käytölle. Alue soveltuu pienessä mittakaavassa linturetkelyyn ja erityisen hyvin paikallisten ihmisten virkistytymiseen sekä opetustarkoitukseen. Alue onkin pääasiassa paikallisten asukkaiden käytössä.

Alueelle tehdyt palvelurakenteet riittävät nykyisen käytön tarpeisiin.

Alueelle on tehty virkistyskäyttösuunnitelma Lapin ympäristökeskuksen Lintuvesi Life -projektissa vuonna 2002 (Kääriäinen 2002a). Alueelle ei ole tarvetta tehdä erillistä hoidon ja käytön suunnitelmaa.

2.4.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Kivijärvi-Pikku Kivijärvi-Lompolojärven suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 135 hehtaaria. Alueen suojelu on toteutettu yhden tilan osalta, muilta osin suojelu on toteuttamatta. Suojelurajaukseen kuuluu määräaloja 14 eri tilasta ja kolmesta yhteisvesi- tai maa-alueesta. Asianosaisten suuren lukumäärän vuoksi kohteen suojelu on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa aluekohtaisella rauhoituspäätöksellä (LSL 24§ 3 mom.) Esimerkki aluekohtaisesta suojelupäätöksestä on liitteenä 3.

2.5 Kuolajärvi-Siikajärvi-Julmajärvi, Kittilä LVO-12-0270, FI 130 0608

2.5.1 Alueen yleiskuvaus

Yleiskuvaus

Tollovuoma-Silmäsvuoma-Nunaravuoma Natura-alueen kokonaispinta-ala on 9 673 hehtaaria. Alue on valittu Naturaan sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella. Natura-alueen sisällä sijaitsevat Kuola-, Siika- ja Julmajärvi ovat lintuvesien suojeluohjelmassa vesikasvillisuuden perusteella. Lintuvesien suojeluohjelmaan kuuluvan alueen pinta-ala on 197 hehtaaria.

Kuola-, Siika- ja Julmajärvi sijaitsevat Kittilän kunnassa, Tepsan kylän pohjoispuolella, Mäkelän ja Rovonpään välisen tien varressa. Järvet ovat edustavia sahalehtityypin järviä, joissa esiintyy useita harvinaisia emäksisten järvien lajeja. Kuolajärven vesipinta-ala on noin 123 hehtaaria, Julmajärvi-Pitkäjärven noin 14, Pieskijärven noin 2,3 ja Siikajärven noin 8,6 hehtaaria.

Järvet rajoittuvat ympäröiviin metsiin tai soihin, varsinaista rantametsävyöhykettä ei ole. Pensaikkoa on lähinnä puronvarsissa, saraniittyä on paikoitellen pienehköjä alueita. Järviruokokasvustot esiintyvät laajoina 5–30 metriä leveinä vyöhykkeinä. Upos- ja kellulehtistä kasvillisuutta on runsaasti, erityisen runsasta kasvillisuus on Siikajärvellä, Siikajoen laskuojan suulla, Kuolajoen alussa sekä Julmajärven koillisosassa. Runsaimmin esiintyvät lajit ovat heinävita, uistinvita, sahalehti, ulpukka, pohjanlumme ja Kuolajärven laskuojassa runsaana esiintyvä järvisätkin. Muita alueella havaittuja lajeja ovat ahvenvita, palpakot, ristilimaska, vesikuusi, ärviä ja raate.

Pieskijärvi on suorantainen ja kasvillisuutensa puolesta hyvin niukka, runsaimpana lajina esiintyy ulpukka.

Kasvillisuuden ja avoveden muodostamaa mosaiikkia on järvillä vähän. Mosaiikkimaisinta avoveden ja ilmaversoisikasvillisuuden suhde on Kuolajoen suulla Kuolajärven länsiosassa. Muualla kasvustot ovat melko yhtenäisiä.

Aikoinaan Kuolajärveltä on niitetty rytiä, nykyisellään niittoa tapahtuneen vain mökkirannoilla.

Tehdyt selvitykset		
Vedenlaatu	LAP 1991, 1998, 1999, 2001–2003	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1996	Räinä et al. 2000

2.5.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojellinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Tollovuoma-Silmäsvuoma-Mustaoja-Nunaravuoma Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat:

- *Magnopotamion* tai *Hydrocharition*-kasvustoiset luontaisesti ravinteiset järvet (3150)
- vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on *Ranunculion fluitantis* ja *Callitriche-Batrachium* -kasvillisuutta (3260)
- *keidassuot (7110)
- letot (7230)
- *aapasuot (7310)
- *borealiset luonnonmetsät (9010)
- borealiset lehdot (9050)
- *puustoiset suot (91D0)

Alueen pinta-alasta noin 90 % edustaa erilaisia suoluontotyyppijä. Noin 3 % koko Natura-alueen pinta-alasta on luontotyyppiä *luontaisesti ravinteiset järvet*. Kuola-, Siika- ja Julmajärvet edustavat tätä tyyppiä.

Linnusto

Alueen pesimälinnustoon kuuluu 14 kosteikoille ominaista lajia, joiden yhteenlaskettu parimäärä on noin 60. Lintudirektiivilajeja on neljä: uivelo, liro, vesipääsky ja sinirinta. Järvillä pesii yksi alueellisesti uhanalainen laji. Suojelupistearvo on yksi Lapin lintuvesien pienimmistä. Siitä pääosan muodostavat kahlaajat, noin 40 %; vesilintujen osuus on noin 30 %. Kohteella on enintään paikallista merkitystä muu- tonaikaisena levähdysalueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	14/58
Lintudirektiivin liitteen I lajit	4/20
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/2
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	-
Suojelupistearvo	21

2.5.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Järvien avovesiala on pienentynyt viimeisten parinkymmenen vuoden aikana noin kolmanneksen ja rakennetun rannan osuus on nykyisin 4 % rantaviivasta. Aivan rannan tuntumassa on lähes 10 vapaa-ajan asumusta. Julmajärven pohjoispuolella on kaksi asuttua taloa.

Lintuvesien suojeleuhjelmaan kuuluvilla vesialueilla ei ole kunnostustarvetta.

2.5.4 Palvelurakenteet

Alueella ei ole palvelurakenteita.

2.5.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Järvet ovat Tepaston kylän asukkaiden aktiivisen virkistyskäytön kohteena. Kattiska-, paunetti- ja verkkopyynti ovat käytettyjä kalastusmenetelmiä. Veneitä on Kuolajärven rannalla runsaasti, myös muut kuin järven rannalla asuvat käyvät järvellä. Alueella harjoitetaan myös vesilinnustusta.

Alueelle ei ole tarvetta tehdä erillistä hoidon ja käytön suunnitelmaa, sillä se sisältyy suurempaan Natura-alue kokonaisuuteen.

2.5.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Kuolajärvi-Siikajärvi-Julmajärven suojeleuhjelma-alueen pinta-ala on noin 197 hehtaaria. Alueen toteutuskeinoina ovat luonnonsuojelulaki ja rakennuslaki. Alueen suojeleminen on maa-alueiden osalta toteutettu loppuun. Alueen yksityismaat on joko hankittu valtiolle tai saatu rauhoitussopimusten piiriin. Rajaukseen sisältyvällä Kuolajärven itärannan pienehköllä suolla toteutustapana on kuitenkin ranta-asemakaava. Suojeleminen on tarkoitettu vielä täydentämään yhteisiä vesialueita koskevilla rauhoitussopimuksella.

2.6 Muonionjärvi-Utkujoki, Muonio LVO-12-0271, FI 130 0801

2.6.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Muonionjärvi ja Utkujoki sijaitsevat Länsi-Lapissa, Muonion kunnassa, kuntakeskuksen välittömässä läheisyydessä Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueella. Natura-alueen suurin pituus (luode-kaakko-suunnassa) on noin 6 km ja keskimääräinen leveys noin yksi kilometri. Kapeimmillaan alue on Muonionjoen ja Utkujoen haarassa, jossa sen leveys on vain 150 metriä.

Muonionjärvi (pinta-ala 97 hehtaaria) on kauttaaltaan matala ja vesikasvillisuus on runsasta. Järvi sijaitsee Natura-alueen eteläosassa, hevosenkengän muotoisen Rukomasaaren (pinta-ala 101 hehtaaria) sisällä. Saari on muodostunut vuo-

situhansien aikana jokiuomaan syntyneestä tulvavallista. Muonionjärvi aukeaa etelässä Rukomaputaan ja Muonionjoen haaraan, johon laskee myös Muonion keskustaajaman halki virtaava Jerisjoki. Rukomapudas alueen itäosassa rajautuu Rukomasaaren itäiseen haaraan. Uoma on matala ja hitaasti virtaava; ajoittain vesitilanteesta riippuen uomassa ei ole virtausta lainkaan tai virran suunta jopa muuttuu.

Natura-alueen pohjoisosan muodostavat Utkujoen uoma, vuopiot (vuopio, uopio, vuopaja, uopaja = jokiväylästä sivuun pistäytyvä rantamutka, lahdelmä) sekä tulvaniityt ja pensaikot niiden ympärillä. Vuopiot ovat matalia ja pääsääntöisesti yhteys Utkujoen uomaan on vuopioiden eteläpäästä. Utkujoki laskee Utku- ja Nulusjärvistä Muonionjokeen Rukomasaaren pohjoispään kohdalla.

Tulvat ovat oleellinen alueen luonnonpiirteitä muokkaava voima. Jäät lähtevät Muonionjoesta Muonion korkeudella keskimäärin toukokuun puolivälissä. Kevättulvan lisäksi Muonion alueella esiintyy juhannustulva, jonka aiheuttavat Käsi-varren tunturialueiden sulamisvedet. Voimakkaimpien tulvien aikaan vesi pyyhkii yli Muonionjärveä ympäröivän Rukomasaaren. Yleensä tulvavedet jäävät kuitenkin alemmaksi ja näin ollen melko vahvankin puuston muodostuminen Rukomasaareen on ollut mahdollista. Pajukot kestävät vuotuistakin vettymistä hyvin.

Muonionjärven-Utkujoen -alue kuuluu kasvimaantieteellisesti Pohjoisboreaaliseen Metsä-Lapin vyöhykkeeseen ja Kittilän Lapin eliömaakuntaan. Alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja Natura 2000 -verkostoon sekä lintu- että luontodirektiivin perusteella.

Historia

Sana Muonio tarkoittaa paikkaa, jossa monia jokia yhdistyy.

Asutusta Muoniossa on ollut jo kivikaudella. Kiinteä talonpoikaisasutus syntyi 1610-luvulla. Muonion seudulla oli kiinteää ja suhteellisen taajaa suomalaisasutusta jo paljon ennen kuin muualla nykyisen Lapin alueella, johtuen pitkälti kalaisten eräjärvien lisäksi karjanhoidolle edullisista runsaista jokivarsiniityistä Muonionjokilaaksossa. (Lokio 1996)

Tulvaniittyjen merkitys asutuksen leviämisessä on ollut suuri. Aikoinaan tulvaniittyjä pidettiin jopa suuremmassa arvossa kuin metsämaata. Paikallisten ihmisten mukaan niittyjen arvo oli suuri vielä 1950-luvulla.

Muonion kirkonkylän vanha osa ja jokilaakson kulttuurimaisema on nimetty arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi ja maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi (Maisema-aluetyöryhmä 1992). Natura-alueen eteläiset osat, pääasiassa Rukomasaari ja Muonionjärvi, ovat osa näitä maisemia. Rukomasaari kokonaisuudessaan on maakunnallisesti arvokasta perinnemaisemaa (Kalpio & Bergman 1999).

Nykyisin Muonionjärvi on madaltunut ja rehevöitynyt niin, että entiset hiekkarannat kasvavat vankkaa heinää. Utkujoki, joka aikaisemmin on laskenut keski- ja aliveden aikana Putaan kautta, laskee nyt pääasiassa suoraan Muonionjärven yläpuolelta Muonionjokeen. Virtaus putaassa on miltei loppunut. Rehevöitymisen syynä on pääasiassa asumisjätevedet, joita laskettiin puhdistamattomina Putaaseen ja Muonionjärveen aina 1970-luvun alkupuolelle saakka.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1998, 2005	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Kasvillisuus	LAP 2001	Kääriäinen 2003a
	LAP ja MH 1996	Kalpio & Bergman 1999
Linnusto	LAP 1996, 2001	Räinä et al. 2000

2.6.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojellinen tila

Luontotyypit

Luontodirektiivin mukaiset Muonionjärvi-Utkujoki Natura-alueen arvokkaat luontotyypit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (3210)
- pohjoiset, borealiset tulvaniityt (6450)

Muonionjärvi ja Utkujoen varrella sijaitsevat vuopiot kuuluvat luontotyyppiin *humuspitoiset lammet ja järvet*. Rukomapudas Rukomasaaren itäpuolella sekä Utkujoki ovat luontotyyppiä *Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit*. Suurin osa maa-alueista kuuluu luontotyyppiin *pohjoiset, borealiset tulvaniityt*. Puustoiset alueet eivät kuulu tähän luontotyyppiin.

Alueella esiintyvät tulvaniityt ovat muovautuneet osittain ihmistoiminnan seurauksena. Niittyjä on aikoinaan niitetty ja laidunnettu, mutta nykyisellään käytön loppuminen on johtanut alueiden pensoittumiseen ja umpeutumiseen. Vesi-alueet ovat lähes luonnontilaisia, Rukomaputaassa on tehty vuosina 1971–1972 sekä 1990–1992 ruoppauksia. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on nähtävissä ulkoisen kuormituksen aiheuttamaa rehevöitymistä.

Muonionjärvestä otetun yhden vesinäytteen perusteella järven vedenlaatu ei vastaa täysin luontotyyppiin *humuspitoiset lammet ja järvet* yleistä vedenlaatua. Muonionjärven ravinteisuus on korkeampi ja humus- ja rautapitoisuudet alhaisempia kuin ko. luontotyyppillä yleensä. Muonionjärven pH on korkeampi (7,2) kuin humusvesillä yleensä (3–6).

Tyyppiin vesikasvillisuus on yleensä harvaa, kellulehtisen kasvillisuuden määrä vaihtelee ja vesisammalet voivat olla runsaita (Airaksinen & Karttunen 1998). Muonionjärvestä kellulehtinen vesikasvillisuus on runsasta, järven suulla kasvaa runsaasti ilmaversoista järvikortetta ja vesisammalia esiintyy jonkin verran.

Utkujoen vuopiot edustavat ulkoisesti paremmin tyyppiä humuspitoiset lammet ja järvet. Vuopioissa kasvillisuus koostuu pääasiassa kellulehtisistä vesikasveista, myös sammaleet ovat runsaita. Lampien rannat ovat pääasiassa saraluhtaa. Vuopioista ei ole vesinäytteitä, mutta ulkoisesti arvioiden vuopioiden vesi on melko ruskeaa ja humuspitoista, mutta ei sameaa.

Luontotyyppiin *humuspitoiset lammet ja järvet* edustavuus alueella on enintään luokassa 'hyvä' (Airaksinen & Karttunen 1998). Vuopioiden ja Muonionjärven rannat sekä ympäröivät alueet eivät ole erämaisia kuin tietyillä rajoitetuilla osilla. Muonionjärven ympäristö on tyypillisesti ihmisvaikutuksen muovaamaa kulttuurij- ja perinnemaisemaa. Loma-asutusta on jonkin verran Utkujoen vuopioiden läheisyydessä. Muonionjärveä ympäröivä Rukomasaari on asumaton, mutta lukuisat ladot kertovat vanhasta niittykäytöstä. Nykyisellään alue on virkistys- ja luontomatkailemiskäytössä. Luontotyyppiin luonnontila alueella on Natura 2000 -luontotyyppioppaan luokituksen mukaan luokassa 'hyvä' niukan rantarakentamisen ja lievien rehevöitymismerkkien seurauksena.

Utkujoki kuuluu luontotyyppiin *Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit*, johon luetaan luonnontilaisia tai lähes luonnontilaisia jokireittejä tai niiden osia boreaalilla ja hemiboreaalilla vyöhykkeellä (Airaksinen & Karttunen 1998). Tyyppiin vedet ovat niukkaravinteisia, veden pinnan vuodenaikainen korkeusvaihtelu on suurta ja talvella vedenpinta jäätyy.

Utkujoesta on vesinäytteitä vain Rukomaputaasta, joka on Utkujoen pääuomaa kapeampi, matalampi ja virtaukseltaan vähäisempi. Rukomaputaan vesi on keskiruskeaa ja ravinteisuudeltaan lievästi rehevää poiketen tyyppiin yleiskuvauksesta. Vedenpinnan vuodenaikaisvaihtelut ovat alueella suuria ja erityisesti kevätulvan aikaan vesi on korkealla. Utkujoen pääuomaa ei ole perattu tai muokattu,

rannat ovat pääasiassa rakentamattomia ja vesistön luontainen tulvarytmi on säilynyt eli luontotyyppin luonnontila on erinomainen. Rukomapudasta on ruopattu 1970- ja 1990-luvuilla, mantereen puoleiset rannat ovat osittain rakennettuja (tai ei-luonnontilaisia), mutta tulvarytmi on säilynyt. Rukomaputaassa luontotyyppin luonnontila on hyvä.

Rukomasaari sekä Utkujoen ja sen vuopioiden ympärillä olevat maa-alueet ovat lähes kokonaan luontotyyppiä *pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt*. Alueet ovat voimakkaan tulvavaikutuksen alaisia. Erityisesti Rukomasaarta, mutta myös muita niittyalueita, on niitetty ja laidunnettu 1960-luvulle asti. Pensaikon määrä vaihtelee lähinnä tulvavaikutuksen voimakkuuden sekä nykyisen käyttöasteen mukaan. Avoimimpia ovat Rukomasaaren pohjoisosa ja eteläisimmät kapeat kärjet sekä vuopioiden rantaluhdat. Luhdilla on havaittavissa vyöhykkeellisyttä ja niiltä on löydettävissä useita tulvaniittyjen kasvillisuustyyppiä, kuten kosteita heinätulvaniittyjä, tuoreita suurruohotulvaniittyjä ja pienruohotulvaniittyjä. Alavimmat alueet ovat korte- tai saravaltaisia kosteikkoja. (Kalpio & Bergman 1999).

Luontotyyppin edustavuus alueella ei ole paras mahdollinen, sillä etenkin kuivat niityt ovat pensoittuneet ja pienialaisesti myös metsittyneet. Edustavuutta ilmentävistä lajeista alueella esiintyy kullero. Luontotyyppin luonnontila alueella on kohtalainen pensoittumisen vuoksi. Sen sijaan tulvavaikutus alueella on luontainen; Utkujoen, Muonionjärven ja Muonionjoen vesipinta nousee keväällä useita metrejä kesäaikaista tasoaan korkeammalle.

Linnusto

Muonionjärven-Utkujoen alueen linnustoon kuuluu 25 kosteikoille tyypillistä lajia, joiden yhteinen parimäärä on yli 250. Lintudirektiivilajeja alueella pesii kuusi: uivelo, sinisuohaukka, suokukko, liro, suopöllö ja sinirinta. Valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja alueella pesii ainakin yksi. Alueen pesimälinnuston suojelupistearvosta suurin osa, noin 40 %, muodostuu kahlaajista ja noin kolmannes vesilinnuista.

Alue on valtakunnallisesti merkittävä muuttolintujen levähdysalue ja sillä on huomattavaa merkitystä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	25/226
Lintudirektiivin liitteen I lajit	6/45
Alueellisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	2/12
Suojelupistearvo	73

2.6.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Avovesialassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Rakennetun rannan osuus on noussut hivenen neljästä viiteen prosenttiin vastaavana aikana.

Rukomasaari

Rukomasaaren tulvaniityt ovat perinteisen maatalouskäytön (niitto ja laidunnus) loputtua umpeutumassa ja alueen arvo heikkenemässä niin linnuston, perinne- ja kulttuurimaiseman kuin virkistysellisen ja matkailullisen arvonkin kannalta. Tulvaniittyjen märät ja kosteat järvikorte-, suursara- ja kastikkavyöhykkeet säilyvät

useimmiten avoimina ilman hoitoakin. Sen sijaan ylimpien vyöhykkeiden runsasruohoiset tulvaniittytyypit tarvitsevat perinteistä käyttöä. Ilman säännöllistä niittoa tai laidunnusta tulvaniittyjen lajisto köyhtyy ja ne pensoittuvat tai metsittyvät. Lapin perinnemaisemaselvityksessä (Kalpio & Bergman 1998) Rukomasaari on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi tulvaniittyalueeksi.

Lapin ympäristökeskus toteutti Rukomasaaren peruskunnostuksen vuosina 2002–2003. Pensaikkoa raivattiin neljällä eri osa-alueella noin 12 hehtaaria ja puus-
toa harvennettiin kolmella eri osa-alueella noin 8 hehtaaria. Peruskunnostuksen jälkeen saarella aloitettiin lampaiden laidunnus vuonna 2004. Saarella oli kaksi erillistä laidunaluetta kahdelle eri laumalle. Yhteensä eläimet laidunsivat noin 32 hehtaarin alalla. Laidunnusta on tarkoitus jatkaa vuonna 2005.

Vesialueet

Ennen vanhaan Muonionjärven suualueelta on raivattu kuokalla kortetta maan ja veden jäädyttyä. Näin saatiin ehkäistyä uoman täydellinen umpeenkasvu. Kortetta on myös niitetty poroille rehuksi. Vuonna 2005 selvitetään mahdollisuutta vähentää vesikasvillisuutta Natura-alueen tuntumassa.

Lapin vesipiirin vesitoimisto toteutti vuosina 1976–1977 Putaan (=Rukomapudas) ja Jerisjoen suun ruoppauksen vähentääkseen liettymisen ja rehevöitymisen aiheuttamia haittoja.

Vuosina 1976–1977 tehty ruoppaus ei ollut riittävä, vaikka vesikasvustoa poistettiin ja virtaus Utkujoessa parani jonkin verran. Tämän vuoksi Muonion kunnanhallitus pyysi 1986 vesihallitukselta suunnitelmaa kirkonkylän vesialueiden kunnostamiseksi. Muonion kirkonkylän vesialueiden kunnostus toteutettiin vuosina 1990–1992. Kunnostus sisälsi veneväylän ruoppauksen sekä uimarannan ja venevalkaman teon.

Vuonna 2003 on toteutettu Muonion kirkonkylän veneväylän ruoppaus, jonka tarkoituksena on parantaa virtaamia alimmilla veden korkeuksilla ja estää uoman umpeenkasvua. Ruopattava alue sijaitsee Muonionjärven eteläpuolella jokien risteysalueella mantereen puoleista rantaa myötäillen Muonionjoelta Jerisjoen suualueelle.

Muonion kunta tehnyt uuden aloitteen 27.8.2002 Muonionjärven kunnostamiseksi. Aloitteessa todetaan, että järvi on kuivunut ihmisen kannalta käyttökelvottomaksi. Järven eteläpää on liettynyt ja kasvaa kortteikkoo niin sankasti, että sen läpi kulkeminen veneellä tai kanootilla on mahdotonta. Vesikasvien sakeuden vuoksi matkailu- ja vapaa-ajanvietossa suosittu melontaharrastus järven alueella on todella vaikeaa. Vedensyvyys järvestä on loppukesäisin enää 20–30 cm. Vedenpinnan alhaisuus ja virtaaman puute ovat tehneet järvestä kalataloudellisesti täysin arvottoman. Kunnostuksesta on käyty neuvotteluja Lapin ympäristökeskuksen ja Muonion kunnan kesken. Toistaiseksi toteutumassa on vesikasvillisuuden niitto kulkuväyliltä Natura-alueen ulkopuolisilla vesialueilla.

Järvi on Muonionjoen luontaisten tulvien vaikutuksen alainen. Esimerkiksi järven ruoppaamisesta saatava hyöty jäisi väliaikaiseksi tulvien tuoman lietteen täyttäessä vähitellen ruopatut alueet. Muonionjärvellä ei ole linnuston kannalta kunnostustarvetta.

2.6.4 Palvelurakenteet

Lintutornit

Muonionjärven linnustoa on tarkkailtu Rukomaputaan rannasta, kuntakeskuksen tuntumassa sijaitsevasta tornista. Suurin osa etenkin muuttavista linnuista kerääntyy kuitenkin Muonionjärven pohjoisosaan, jonne näkyvyys vanhasta tornista on heikko. Tämän vuoksi rakennettiin vuonna 2002 toinen torni Rukomasaareen Muonionjärven pohjoisosaan. Uusi torni on rakennettu lankku- ja lautatarvarasta ja perustettu puhelinpylväsarinan päälle. Torni on maalattu tumman ruskeaksi. Lattiataso on noin kolmen metrin korkeudessa ja näkyvyys Muonionjärven pohjukkaan on erittäin hyvä. Tornissa ei ole kattoa, mikä edesauttaa rakenteen sulautumista maisemaan. Vanhalle tornille pääsee autolla viereen asti ja uudelle kulku on vesitse. Kuvat Reijo Kallioniemi.

2.6.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Rukomasaaren perinnebiotooppien kunnossapidon kannalta on ensisijaisen tärkeää saada laidunnus jatkumaan ja mahdollisimman laajalla alueella. Tätä helpottaa hoidon organisointi viranomaisen taholta, sillä esimerkiksi saaren maanomistajien erittäin suuri määrä aiheuttaa ongelmia hoidon järjestämiselle. Hoidolle on saatu vuodesta 2002 alkaen ympäristöministeriön perinnebiotooppien hoitorahaa ja osa töistä on toteutettu työllistämistöillä. Yhteydet paikallisiin ja lähiseutujen lampureihin on luotu. Kohde on listattu vuonna 2004 valtakunnallisessa kunnostettavien kosteikkojen tärkeysjärjestyksessä sijalle 155. Kohteen kunnostustarve on määritetty luokkaan 3: kohteella on kunnostustarve 5–10 vuoden kuluttua.

Muonionjärven-Utkujoen alueella metsästys (vesilinnustus, hirvenpyynti) on pienimuotoista ja sitä tapahtuu pääasiassa vuopioiden alueella. Muonionjärven alue on ollut metsästysrauhitusalueena (sorsastus) jo 1960-luvulta alkaen.

Muonionjärven kunnostuksen osalta kunnostustarvetta ja kunnostustoimien kohdentamista selvitetään Lapin ympäristökeskuksen ja Muonion kunnan kesken. Kesällä 2005 Muonionjärven eteläpuolisella alueella tehdään tarkentava kasvillisuuskartoitus ja tämän perusteella päätetään vesikasvillisuuden niiton toteuttamisesta. Todennäköinen toimenpidealue sijaitsee välittömästi Natura-alueen eteläpuolella.

Alueella olevat kaksi lintutornia riittävät nykyisen käytön tarpeeseen. Alue on sekä paikallisten että matkailijoiden käytössä, etenkin erilaiset melontaretket ja -tapahtumat on merkittävä ohjelmapalveluyritysten toimintamuoto. Alueen virkistys- ja matkailukäyttöä voitaisiin edistää toteuttamalla idea Rukomasaaren ympäri kiertävästä kanoottiluontopolusta. Rukomasaareissa on yksityisellä matkailuyrittäjällä rakenteita kanoottiretkelyyn liittyen.

Muonionjärven-Utkujoen Natura-alueelle on tehty hoito- ja käyttösuunnitelma Lapin ympäristökeskuksen Lintuvesi Life -projektissa vuonna 2003 (Kääriäinen 2003a).

Alueelle ei ole tarvetta tehdä erillistä hoidon ja käytön suunnitelmaa.

2.6.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Muonionjärvi-Utkujoen suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 627 hehtaaria. Alueen suojelu on toteuttamatta. Alueen suojelu tullaan toteuttamaan kaavoituksen ja luonnonsuojelulain 24 §:n 3 momentin mukaisen rauhoitus päätöksen kautta. Vesialueilla on suojelun toteuttamistapana vesilaki.

2.7 Paamajärvi, Pello LVO-12-0269, FI 130 0616

2.7.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Paamajärvi sijaitsee Länsi-Lapissa, Pellon kunnassa, Turtolasta itään. Matkaa Pellon keskustaan on noin 25 km. Paamajärvi on Tornionjokeen laskevan pienen valuma-alueen keskusjärvi (Paamajärven lähialue, nro 67.261). Järvi on kauttaaltaan matala. Järven pohjoisosa rajoittuu soihin, itä- ja eteläosissa maisemaa hallitsevat pääasiassa vaarat Paamavaara ja Haukkavaara ja sekä mäntykankaat. Järven eteläiseen lahteen laskee Siikajoki ja Rytivuomanoja idästä tuo vesiä vanhoilta ojitusalueilta. Pohjoisessa Lempaslahden ja Koijulahden välisen kannaksen halkoo Alajoki. Vedet laskevat järvestä luoteeseen Paamajokea pitkin.

Pellon Paamajärvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja Euroopan yhteisön Natura 2000 -suojelualueverkostoon.

Historia

Maa- ja vesialueiden omistajat laskivat Paamajärveä 1860-luvulla omalla kustannuksellaan vesijätön saamiseksi (Oulun läänin kuvernööri myönsi luvan 3.11.1863). Vedenlaskun seurauksena vesijättöä syntyi noin 130 ha (järven nykyinen pinta-ala on noin 240 ha) suurimman osan järveä jäädessä veden alle ja myös syntyneen vesijätön jäädessä vesivaraiseksi. Asianomaiset pitivät vireillä järven kuivatuksen täydentämistä sen jälkeen usean vuosikymmenen ajan. Maanviljelysinsinööri G.M. von Essen laati vuonna 1908 suunnitelman järven kuivattamiseksi. Suunnitelmalle ei saatu valtion avustusta eikä lainaa. Tämän jälkeen asianomaiset kaivoivat omilla varoillaan kanavaa järven vesipintojen alentamiseksi, mutta näillä toimilla ei ollut näkyvää vaikutusta järveen. Metsähallitus teki 1920- ja 1930-luvuilla perkaustöitä Paamajoessa vähentääkseen metsäojitusten haitallisia vaikutuksia alapuolisiin vesistöihin.

Vanhoista asiakirjoista käy ilmi, että järven ranta-alueilla ei ole ollut viljelysmaita eikä 1960-luvulla tehdystä kuivatuksesta ole saatu merkittävää hyötyä niitykäytön suhteen. Järveä ei ole myöskään hyödynnetty kalastaen, sillä kuivatuksen vuoksi matalat vesialueet ovat jäätyneet talvella pohjaa myöten, mikä on heikentänyt kalaston elinmahdollisuuksia huomattavasti.

Ihmisen toimien seurauksena alueesta on syntynyt linnuston kannalta merkittävä elinympäristö. Nykyisin myös kalastus on merkittävä virkistyskäyttömuoto järvellä.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1978, 1993, 1998	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri. Yhteenveto: Kääriäinen 2003b.
Kasvillisuus	LAP 2002	Kääriäinen 2003b
Linnusto	LAP 1996, 2000	Räinä et al. 2000, Kääriäinen 2003b

2.7.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukainen Paamajärven Natura-alueen arvokas luontotyyppi on:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)

Alueen pinta-alasta noin 90 % edustaa kyseistä luontotyyppiä.

Paamajärvi on Tornionjokeen laskeva pienen valuma-alueen keskusjärvi. Järvi on kauttaaltaan matala. Kasvillisuusvyöhykkeet ovat laajoja etenkin järven pohjoispäässä. Yleisimpiä vesikasveja ovat järvikorte, konnanulpukka, suomelumme ja siimapalpakko. Ilmaversoiset ja kellulehtiset ovat vallitsevat elomuodot. Vesisammalia ja pohjalehtisiä esiintyy vain vähän.

Paamajärven pohjois- ja länsiosissa on tyypillisesti mosaiikkimaista avoveden ja kasvillisuuslaikkujen vuorottelua. Vesikasvien lisäksi monet ranta- ja suokasvit muodostavat mättäitä ja saaria. Rannat ovat pääasiassa saraluhtaa. Järven itä- ja eteläosat ovat karumpia ja rannoiltaan selväpiirteisempiä. Myös kasvillisuus on puhtaasti vesikasveista koostuvaa. Kellulehtiset ulpukat ja lumpeet sekä järvikorte muodostavat selvärajaisia kasvustoja. Järven itäisessä osassa vesikasveja kasvaa kauttaaltaan koko vesialueella, mutta kasvillisuus on melko harvaa ja avovettä on paljon.

Alueella ei esiinny uhanalaisia lajeja.

Linnusto

Paamajärven linnustossa on 21 kosteikoille ominaista lajia, yhteensä 230 paria. Puolet parimäärästä on loppilintuja. Lintudirektiivilajeja järvellä pesii kuusi: suokukko, liro, vesipääsky, pikkulokki sekä kala- ja lapintiira. Alueellisesti ja valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja pesii yksi molempia ja lisäksi alueella pesii yksi valtakunnallisesti silmälläpidettävä laji. Suojelupistearvoa nostaa alueen loppikoloniat ja lähes 70 % arvosta muodostuukin loppilinnuista, loput muodostuu vesilinnuista ja kahlaajista. Paamajärven linnustollisesti arvokkaimmat paikat sijaitsevat järven länsiosassa, jossa on nauru- ja pikkulokkien yhdyskunta. Loppiyhdyskunnan ympäristössä pesii kymmeniä vesilintupareja sekä muutamia kahlaajapareja.

Paamajärven merkitys muuonanaikaisena levähdysalueena on lähinnä paikallinen. Lisäksi alueella on merkitystä sulkasadonanaikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	21/230
Lintudirektiivin liitteen I lajit	6/85
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/1
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	1/51
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/1
Suojelupistearvo	83

2.7.3 Hoitotarve

Paamajärvellä ei ole kunnostustarvetta.

2.7.4 Palvelurakenteet

Lintutorni

Paamajärven lintutorni on rakennettu vuonna 2000. Autolla pääsee noin 50 metrin päähän lintutornista hiekkatietä pitkin Turtolan-Lankojärven väliseltä maantieltä. Ensimmäinen opaste lintutornille on Turtolassa, josta matkaa tornille on noin 11 km. Lintutornin runko on rakennettu vanhoista puhelinpylväistä ja torni on pystytetty betonianturoiden päälle. Lattiataso on noin 3,5 metrin korkeudessa ja näkyvyys järvelle on hyvä. Tornin kokonaiskorkeus on noin kuusi metriä ja se on katettu palahuopakatteella. Tornin sisällä takaseinässä on mm. lintujen tunnistamista helpottavia kuvatauluja. Lintutornille tulo on suunniteltu siten, että tornia lähestyvät ihmiset eivät häiritse järvellä olevia lintuja. Kuva Reijo Kallioniemi.

Laavu

Paamajärven Haikaraniemeen on YTY-työnä (ympäristönsuojelua ja -hoitoa edistävät työllistämistyöt) rakennettu höylähirrestä laavu ja kuivakäymälä vuonna 1999. Kohde on luovutettu Turtolan kalastuskunnan hallintaan, joka myös huolehtii rakenteiden kunnossapidosta ja huollosta. Matkaa laavulta lintutornille on noin 100 metriä.

2.7.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Paamajärven virkistyskäyttöpaineet ovat melko vähäiset. Alueen käyttäjäkunta on pääasiassa paikallisia ihmisiä. Järven itärannalla sijaitseva Haikarankangas on ollut perinteisesti erityisesti kalastajien käytössä. Rannalla on useita veneitä. Järven itärannalle on rakennettu vuonna 1999 laavu ja Haikarankankaalle on rakennettu vuonna 2000 lintutorni.

Paamajärvi sijaitsee kohtuullisen lähellä Turtolaa ja valtatieta E8. Alue on yksityisten maanomistajien omistuksessa. Alueella ei ole asutusta ja loma-asuntoja-kin on vain yksi. Paamajärvi soveltuu pienessä mittakaavassa linturetkelyyn ja erityisen hyvin paikallisten ihmisten virkistäytymiseen.

Alueelle tehdyt palvelurakenteet riittävät nykyisen käytön tarpeisiin eikä jär-vellä ole kunnostustarvetta. Lapin ympäristökeskuksen Lintuvesi Life -projektis-sa on tehty Paamajärven virkistyskäyttösuunnitelma vuonna 2003 (Kääriäinen 2003b).

2.7.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Paamajärven suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 393 hehtaaria. Alueen suo-jelu on toteutettu Tornionjokivarren osayleiskaavaan sisältyvien kaavamääräys-ten kautta.

2.8 Pellojärvi-Säynäjärvi, Pello LVO-12-0273, FI 130 1005

2.8.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Pellojärvi ja Säynäjärvi sijaitsevat Pellon keskustan kaakkoispuolella sen välittö-mässä läheisyydessä. Järvet ovat kauttaaltaan matalia, keskisyvyys ennen järvien kunnostusta vuonna 2004 oli 0,7 metriä, pohjapadon rakentamisen jälkeen se on ollut noin 1,2 metriä. Järvet sijaitsevat Pellojärven valuma-alueella (va 67.25), Pel-lojärven lähialueella (67.251), josta vedet laskevat Tornionjokeen. Järvien veden-pinta noudattaa Tornionjoen tulvakorkeuksia. Järvet muodostavat 583 hehtaarin laajuisen arvokkaan lintuvesikokonaisuuden.

Historia

Alueella olevia tulvaniittyjä on joiltain osin muinoin niitetty.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1997–	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri. Yhteenveto: Kojola 1997
Kasvillisuus	LAP 1997	Kääriäinen 1997
Linnusto	LAP 1997	Räinä et al. 2000

2.8.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyypit

Luontodirektiivin mukaiset Pellojärvi-Säynäjärvi Natura-alueen arvokkaat luon-totyypit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt (6450)
- vaihtumissuot ja rantasuot (7140)

Pellojärven ja Säynäjärven vesialueet kuuluvat luontotyyppiin *humuspitoiset lammet ja järvet*. Järvet ovat reheviä; veden kesäaikaiset kokonaisfosforipitoisuudet ovat rehevän vesistön tasolla ja kokonaistyyppi- ja klorofylli-a -pitoisuudet lievästi rehevän vesistön tasolla vesinäytteissä vuosilta 1978–2001. Yleensä luontotyyppiä edustavat vesistöt ovat niukkaravinteisiä (Airaksinen & Karttunen 1998). Suuren humuspitoisuuden lisäksi järvien veden väriin vaikuttaa runsas raudan määrä. Vesi on kuitenkin melko kirkasta.

Veden pH on korkeampi (keskiarvo 6,8) kuin luontotyyppillä yleensä (3–6). Järvet eivät myöskään ole turvepohjaisia, eivät suoympäristössä tai luontaisesti soistumassa olevilla kankailla. Myös vesikasvillisuus on tyyppillisestä luontotyyppin edustajasta poikkeavaa, sillä kellulehtinen vesikasvillisuus on järvillä erittäin runsasta, samoin järvikortetta on paikoin laajoina kasvustoina. Toisaalta vesisammalten määrä on vähäinen.

Luontotyyppin *humuspitoiset lammet ja järvet* edustavuus alueella on Natura 2000 -luontotyyppioppaan (Airaksinen & Karttunen 1998) luokituksen mukaan merkittävä. Järvien itäreuna on vanhaa maatalousvaltaista aluetta ja edelleen asutua, Säynäjärven puolella on jonkin verran loma-asutusta. Vain Pellojärven pohjoisosa on rakentamatonta. Järvien itäpuolella on muutamia käytössä olevia peltoja. Luontotyyppin luonnontila alueella on kohtalainen tai huonontunut rehevöitymisen seurauksena.

Pellojärven pohjoisosan ja Pellojärven putaan rannat ja saaret sekä Säynäjärven eteläosassa Lompolojoen suulla olevat niemet ovat suurimmalta osin luontotyyppiä *pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt*. Alueet ovat tulvavaikutuksen alaisia ja joitain alueita on muinoin niitetty, merkinä siitä ovat alueella esiintyvät vanhat ladot ja ladonpohjat.

Pensaikon määrä vaihtelee alueen eri osissa lähinnä tulvavaikutuksen voimakkuuden mukaan. Avoinimpia ovat Pellojärven ja Pellojärvenputaan väliin jäävä Pitkäniemi sekä Turkinsaari Pellojärvenputaassa. Luhdilla on havaittavissa vyöhykkeellisyttä ja niiltä on löydettävissä useita tulvaniittyjen kasvillisuustyyppejä. Luontotyyppin edustavuus alueella ei ole paras mahdollinen, sillä useat luhdat ovat pensoittuneet eikä edustavuutta ilmentäviä kasvilajeja esiinny. Luontotyyppin luonnontila alueella on myös pensoittumisen vuoksi kohtalainen. Sen sijaan tulvavaikutus alueella on luontainen; järvien vesipinta noudattaa tulva-aikaan Tornionjoen vesipintaa nousten useita metrejä kesäaikaista tasoaan korkeammalle.

Pieni osa Pello- ja Säynäjärven ranta-alueista edustaa luontotyyppiä *vaihetumissuot ja rantasuot*. Käytännössä tällä alueella kasvillisuus edustaa pensasluhtaa, jolle on ominaista märkyys. Avo- ja pensasluhdat eroavat tulvaniityistä tulvavesivaikutuksen perusteella, luhdat esiintyvät tulvaniittyjä korkeammalla suhteessa vedenpintaan. Pelkän pensaikon esiintymisen perusteella tyyppejä ei voida kuitenkaan erotella, sillä myös tulvavaikutuksen alaisilla niityillä esiintyy pensaikkoa. Vesitalouden perusteella arvioituna luontotyyppin luonnontilaisuus on alueella erinomainen.

Linnusto

Pello-Säynäjärven pesimälinnusto koostuu 19 kosteikolle tyyppillisestä lajista, joita alueella pesii vajaat 200 paria. Lintudirektiivilajeista järvillä on todettu pesivän liro. Lisäksi alueellisesti uhanalaisia lajeja pesii yksi. Suojelupistearvosta yli puolet muodostuu vesilinnuista ja lähes 40 % kahlaajista.

Pello-Säynäjärven arvo lintuvetenä on ennen kaikkea muuton- ja sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena. Alue on kansainvälisesti merkittävä muuttolintujen levähdysalue ja hyvin huomattava sulkasadon aikainen kerääntymisalue. Lisäksi se on merkittävä pesimäaikainen ruokailualue.

Pello-Säynäjällä on tavattu noin 200 lintulajia, mikä on varsin suuri määrä Lapin sisämaan lintuvedellä. Erikoisuutena muihin Lapin sisämaan lintuvesiin verrattuna ovat syysmuutolla levähtävät kahlaajat. Tämä johtuu siitä, että Pellojärvellä paljastuu aliveden aikaan lietteikköjä, joilta useat kahlaajalajit hankkivat ravintonsa. Vedenkorkeudesta riippuen näin ei kuitenkaan tapahdu joka vuosi ja tämän vuoksi havaituissa muuttajamäärissä on suurta vuosittaista vaihtelua. Tässä mielessä järvet eivät varsinaisesti ole kahlaajamuuton ”pullonkaula” -alue. Pello- ja Säynäjärvi on luokiteltu kansainvälisesti merkittäväksi levähdysalueeksi ennen kaikkea levähtävien joutsenten määrän perusteella. Joutsenia on laskettu levähtävän järvellä parhaimmillaan noin 1 000 yksilöä. Myös muiden vesilintujen määrä nousee useisiin satoihin.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	19/174
Lintudirektiivin liitteen I lajit	1/10
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/1
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	-
Suojelupistearvo	43

2.8.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Avovesialassa ja rakennetun rannan osuudessa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Peltorannan osuus on käytännössä hävinnyt kokonaan.

Kunnostustoimet

Ensimmäisen aloitteen Pello- ja Säynäjärvien kunnostamiseksi Pellon kunta on tehnyt vuonna 1973. Aloitteen pohjalta laadittiin Lapin vesipiirin vesitoimistossa hankesuunnitelma vuonna 1979. Hankkeen tavoitteena oli estää vedenpinnan lasku kalastoa ja vesistön virkistyskäyttöä haittaavalle tasolle. Hanke ei silloin saanut riittävää kannatusta ja se jäi toteuttamatta.

Pellon kunta teki uuden kunnostusaloitteen Lapin ympäristökeskukselle vuonna 1995. Aloitteessa esitettiin järvien ensisijaiseksi kunnostusmenetelmäksi vedenpinnan nostoa. Lapin ympäristökeskuksessa valmistui kunnostussuunnitelma vuonna 1997. Suunnitelma koski Natura-alueen lisäksi rajauksen ulkopuolelle jäävää Jolmanpudasta Pellon keskustassa. Kunnostus toteutettiin vuosina 2003–2004. Kunnostuksen tavoitteena oli parantaa vesimaisemaa ja linnuston elinolosuhteita, asuinympäristön viihtyisyyttä sekä alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Jolmanputaan luusuaan rakennetulla tekokoskella nostettiin järvien keskivesipintaa noin puolella metrillä. Kalankulun ja veneilyn helpottamiseksi ruopattiin Pellojärvenpudasta rautatiesillan läheisyydestä Säynäjärven alueelle. Myös rantoja raijattiin. Ruoppausmassoista rakennettiin keinolietteikköjä Pellojärven Akalahteen kahlaajien ruokailualueiksi. Kesällä 2004 rakennettiin polkureitistö ja lintutorni Pitkäniemeen.

2.8.4 Palvelurakenteet

Lintutornit

Pellojärven itärannalle on rakennettu liikuntaesteistenkin käyttöön soveltuva lintutorni käymälä- ja paikoitustiloineen vuonna 2001. Torni on perustettu betonianturan päälle. Runko on tehty puhelinpylväistä, muutoin torni on lautarakenteinen. Katto on huopakatteinen. Tornissa on kaksi katselutasoa ja sen kokonaiskorkeus on 6,2 m. Lintutornin yhteyteen on rakennettu vuonna 2004 ns. puolikota-mallinen laavu. Kuvat Reijo Kallioniemi.

Pellojärven Pitkäniemeen rakennettiin vuonna 2004 toinen lintutorni. Tornille johtaa 2,3 km:n mittainen polku, josta 1,8 km on pitkostettu. Kuvissa rakenteet ovat juuri valmistuneet. Lintutornin lattiataso on noin 3 m:n korkeudessa. Tornissa on pylväsanturaperustus ja sen runko on rakennettu puhelinpylväistä. Muutoin torni on lautarakenteinen. Kuvat Reijo Kallioniemi.

Laavu

Pellojärven Mustalahden Purasenniemeen on rakennettu vuonna 2000 laavu, puuvaja ja kuivakäymälä. Laavu on puolikota-mallia, sen runko on salvattu pyöröhirrestä ja katossa on musta huopakate. Kuvat Reijo Kallioniemi.

2.8.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alueelle tehdyt palvelurakenteet riittävät nykyisen käytön tarpeisiin. Alue on sekä paikallisten että matkailijoiden käytössä.

Pello- ja Säynäjärven kunnostus on toteutettu vuosina 2003–2004 Lapin ympäristökeskuksen laatiman kunnostussuunnitelman mukaisesti. Kunnostuksen vaikutuksia seurataan Lapin ympäristökeskuksessa vedenlaadun ja kasvillisuuden osalta. Pellon kunta yhteistyössä paikallisten lintuharrastajien kanssa seuraa alueen linnustoa. Alueelle ei ole tarvetta tehdä erillistä hoidon ja käytön suunnitelmaa.

2.8.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Pellojärvi-Säynäjärvi suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 583 hehtaaria. Alueen suojelu on toteutettu Tornionjokivarren osayleiskaavaan sisältyvien kaavamääräysten kautta.

2.9 Kampsajärvi, Rovaniemen mlk LVO-12-0274

2.9.1 Alueen yleiskuvaus

Yleiskuvaus

Kampsajärvi sijaitsee Rovaniemen maalaiskunnassa noin viiden kilometrin päässä Narkauksen kylästä, Kampsajoen valuma-alueen latvoilla (va 65.29). Järvi on 83 hehtaarin suuruinen ja sen suurin pituus pohjois-eteläsuunnassa on noin kaksi kilometriä. Järven leveys on puolisen kilometriä. Kampsajärvi rajoittuu idässä Kampsavaaraan sekä Narkauksen ja Jokelan kylien väliseen tiehen. Järven länsipuolella on suoalue (Kampsaräme). Järven maksimisyvyys on 8,6 metriä. Asutusta on pääasiassa järven itärannalla, koko järven alueella on kaiken kaikkiaan alle kymmenen taloutta.

Kohde ei kuulu Naturaan. Se on valittu lintuvesien suojeluohjelmaa pääasiallisesti kasvillisuuden perusteella. Järven pensaikko-, saraniitty- ja ruovikkovyöhykkeet ovat kapeat, kun taas uposkasvillisuutta on runsaasti. Järvi edustaa uposkasvillisuustyypin rehevää äärilaitaa. Kasvisto on poikkeuksellisen edustava.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1992, 1998, 2002	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1998	Räinä et al. 2000

2.9.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Kampsajärvi sijaitsee Perä-Pohjanmaan eliömaakunnassa. Suurkasvillisuuden perusteella se on järviyypiltään uposruohojärvi. Näitä järviä luonnehtivat uposlehtiset pitkäversoiset lajit, kuten ahvenvita, isovesiherne, pikku- ja purovita, rusko-ärviä ja heinävita sekä jotkut pohjalehtiset lajit, esimerkiksi rantaleinikki ja äimäruoho. Myös joitakin kellulehtisiä, kuten ulpukkaa ja konnanulpukkaa tavataan

aika yleisesti, mutta ilmaveroisten lajien osuus on vähäinen. Kampsajärven edustavaan kasvilajistoon kuuluvat mm. tuppivita (IUCN LC, kuuluu Suomen kansainvälisten vastuulajien listalle, kanta elinvoimainen) ja litteävitä.

Kampsajärvi on karuhko humusvesi. Vesi on vain lievästi sameaa, mutta värittään ruskeaa. Sekä talvella että kesällä voi syvänteissä esiintyä hapen vajausta. Pintaveden happitilanne on hyvä.

Linnusto

Järvellä pesii 14 kosteikoille ominaista lajia, yhteensä 34 paria. Lintudirektiivilajeista alueella pesivät kuikka, joutsen, liro ja kalatiira. Lisäksi yksi laji on alueellisesti ja yksi valtakunnallisesti uhanalainen. Suojelupistearvo on Lapin lintuvesien pienin, ja se muodostuu pääosin vesilinnuista. Alueen merkitystä levähdys- ja kerääntymisalueena ei ole selvitetty.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	14/34
Lintudirektiivin liitteen I lajit	4/8
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/1
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	1/1
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	-
Suojelupistearvo	19

2.9.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Avovesialassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Peltorannan osuus on vähentynyt yhdeksästä kuuteen prosenttiin ja rakennetun rannan osuus on pysynyt lähes ennallaan.

Kunnostustoimet

Alueella ei ole kunnostustarvetta.

2.9.4 Palvelurakenteet

Alueella ei ole palvelurakenteita.

2.9.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Järven tilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä tarvitaan perusselvitys seurantaan varten.

2.9.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Kampsajärven suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 83 hehtaaria. Alueen suojelu toteutuu vesilain nojalla ilman erityistoimia.

2.10 Saittajärvi, Salla LVO-12-0275

2.10.1 Alueen yleiskuvaus

Yleiskuvaus

Saittajärvi sijaitsee Sallan kunnassa Selkälän kylässä noin viiden kilometrin etäisyydellä rajavyöhykkeestä, Kieskisjoen valuma-alueella (va 73.014). Järvi on Savinajoen sivuhaaran pieni latvajärvi, vesipinta-ala on noin 64 hehtaaria. Maasto on alavaa. Järven länsireuna rajoittuu metsään. Itä- ja pohjoispuolta reunustaa neva. Vesialue on varsin matala. Saraikkoniitty ulottuu paikoin saarekkeina vesialueelle. Ilmaversoisista kasveista valtalaji on järvikorte, mutta sen kasvustot eivät ole kovin laajoja.

Lintuvesien suojeluohjelmaan kuuluvan alueen kokonaispinta-ala on 92 hehtaaria. Järven rannat ovat valtaosin kosteita ja soisia eikä niillä ei ole asutusta. Alue ei kuulu Naturaan.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1978, 1979, 1995, 1998	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1997	Räinä et al. 2000

2.10.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojellinen tila

Luontotyytit

Saittajärvi sijaitsee Koillismaan eliömaakunnassa. Järvi kuuluu suurkasvillisuustyyppiltään merivita-näkinpartaisjärviin. Tätä järviyyppiä esiintyy Posion ja Sallan itäosissa ja Kainuussa. Järvet ovat yleensä kirkasvetisiä ja karuja, mutta kasvittoon kuuluu erikoisuutena joitakin näkinpartaisleviä sekä merivita. Matalan järven rantasaraikot ulottuvat paikoin myös saarekkeiksi vesialueelle. Järvikortetta kasvaa järvellä pienialaisina kasvustoina. Muusta vesikasvillisuudesta ei ole tietoa.

Järvestä otettujen muutamien vesinäytteiden perusteella Saittajärvi on hie- man rehevä, veden väriltään keskiruskea ja lievästi humuspitoinen järvi.

Linnusto

Saittajärvellä pesii 19 kosteikoille ominaista lintulajia, joiden yhteenlaskettu parimäärä on noin 60. Lintudirektiivilajeista järvellä pesivät joutsen, uivelo, kurki, suokukko, liro ja vesipääsky. Lisäksi yksi pesivistä lajeista on alueellisesti uhanalainen ja yksi valtakunnallisesti silmälläpidettävä laji. Suojelupistearvo muodostuu pääosin vesilinnuista.

Saittajärvellä on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena sekä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	19/62
Lintudirektiivin liitteen I lajit	6/7
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/2
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/1
Suojelupistearvo	40

2.10.3 Hoitotarve

Järvellä ei ole kunnostustarvetta.

2.10.4 Palvelurakenteet

Alueella ei ole palvelurakenteita.

2.10.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Järven tilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä tarvitaan perusselvitys seurantaan varten.

2.10.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Saittajärven suojeleohjelma-alueen pinta-ala on noin 92 hehtaaria. Alueen suojeleu toteutuu vesilain nojalla ilman erityistoimia.

2.11 Kuoskunjärvi, Savukoski LVO-12-0276, FI 130 1506

2.11.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Kuoskunjärvi on valuma-alueeltaan pieni Tenniöjoen alaosan vesistöalueeseen (65.461) kuuluva järvi. Se sijaitsee noin 8,5 kilometriä kaakkoon Savukosken taajamasta, lähin asutus sijaitsee vajaan kahden kilometrin päässä järveltä. Järven vesipinta-ala on noin 58 hehtaaria. Rannat ovat melko alavat. Saraniitty- ja järvikortevyöhykkeet ovat laajat. Kuoskunjärvi on rehevätkö ruskeavetinen humusjärvi.

Kuoskunjärvi kuuluu sekä valtakunnalliseen lintuvesiensuojeleohjelmaan että Naturaan. Suojeleohjelmiin kuuluvan alueen kokonaispinta-ala on 77 hehtaaria.

Historia

Järven rannoilla on vanhoja latoja ja järveltä on perinteisesti niitetty kortetta porojen rehuksi.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1998	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1996	Räinä et al. 2000

2.11.2 Suojeleuarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Kuoskunjärven Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- vaihtumissuot ja rantasuot (7140)
- puustoiset suot (91D0)

Kuoskunjärvi on pääosin pinnanmyötäisesti umpeenkasvava lintujärvi. Rannat ovat melko alavia, ja järveä reunustavat pääasiassa aapasoiden reunarämeet ja -korvet. Selväpiirteistä pensaikkovyöhykettä ei ole, mutta siellä täällä rannalla ja saravyöhykkeen reunassa kasvaa pajupensaikkaa. Saraniittyvyöhykkeen leveys vaihtelee viidestä viiteenkymmeneen metriin. Saraikkoalueet ovat laajalti melko rikkonaisia ja sara- ja heinäsaarekkeiden reunamilla kasvaa runsaasti raatetta, kurjenjalkaa ja terttualpia. Yhtenäisintä ja tasalaatuisinta saraikko on järven lounaisosassa. Runsain saralaji on pullosara, kohtalaisen paljon on myös vesisaraa ja lie-reäsaraa. Runsain uposlehtinen kasvi on purovita, jota esiintyy kauttaaltaan allikoissa ja matalilla ranta-alueilla. Paikoitellen siellä täällä kasvaa tiheästi vesikuusta. Kohtalaisesti esiintyy paikoitellen myös ahvenvitaa. Huomattavimmat kellulehtiset kasvustot ovat palpakoita. Ulpukoita ei esiinny lainkaan.

Linnusto

Kuoskunjärven linnustossa on 24 kosteikoille ominaista lajia, joita järvellä pesii yli sata paria. Lintudirektiivilajeista alueella pesivät uivelo, kurki, suokukko, liro, vesipääsky ja sinirinta. Alueellisesti uhanalaisia lajeja pesii kaksi ja valtakunnallisesti silmälläpidettäviä 1 laji. Pesimälinnuston suojelupistearvosta vesilinnut ja kahlaajat muodostavat molemmat reilut 40 %.

Kuoskunjärvellä on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena sekä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	24/104
Lintudirektiivin liitteen I lajit	6/25
Alueellisesti uhanalaiset lajit	2/4
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/6
Suojelupistearvo	53

2.11.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Kuoskunjärvellä tapahtuu luontaista pinnanmyötäistä umpeenkasvua.

Kunnostustoimet

Kohteella ei ole tällä hetkellä kunnostustarvetta. Järveltä niitetään kortetta porojen rehuksi. Niitto ei heikennä alueen lintuvesiarvoa.

2.11.4 Palvelurakenteet

Alueella ei ole virkistyskäyttörakenteita.

2.11.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alue on paikallisille merkittävä vesilinnustusalue, sen sijaan kalastusta järvellä ei juurikaan harrasteta. Alueelle tulee laatia hoidon ja käytön suunnitelma.

2.11.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Kuoskunjärven suojeleuhjelma-alueen pinta-ala on noin 77 hehtaaria. Alueen suojeleminen on toteutettu Lapin ympäristökeskuksen 7.10.2004 tekemällä päätöksellä Kuoskunjärven luonnonsuojelun alueen perustamisesta (liite 3).

2.12 Kuivasjärvi, Simo LVO-12-0277, FI 130 1611

2.12.1 Alueen yleiskuvaus

Yleiskuvaus

Kuivasjärvi on Simojokeen laskevan Kuivasjoen latvajärvi noin viiden kilometrin etäisyydellä Arpeen kylästä. Järven vesipinta-ala on noin 83 hehtaaria. Järvi on huomattavalta osalta soiden ympäröimä, suhteellisen karu humusjärvi. Järven kasvillisuus tunnetaan puutteellisesti.

Alueen pesimälinnusto on arvokas ja se on pilkkasiiven ainoita pesimäalueita Kemi-Tornion seudun järvilla. Valtakunnallisessa lintuvesien suojeleuhjelmassa järvi on arvioitu valtakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi. Kohde kuuluu myös Naturaan. Suojelun alueen pinta-ala on noin 105 hehtaaria.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1998, 2003	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1996	Räinä et al. 2000

2.12.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Kuivasjärven Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- vaihtumissuot ja rantasuot (7140)
- *puustoiset suot (91D0)

Järvi on huomattavalta osalta soiden ympäröimä, suhteellisen karu humusjärvi. Kasvillisuusvyöhykkeet ovat melko kapeat.

Linnusto

Erämaisen Kuivasjärven pesimälinnustoon kuuluu 20 kosteikolle ominaista lajia, joiden yhteenlaskettu parimäärä on noin 50. Lintudirektiivilajeista järvellä pesivät kuikka, joutsen, uivelo, kurki ja liro. Alueellisesti uhanalaisia lajeja alueella pesii kolme ja valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja yksi. Suojelupistearvosta yli 70 % muodostuu vesilinnuista.

Kuivasjärvellä on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena sekä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	20/52
Lintudirektiivin liitteen I lajit	5/9
Alueellisesti uhanalaiset lajit	3/14
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/1
Suojelupistearvo	65

2.12.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Avovesiala on hieman pienentynyt parin viime vuosikymmenen aikana. Asutusta ei järvellä ole koskaan ollut.

Kunnostustoimet

Kohteella ei ole tällä hetkellä kunnostustarvetta.

2.12.4 Palvelurakenteet

Kohteella ei ole palvelurakenteita eikä tarvetta niiden rakentamiselle.

2.12.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Kuivasjärvi on erämainen pieni järvi suoalueiden keskellä ja sellaisena se tulee säilyttääkin. Järven tilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä tarvitaan perusselvitys seurantaan varten.

2.12.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Kuivasjärven suojeleuhjelma-alueen pinta-ala on noin 105 hehtaaria. Suojelurajaukseen sisältyy kaksi yksityistilaa, joista toinen on hankittu valtiolle ja toisen osalta maanhankintaneuvottelut ovat vielä kesken.

2.13 Lappalaisjärvi, Sodankylä LVO-12-0278, FI 130 1715

2.13.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Lappalaisjärvi sijaitsee Sodankylän Riipin ja Vuojärven välisen tien varressa. Lähin asutus on noin neljän kilometrin päässä Seipäjärvellä. Järvi kuuluu Raudanjoen yläosan valuma-alueeseen (va 65.74) ja Konttijojoen osa-alueeseen (va 65.745). Järven pinta-ala on noin 56 hehtaaria ja lintuvesien suojeleuhjelmaan kuuluvan alueen pinta-ala 71 hehtaaria. Järvi on osa Kulvakon Natura-aluetta (FI 130 1715), jonka kokonaispinta-ala on 1 311 ha.

Lappalaisjärvi on lievästi rehevä humusjärvi, jonka pintaa on aikoinaan laskettu ja sittemmin jälleen nostettu. Kasvillisuus järvellä on melko niukkaa. Saraikkovyöhyke on keskimäärin muutaman metrin levyinen. Järven länsiosassa avoveden ja ilmaversoiskasvillisuuden suhde on paikoin mosaiikkimainen. Myös pohjakasvillisuus on niukkaa. Kellulehtisistä vesikasveista siimapalpakkoa ja konnanulpukkaa esiintyy harvakseltaan. Vedenpinnan noston johdosta rannoilla on runsaasti pystyyn kuolleita koivuja ja pohja rannan tuntumassa on juurakkoinen.

Historia

Lappalaisjärven pintaa on aikoinaan laskettu ja sittemmin jälleen nostettu. Lasku-
ojan suulla on näkyvissä edelleen pato, josta veden pudotuskorkeus on noin 0,7 metriä.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1976, 1998	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1996	Räinä et al. 2000

2.13.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyypit

Luontotyypeistä lintuvesien suojeluohjelmaan kuuluvalla alueella esiintyvät luontodirektiivin mukaiset arvokkaat luontotyypit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- *aapasuot (7310)
- *puustoiset suot (91D0)

Lappalaisjärven kasvillisuus on melko niukkaa. Saraikkovyöhyke on keskimäärin parin metrin levyinen, vaihdellen kuitenkin 0–20 metrin välillä. Valtalaji vyöhykkeellä on pullosara. Raatekasvustoja on kohtalaisesti järven länsipuolella, missä avoveden ja ilmaversoiskasvillisuuden suhde on paikoin mosaiikkimainen. Pohjakasvillisuus on niukkaa, ainoastaan järven luoteiskulmalla vesisammalkasvustot ovat runsaita. Kellulehtisistä vesikasveista siimapalpakkoa ja konnanulpukkaa esiintyy harvakseltaan. Myös vesikuusta esiintyy muutamassa paikassa. Vedenpinnan noston johdosta rannoilla on runsaasti pystyyn kuolleita koivuja ja pohja rannan tuntumassa on juurakkoinen.

Lappalaisjärven vesi on ravinteisuudeltaan lievästi rehevää ja väriltään ruskeaa. Väriin vaikuttaa runsas humuksen määrä. Veden pH on hieman hapan (pH 6,1–6,2).

Linnusto

Lappalaisjärven lintulajistoon kuuluu 19 kosteikoille ominaista lajia ja yhteensä 54 paria. Lintudirektiivilajeista alueella pesivät joutsen, kurki, kapustarinta, suokukko, liro ja vesipääsky. Alueellisesti uhanalaisia lajeja alueella pesii yksi ja valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja yksi. Suojelupistearvosta sekä vesilinnut että kahlaajat muodostavat reilun kolmanneksen.

Lappalaisjärvellä on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena sekä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	19/54
Lintudirektiivin liitteen I lajit	6/21
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/3
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/5
Suojelupistearvo	43

2.13.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Lappalaisjärveä on aikoinaan laskettu ja sittemmin jälleen nostettu.

Kunnostustoimet

Järvellä ei ole tällä hetkellä kunnostustarvetta.

2.13.4 Palvelurakenteet

Alueella ei ole palvelurakenteita. Kohde on mainittu mm. Sodankylän lintupaikka-oppaassa ja se on lintuharrastajien suosima tarkkailupaikka. Järvi sijaitsee lähellä Riipin ja Vuojärven välistä maantietä ja tien varresta tulee hyväkuntoinen, noin 300 metriä pitkä polku rantaan. Kohteelle esitetään lintutornin ja laavun rakentamista.

2.13.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Lappalaisjärvellä harrastetaan kalastusta ja lintujen tarkkailua. Maantien varresta tulee hyvä polku järven rantaan, jossa on muutamia veneitä.

Lappalaisjärvi kuuluu Kulvakon Natura-alueeseen, jolle ei ole tehty hoidon ja käytön suunnitelmaa. Lappalaisjärven suunnittelu tulee toteuttaa koko Natura-alueen suunnittelun yhteydessä.

2.13.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Lappalaisjärven suojeleohjelma-alueen pinta-ala on noin 71 hehtaaria. Alueen suojeleminen on toteutettu osittain. Suojeleminen on toteuttamatta yhden tilan ja kahden yhteis-alueen osalta. Näiden osalta suojeleminen on tarkoitus toteuttaa maanhankinnan ja rauhoitus sopimusten kautta.

2.14 Soasjärvi, Sodankylä LVO-12-0279

2.14.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Soasjärvi sijaitsee Sodankylän kunnan lounaiskulmalla Kieringin jakokunnan alueella, noin 56 kilometriä kuntakeskuksesta. Kieringin kylässä on asukkaita noin 170 (tieto vuodelta 1998). Järvi sijaitsee Meltausjoen valuma-alueella (va 65.59) ja Moulusjoen osa-alueella (a 65.593). Soasjärveen laskee kolme pientä puroa ympäröiviltä suoalueilta ja järvestä laskee pienehkö joki Kierinkijärveen. Tulva-aikaan Riipijoen veden virtaussuunta muuttuu kohti Soasjärveä.

Järvi on kauttaaltaan matala, kesäaikainen syvyys on alle metrin. Järven vesipinta-ala on noin 116 hehtaaria ja lintuvesien suojeluohjelmaa kuuluvan alueen pinta-ala noin 199 hehtaaria. Alue ei kuulu Naturaan.

Historia

Soasjärvi on kuivattu niittymaaksi 1930-luvulla. 1970-luvulla kalastuskunta yritti entistää sen kalajärveksi. Tulvavedet ovat kuitenkin huuhtoneet padosta hienoaineksen pois jättäen pelkät kivet uomaan ja järvi on kesäaikaan hyvin vähävetinen.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1991–2002	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1996–1998	Räinä et al. 2000

2.14.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Koivuvaltaisen rantametsävyöhykkeen leveys on 0–20 metriä. Pensaikkovyöhykkeen valtalajeina ovat pohjan- ja kiiltopaju, pensaikkovyöhykkeen leveys on 2–10 metriä. Saraniittyvyöhykkeen leveys vaihtelee kymmenestä kolmeenkymmeneen metriin, runsaimpina lajeina ovat vesisara ja pullosara, niiden seassa esiintyy mm. kurjenjalkaa, kastikoita ja terttualpia.

Järven pohja on pehmeäkö. Runsaimpina esiintyy kapea- ja kelluvalehtisiä palpakoita (kaita- tai siimapalpako) sekä uistinvitaa. Muita alueella esiintyviä kellu- ja uposlehtisiä lajeja ovat heinävita, ahvenvita, purovita, konnanulpukka, lumme ja isovesiherne. Ilmaversoisista esiintyy järvikortetta, rantaluikkaa ja vesikuusta. Vesisammalia (lampisirppisammal ja järvinäkinsammal) esiintyy vähän. Kasvillisuus esiintyy harvakasvuisina ja melko pienialaisina laikkuina kauttaaltaan koko järven alueella. Vain paikoitellen on kasvillisuuden ja avoveden muodostamaa suojaisaa mosaiikkimaista ympäristöä.

Järven kasvillisuus on vähäisempää kuin vedensyvyyden perusteella voisi olettaa. Järven jäätyminen pohjaan asti talvisin lienee kasvillisuutta merkittävästi rajoittava tekijä.

Soasjärvi on reheväkö ja runsashumuksinen järvi. Vesi on väriltään ruskeaa. Humuksen lisäksi väriin vaikuttaa veden melko korkea rautapitoisuus. Veden pH on hieman happaman puolella, otettujen näytteiden kesäkeskiarvo on 6,8 ja alkutalven keskiarvo 6,3. Avovesikaudella ja alkutalvesta happitilanne on hyvä. Kevätalvella tilanne on oletettavasti heikko, sillä järvi jäätyy yleensä pohjaan saakka.

Linnusto

Soasjärven lintulajistoon kuuluu 27 kosteikoille ominaista lajia joiden yhteenlaskettu parimäärä on 75. Lintudirektiivilajeista alueella pesivät uivelo, liro, vesipääsky, lapintiira ja sinirinta. Alueellisesti uhanalaisia lajeja alueella pesii kaksi ja valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja yksi. Suojelupistearvosta vesilinnut muodostavat lähes puolet ja kahlaajat noin kolmanneksen.

Soasjärvellä on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena sekä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	27/75
Lintudirektiivin liitteen I lajit	5/14
Alueellisesti uhanalaiset lajit	2/2
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/1
Suojelupistearvo	38

2.14.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Avoin peltoranta on umpeutunut ja rakennetun rannan osuus on hieman kasvanut viimeisten parinkymmenen vuoden aikana.

Kunnostustoimet

Järven mataluudesta johtuen kalastus on mahdollista lähinnä vain tulva-aikana. Talvella järvi jäätyy pohjaan asti ja kesällä vettä on liikkumiseen liian vähän. Lapin ympäristökeskukseen on tullut vuonna 1996 aloite järven kunnostamiseksi vedenpintaa nostamalla. Kunnostussuunnittelu käynnistettiin vuonna 1997, mutta vuonna 2002 suunnittelu keskeytyi, kun todettiin, että hankkeella ei ole toteutumismahdollisuuksia kunnan rahoitushaluttomuuden vuoksi.

Pohjapadon rakentamisen lisäksi alustava suunnitelma sisälsi syvänteiden ruoppaamista, pesimäsaarekkeiden rakentamista ja ranta-alueiden raivaamista. Toimenpiteiden tavoitteena oli kalaston ja vesikasvillisuuden talvehtimisen parantaminen, samoin kuin järvellä liikkumisen mahdollistaminen muulloinkin kuin tulva-aikana. Paikallinen metsästysseura on tehnyt ranta-alueelle myös riistanhoitosuunnitelman, joka sisältää mm. riistapeltojen tekoa ja lintutornin rakentamisen. Kunnostukselle kerättiin alustavat suostumukset. Tarkoituksena oli nostaa kesäaikaista vedenpintaa 30–40 cm.

Nykyisellään Soasjärven kasvillisuus on järven mataluuteen nähden melko vähäistä. Mikäli vesipintaa nostettaisiin, saattaisi järven talviaikainen pohjaan asti jäätyminen vähentyä ja samalla jäätyminen vesikasvillisuutta rajoittava vaikutus heikentyä. Matalassa vedessä vähäinen vesisyvyyden kasvu ei muodostu kasvillisuutta rajoittavaksi tekijäksi ja vedennosto saattaisi jopa kiihdyttää järven umpeenkasvua.

2.14.4 Palvelurakenteet

Tällä hetkellä alueella ei ole palvelurakenteita, mutta järvelle on ehdotettu useaan eri otteeseen rakennettavaksi lintutorni. Rakentamiskoiksi soveltuvat mm. Reionkumpu järven itärannalla ja Soassalmen suu järven kaakkoisosassa.

2.14.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Kalastus on pääasiassa tulva-aikana tapahtuvaa hauenpyyntiä. Kalat nousevat Riipijoesta. Järvi on ollut hyvin suosittu metsästyspaikka, vaikka nykyisellään vesilintujen metsästys on vähentynyt. Järvellä on ainakin ajoittain pidetty vesilintujen ruokintalauttaa.

Kohteella ei nykytilassa ole linnuston kannalta kunnostustarvetta. Alueelle on syytä laatia hoidon ja käytön suunnitelma.

2.14.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Soasjärven suojeleuhjelma-alueen pinta-ala on noin 199 hehtaaria. Alueen suojeleu on kokonaisuudessaan toteuttamatta. Suojelurajaukseen kuuluu määräaloja 11 tilasta sekä kolmesta eri yhteisvesi- tai maa-alueesta. Asianosaisten suuren lukumäärän vuoksi kohteen suojeleu on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa aluekohtaisella rauhoituspäätöksellä (LSL 24 § 3 mom.). Esimerkki aluekohtaisesta suojeleupäätöksestä on liitteenä 3.

2.15 Jouttijärvi, Tervola LVO-12-0280, FI 130 1811

2.15.1 Alueen yleiskuvaus

Yleiskuvaus

Jouttijärvi kuuluu Suuripään Natura-alueeseen, jonka kokonaispinta-ala on 4 278 hehtaaria. Natura-alue käsittää soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Suuripään alueen, lehtojen suojeleuhjelmaan kuuluvan Saaranjoen lehtoalueen, lintuvesien suojeleuhjelmaan kuuluvan Jouttijärven sekä ohjelmiin kuulumattomia alueita noin 950 ha. Jouttijärven pinta-ala on vain pari prosenttia koko Natura-alueen pinta-alasta.

Jouttijärvi on Kemijoen suulle laskevan Akkunusjoen sivuhaaran latvajärvi (Pahtajoen valuma-alue 65.197). Järven pinta-ala on noin 73 hehtaaria. Vesialue on matala ja järvikortteen valtaama. Järveä ympäröivät laajat erämaiset aapasuot.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1999	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1998	Räinä et al. 2000

2.15.2 Suojeleuarvot ja luonnonsuojeleullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin luontotyytit koko Suuripään Natura-alueella ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet
- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit
- letot
- *aapasuot
- boreaaliset lehdot
- *puustoiset suot

Jouttijärven vesialue edustaa luontotyyppiä *humuspitoiset lammet ja järvet* ja ranta-alueet tyyppejä *aapasuot* ja *puustoiset suot*.

Luontodirektiivin liitteen II lajeista Suuripään alueella esiintyvät:

- kiiltosirppisammal
- isonuijasammal
- 1 uhanalainen laji

Jouttijärvestä otetun yhden vesinäytteen (29.7.1999) perusteella järvi on erittäin humus- ja rautapitoinen ja tämän seurauksena väriltään ruskea vesistö. Järven rehevyystaso on kokonaisfosforipitoisuuden perusteella karu. Veden pH on kyseisessä näytteessä ollut hieman emäksinen (7,6), mikä ei ole humusvedelle tyyppillistä. Veden pH-arvoa voi kohottaa voimakas perustuotanto; näytteen perusteella järven levätuotanto on ollut hieman kohollaan suhteessa järven yleiseen rehevyystasoon (ravinnepitoisuuksiin).

Linnusto

Jouttijärven lintulajistoon kuuluu 18 kosteikoille ominaista lajia, joiden yhteenlaskettu parimäärä on 50. Lintudirektiivilajeista alueella pesivät kuikka, mustakurkku-uikku, joutsen, suokukko ja liro. Alueellisesti uhanalaisia lajeja alueella pesii yksi ja valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja kaksi. Suojelupistearvosta vesilinnut muodostavat lähes puolet ja kahlaajat yli kolmanneksen.

Jouttijärvellä on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	18/50
Lintudirektiivin liitteen I lajit	5/11
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/4
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	2/5
Suojelupistearvo	36

2.15.3 Hoitotarve

Kohteella ei ole nykytilanteessa kunnostustarvetta.

2.15.4 Palvelurakenteet

Jouttijärvi on erämainen ja rauhallinen järvi, jolta matkaa lähimmälle tielle on noin kilometri. Kohteella ei ole palvelurakenteita eikä tarvetta niiden rakentamiselle.

2.15.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alueen hoidon ja käytön suunnitelma tulee toteutumaan koko Suuripään Natura-alueen suunnittelun yhteydessä.

2.15.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Jouttijärven suojeleuohjelma-alueen pinta-ala on noin 73 hehtaaria. Alueen suojeleminen on kokonaisuudessaan toteuttamatta. Suojeleuohjelmaan kuuluu määrääloja yhdestä tilasta sekä yhdeksästä yhteisalueesta, joihin kuuluu satoja osakastiloja. Asianosaisten suuren lukumäärän vuoksi kohteen suojeleminen on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa aluekohtaisella rauhoituspäätöksellä (LSL 24 § 3 mom.). Esimerkki aluekohtaisesta suojeleuspäätöksestä on liitteenä 3.

2.16 Hurujärvi-Iso Mustajärvi, Tornio LVO-12-0281, FI 130 1909

2.16.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Hurujärvi ja Iso Mustajärvi sijaitsevat Tornionjoen sivuhaaran Liakanjokeen laskevan Mustajoen latvoilla. Molempien järvien ympäristö on alavaa ja vesialue matalaa. Turvepohjainen suursaraniittyvyöhyke on molemmilla järvillä leveä, erityisesti Iso Mustajärvellä se on erittäin laaja. Luhtaniityn lajistoon kuuluu sarojen lisäksi mm. kurjenjalka ja järvikorte sekä paikoin pajut.

Hurujärven vesikasvilajistossa yleisempiä ja runsaimpia lajeja ovat sarojen (vesisara, pullosara) ja järvikortteen lisäksi ahvenvita, uistinvita, siimapalpakko, konnanulpukka, *Drepanocladus*-suvun vesisammalet sekä näkinpartaislevät.

Järvet kuuluvat kansalliseen lintuvesien suojeleuohjelmaan ja Euroopan yhteisön Natura 2000 -suojelualue verkostoon luonto- ja lintudirektiivin perusteella. Natura-alueen kokonaispinta-ala on 310 hehtaaria.

Historia

Molempia järviä on laskettu. Iso Mustajärveä on laskettu ensimmäisen kerran vuonna 1900 heinämaiksi (suullinen tieto kyläkokouksessa). Ilmeisesti laskua on tehty metsäojitustarkoituksiin vielä 1970-luvullakin. Laskun ohella myös ympärillä olevien soiden ojitukset ovat vaikuttaneet järvien luonnontilaan. Aikoinaan lähes 2 km² suuruinen Iso Mustajärvi on kuivatusten takia kutistunut niin, että avovettä on enää noin 40 hehtaaria (Rauhala 1992). Hurujärven pinta-ala on tulva-aikana noin 50 hehtaaria, mutta kesällä kasvillisuus peittää järven niin, että avovettä jää vain muutaman hehtaarin alalle.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1999	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	1992	Rauhala 1992

2.16.2 Suojeleuohjelmat ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Hurujärvi-Iso Mustajärvi Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- vaihtumissuot ja rantasuot (7140)

Hurujärven vesi on runsashumuksista ja rautapitoista ja tämän seurauksena väriltään erittäin ruskeaa. Vesi on vähähappista, erittäin sameaa ja kokonaisravinnepitoisuudet ovat rehevän vesistön tasolla. Veden pH on happaman puolella (6,1), mikä on tyypillistä humuspitoisille vesistöille.

Iso Mustajärvi on myös runsashumuksinen ja rautapitoinen järvi ja sen vesi on väriltään erittäin ruskeaa. Happitilanne on Iso Mustajärvässä Hurujärveä parempi, mikä lienee seurausta suuremmasta vesitilavuudesta kesäaikaan. Iso Mustajärven vesi on hieman sameaa ja kokonaisravinnepitoisuuksien perusteella rehevää. Veden pH on hieman emäksisen puolella (7,2), mikä voi olla seurausta melko voimakkaasta perustuotannosta. Yleensä humusvesien pH on happaman puolella.

Linnusto

Järvien linnustoon kuuluu liki kolmekymmentä kosteikoille ominaista lajia, joiden yhteenlaskettu parimäärä on lähes 300. Lintudirektiivin lajeista alueella pesivät mustakurkku-uikku, joutsen, uivelo, sinisuohaukka, suokukko, liro, pikkulokki ja lapintiira. Uhanalaisia lajeja on kaksi ja silmälläpidettäviä yksi laji. Pesimälinnuston suojelupistearvosta lähes puolet muodostuu vesilinnuista ja neljännes lokkilinnuista, kahlaajien osuus on noin viidennes.

Järvillä on maakunnallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena. Alueella on merkitystä myös sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	28/274
Lintudirektiivin liitteen I lajit	8/37
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/1
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	1/50
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	1/1
Suojelupistearvo	85

2.16.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

Iso Mustajärven avovesiala on pienentynyt järvenlaskujen seurauksena viidennekseen alkuperäisestä (Rauhala 1992).

Kunnostustoimet

Järvillä metsästetään jonkin verran, muu käyttö on hyvin vähäistä. Valtakunnallisessa selvityksessä kunnostettavien kosteikkojen tärkeysjärjestyksestä kohde on sijalla 108 (Mikkola-Roos 2003).

2.16.4 Palvelurakenteet

Järvillä ei ole palvelurakenteita. Hurujärven etelärannalle niemen kärkeen esitetään lintutornin rakentamista.

2.16.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alueelle tulee laatia hoidon ja käytön suunnitelma.

2.16.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Hurujärvi-Iso Mustajärven suojeleuhjelma-alueen pinta-ala on noin 310 hehtaaria. Alueen suojeleminen toteutettiin Lapin ympäristökeskuksen 7.12.2004 tekemällä päätöksellä Hurujärvi-Iso Mustajärven luonnonsuojelualueen perustamisesta. Päätös on liitteenä 4.

2.17 Korttojärvi, Tornio LVO-12-0282

2.17.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Korttojärvi sijaitsee Torniossa Korttovaaran ja Kaakamavaaran väliin jäävällä suoalueella, noin 18 km koilliseen Karungin kylästä. Suojelualue rajautuu tiehen. Korttojärvi on yksi Kaakamojoen latvajärvistä. Pienestä valuma-alueesta (66.005 Korttojoen va) huomattava osa on suota.

Korttojärvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeleuhjelmaan. Suojeluohjelmaan kuuluvan alueen pinta-ala on 96 hehtaaria ja valtaosa siitä on suota ja luhtaa.

Historia

Korttojärven pintaa on laskettu runsaasti, minkä vuoksi ennen laskua lähes neliökilometrin suuruinen järvi on supistunut 19 hehtaariin.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1999	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	1992	Rauhala 1992

2.17.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Järven ranta-alueet ovat laakeita ja umpeenkasvu on edennyt melko pitkälle. Saraaniittyvyöhyke on hyvin laaja, noin 77 hehtaarin laajuinen. Saraa kasvavia turvelauttoja on vesialueellakin. Kasvillisuuden valtalajeina ovat sarat ja järvikorte.

Järvestä otetun yhden vesinäytteen perusteella Korttojärvi on rehevä, runsasumuksinen ja rautapitoinen vesistö. Vesi on ruskeaa, hieman sameaa ja veden pH hieman hapan (6,4), mikä on humusvedelle tyyppillistä.

Linnusto

Korttojärven linnustoon kuuluu 16 kosteikoille ominaista lajia, joita alueella pesii yli 90 paria. Lintudirektiivilajeista järvellä pesivät ainakin mustakurkku-uikku, uivelo, kurki, liro ja pikkulokki. Pesimälinnuston suojelupistearvosta 65 % muodostuu loppilinnuista. Vesilintujen osuus on noin 20 % ja kahlaajien 5 %.

Korttojärvellä on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena sekä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	16/93
Lintudirektiivin liitteen I lajit	5/65
Alueellisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	-
Suojelupistearvo	70

2.17.3 Hoitotarve

Korttojärven vedenpintaa on laskettu runsaasti ja umpeenkasvu pienialaisella järvellä on voimakasta. Järven lintuvesiarvon parantamiseksi suositellaan vedenpinnan nostoa.

2.17.4 Palvelurakenteet

Kohteella ei ole tällä hetkellä palvelurakenteita. Järvi sijaitsee lähellä tietä. Tällä hetkellä lintujen tarkkailu on hankalaa vaikeakulkuisten ja hyllyvien ranta-alueiden vuoksi. Järven länsirannalle esitetään lintutornin rakentamista.

2.17.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alueelle tulee laatia hoidon ja käytön suunnitelma.

2.17.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Korttojärven suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 96 hehtaaria. Alueen suojeleminen on kokonaisuudessaan toteuttamatta. Suojelurajaukseen kuuluu määräraha yhdestä yhteisvesialueesta, jonka alueella suojelualue sijaitsee kokonaisuudessaan. Alueen suojeleminen on tarkoitus toteuttaa rauhoitus sopimuksella.

2.18 Pajukari-Uksei-Alkunkarinlahti, Tornio LVO-12-0283, FI 130 1911

2.18.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Pajukari ja Uksei sekä Alkunkarinlahti sijaitsevat Torniossa, Perämeren pohjukassa maankohoamisrannikolla. Kohteet muodostavat 440 hehtaarin suuruisen Natura-alueen, joka koostuu kahdesta eri kokonaisuudesta. Pajukari-Uksei (Oxö) alueen pinta-ala on noin 344 hehtaaria, josta vesialuetta on 307 ja maa-alueita 37 hehtaaria. Alueeseen kuuluu Pajukarin saari (29 ha), 3 pientä pensassaarta, 6 karia eli krunnia ja mantereen rantaa, joka ajoittain peittyy korkean meriveden alle. Alkunkarinlahden ja Pajukari-Uksein väliin jää noin kilometrin levyinen suojelualueeseen kuulumaton merivyöhyke. Alkunkarinlahden pinta-ala on noin 94 hehtaaria ja tästä vajaa puolet on nykyisin veden peitossa.

Pajukari on tyypillinen maankohoamisrannikon saari, jonka sisäosissa on katabajikkonummea sekä pihlaja-, tuomi- ja leppävaltaista metsää. Pienemmät saaret kasvavat pensaikkoa ja kaikkia saaria kiertää kapea niittyvyö. Pajukarin ja Uksein välinen vesialue on suurimmalta osin noin metrin syvyistä, vesialueella kasvaa järvikaislaa sekä upos- ja kelluslehtisiä vesikasveja.

Alkunkarinlahti ja Uksein rannat ovat Tornionjoen sivuhaarojen ja Liakanjoen matalaa jokisuistoa.

Alkunkarinlahden alue on entistä Tornionjoen maatuva ja umpeenkasvavaa lasku-uomaa, jossa vedenpinta vaihtelee tulvan ja meriveden korkeuden mukaan. Alue on saraikkoista ja luhtaista kosteikkoa. Alueella vuosina 2000–2001 toteutetun kunnostuksen jälkeen lahden vesipinta kasvoi noin kahdesta noin 40 hehtaariin.

Kohde on valtakunnallisessa lintuvesien suojeluohjelmassa nimellä Liakanjoen Suisto. Pajukari-Uksei-Alkunkarinlahti -alue (nimellä Tornionjoen suisto, Pajukari-Oxö-Koivuluodonjuova) on toinen Lapin lintuvesistä, joka on luokiteltu kansainvälisesti tärkeäksi lintualueeksi, nk. IBA-alueeksi (Important Bird Areas, IBA). IBA-kohteet valitsee lintujärjestö BirdLife International. Tavoitteena on kansainvälisesti tärkeiden pesimä- ja talvehtimisalueiden sekä muutonaikaisten levähdysalueiden tunnistaminen ja suojeleminen.

Historia

Aikoinaan Alkunkarinlahteen on laskenut Tornionjoen väylä, jonka tulviminen alueelle estettiin jo 1950-luvulla Niemenjuovan sulkemisella ja tiepenkereellä. Nämä tekijät yhdessä luonnollisen maankohoamisen kanssa aiheuttivat lahden nopean mataloitumisen ja avovesipinnan pienenemisen. 1960-luvulla lahdella oli vesipintaa 24 hehtaaria, kun sitä vuonna 1997 oli vain kaksi hehtaaria. Vuosina 2000–2001 toteutetun kunnostuksen seurauksena lahden vesipinta on nykyisin noin 40 hehtaaria.

Pajukarilla on laidunnettu vielä 1990-luvullakin (Rauhala 1992).

Tehdyt selvitykset

ALKUNKARINLAHTI

Vedenlaatu	LAP 2002–2003	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Kasvillisuus	LAP 1997 LAP 2000	Kääriäinen 1999 Kuoppala 2000
Linnusto	Alkunkarinlahti LAP 1995–1997, 2001, 2002, 2004	Räinä 1997, Räinä et al. 2000, Räinä 2003

PAJUKARI-UKSEI

Vedenlaatu	LAP 1983–1986	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	Rauhala 1992	Rauhala 1992

2.18.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Pajukari-Uksei-Alkunkarinlahti Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat:

- jokisuistot (1130)
- *Itämeren borealiset rantaniityt (1630)
- *maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät (9030)

Luontotyyppit esiintyvät pääasiassa Pajukarin ja Uksein alueella. Alkunkarinlahdella ei esiinny boreaalisia rantaniittyjä eikä maankohoamisrannikon luonnon-tilaisia metsiä. Lahti on sivussa myös varsinaisesta jokisuistoalueesta.

Linnusto

Pajukari-Uksei-Alkunkarinlahden linnusto on monipuolinen ja runsas. Alue on Lapin ainoa rannikolla sijaitseva lintuvesiohjelman kohde. Kosteikoille ominaisia lajeja pesii alueella 33 ja niiden yhteenlaskettu parimäärä on yli 600. Lintudirektiivin lajeista kohteella pesivät joutsen, kalasääski, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, liro, vesipääsky, pikkulokki sekä kala- ja lapintiira. Alueellisesti ja valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja pesii yksi molempia ja silmälläpidettäviä viisi lajia. Suojelupistearvo on kunnostuksen jälkeen noussut Lapin lintuvesikohteiden korkeimmaksi. Vesilinnut muodostavat arvosta 36, kahlaajat 28 ja lokkilinnut 21 prosenttia.

Alue on kansainvälisesti arvokas muuttolintujen levähdysalue ja se on hyvin huomattava sulkasadon aikainen kerääntymisalue sekä pesimäaikainen ruokailualue.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	33/620
Lintudirektiivin liitteen I lajit	10/99
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/5
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	1/272
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	5/9
Suojelupistearvo	172

2.18.3 Hoitotarve

Ympäristömuutokset

1960-luvulla Alkunkarinlahden vesipinta-ala oli 24 hehtaaria, vuonna 1997 noin 2 ha ja lintuvesikunnostuksen (vuosina 2000–2001) jälkeen vesipintaa on noin 40 hehtaaria.

Kunnostustoimet

Alkunkarinlahden kunnostusaloitteen teki Tornion Metsästysseura ry. vuonna 1993. Lapin ympäristökeskuksessa valmistui kunnostussuunnitelma vuonna 1999. Kunnostus toteutettiin vuosina 2000–2001. Kunnostuksen tavoitteena oli parantaa linnuston elinolosuhteita sekä alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Kolmella pohjapadolla lahden vesipintaa nostettiin keskimäärin 0,3 metriä. Vesialueella tehtiin myös ruoppauksia ja ruoppausmassoista rakennettiin pesimäsaaria. Lahden reuna-alueilta raivattiin pajukkoa noin 10 ha alalta. Alueelle rakennettiin myös luontopolku, kaksi lintutornia ja laavua. Lahden pohjoispuolella sijaitsevat rakenteet ovat myös liikuntarajoitteisten käytettävissä. Kunnostuksen myötä alueella on entistä suurempi merkitys kosteikkolinnuston pesimäpaikkana ja muuttolintujen levähdys- ja ruokailualueena.

2.18.4 Palvelurakenteet

Lintutornit

Alkunkarinlahdelle on rakennettu kaksi lintutornia, laavua, paikoitusaluetta sekä luontopolku ja käymälä vuonna 2000. Lahden pohjoispuolella oleva ns. luontopolun lintutorni soveltuu myös liikuntaesteisten käyttöön. Tornille pääsee leveää pitkostausta (luontopolku, noin 650 m) myöten paikoitusalueelta, jossa sijaitsee myös käymälätilat. Tornissa on pylväsarina-perustus ja sen runko on rakennettu puhelinpylväistä. Muutoin torni on lautarakenteinen, myös katto on lomalaudoitettu. Tornin kokonaiskorkeus on 8,5 metriä, katselutasot ovat kahden ja viiden metrin korkeudessa.

Toinen torni on rakennettu lahden etelärannalle. Ns. laavupolun lintutornille johtaa 300 metriä pitkä, osittain pitkostaettu polku. Torni vastaa rakenteeltaan pohjoispuolen tornia. Tornin kokonaiskorkeus on 7,75 metriä ja katselutaso on 4,3 metrin korkeudessa. Kuvat Reijo Kallioniemi.

Laavut

Luontopolun tulistelupaikka on rakennettu hirsiarinan päälle. Se sijaitsee luontopolun varressa, lintutornin lähellä. Laavu soveltuu liikuntaesteisten käyttöön. Tulistelupaikan rakenteet on tehty parkatusta pyöröhirrestä ja niissä on musta huopakatto. Lahden eteläpuolella on toinen tulistelupaikka. Kuvat Reijo Kallioniemi.

2.18.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alueelle tehdyt palvelurakenteet riittävät nykyisen käytön tarpeisiin. Alue on sekä paikallisten että matkailijoiden aktiivisessa käytössä. Myös opetuskäyttö on runsasta.

Alkunkarinlahden lintuvesikunnostus on toteutettu vuosina 2000–2001 Lapin ympäristökeskuksen laatiman kunnostussuunnitelman mukaisesti. Lapin ympäristökeskus seuraa kunnostuksen vaikutuksia kasvillisuuden, vedenlaadun ja linnuston osalta.

Kunnostussuunnitelma ja -toimenpiteet koskevat vain Alkunkarinlahtea. Pajukari-Uksei -alueelle tulee laatia hoidon ja käytön suunnitelma.

2.18.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Pajukari-Uksei-Alkunkarinlahti suojeleuohjelma-alueen pinta-ala on noin 440 hehtaaria. Pajukarin yksityismaat on joko hankittu valtiolle tai saatu rauhoitus sopimusten piiriin. Muilta osin suojeleminen on toteutumassa alueelle laadittavana olevan yleiskaavan kautta.

2.19 Ahvenjärvi-Lehdonjärvi, Ylitornio LVO-12-0284, FI 130 2108

2.19.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Ahvenjärvi ja Lehdonjärvi sijaitsevat Länsi-Lapissa, Ylitornion kunnassa, Aavasaksa-Mellakoski maantien välittömässä läheisyydessä. Matkaa Aavasaksalle on noin 27 km ja Mellakoskelle noin 9 km.

Ahvenjärvi ja Lehdonjärvi ovat Tengeliönjoen vesistön (va 67.9) sivuhaarojen latvajärviä (valuma-alueet Ahvenjoen va 67.999 ja Merijärven va 67.926). Ahvenjärven pinta-ala on noin 176 ja Lehdonjärven noin 9 hehtaaria. Järvet ovat matalia, pääosin rämeiden ja mäntymetsien ympäröimiä humuspitoisia vesiä. Ahvenjärveä ympäröivät paikoin leveät pensaikko- ja saraluhavyöhykkeet. Molemmilla järvillä esiintyy runsaasti ilmaversoiskasvillisuutta, pääasiassa järvikortetta.

Järvien tulo- ja lasku-uomat ovat kapeita puroja ja ojia, jotka kuljettavat vesiä ympäröiviltä suo- ja metsäalueilta. Ahvenjoki laskee Ahvenjärven koillisosasta kohti itää, Lehdonjärven laskuoja lähtee lammen pohjoisosasta.

Järvet kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan sekä Natuaraan. Suojelu-aluearajauksen pinta-ala on noin 280 hehtaaria.

Historia

Ahvenjärvi on aikoinaan laskettu.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1978–1998	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri, Kääriäinen 2002b
Kasvillisuus	LAP 2002	Kääriäinen 2002b
Linnusto	LAP 1997, 2000	Räinä et al. 2000, Kääriäinen 2002b.

2.19.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Ahvenjärvi-Lehdonjärvi Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- vaihtumissuot ja rantasuot (7140)
- *puustoiset suot (91D0)

Vesiluontotyyppiä esiintyy noin 60 % Natura-alueen pinta-alasta. Käytännössä tyyppi rajautuu rantaviivaan. Rantojen avoimet luhta-alueet ovat luontotyyppiä *vaihtumissuot ja rantasuot* (noin 15 % pinta-alasta) ja Ahvenjärven ympärillä olevat puustoiset alueet priorisoitua luontotyyppiä *puustoiset suot* (noin 12 % pinta-alasta).

Ahvenjärven rannat ovat saraikkoista luhtaa. Luhtavyöhykkeen leveys vaihtelee muutamasta kymmenestä pariin sataan metriin. Pohjoisrannalla saravyöhyke puuttuu lähes kokonaan, mutta kortevyöhyke on leveä. Etenkin järven länsiosassa luhtavyöhykkeen reuna on rikkonainen ja paikoin sarat muodostavat pieniä saarekkeita vesialueelle. Luhdan lajistoa ovat muun muassa vesisara, pullosara, luhtakastikka, myrkkyykeiso, raate ja kurjenjalka. Luhdat ovat avoimia ja pensaattomia; vain siellä täällä kasvaa yksittäisiä matalia pohjan- ja kiiltopajuja. Vyöhykkeen uloimmalla reunalla järvikortte on tavallinen.

Lehdonjärveä ympäröivät rahkasammal pohjoiset reunusnevat ja luhdet. Hyllyvä, muutaman kymmenen metrin levyinen vyöhyke on ulkoreunoiltaan rikkoonaista, sarasaarekkeiden ja avoveden muodostamaa mosaiikkia. Lammen eteläpäässä ranta-alueen kasvillisuus koostuu rahkasammalten lisäksi pääasiassa saroista (mm. mutasara, harmaasara) ja suovilloista (luhtavilla). Rantanevalla kasvaa paikoin myös isokarpalaa, pyöreälehtikihokkia, rantaluikkaa ja jouhivihvilää. Lammen pohjoispuoliset alueet ovat kuivempia kuin muualla lammen ympärillä.

Ahvenjärven vesikasvillisuus on runsasta, vaikkakin lajimäärä on melko vaatimaton. Vesikasvillisuus on runsainta suojaisissa lahdissa, järven keskiosan vesialue on melko avoin. Yleisin vesikasvi on ilmaversoisiin kuuluva järvikorte. Kortteikot ovat laajoja ja paikoin hyvin tiheitä. Siellä missä korte ei muodosta selvärajaisia kasvustoja, kasvaa sitä harvakseltaan yksittäisinä versoina laajoilla alueilla. Kellulehtiset konnanulpukka, uistinviita ja siimapalpakko ovat myös tavallisia, mutta niiden peittävyys ei ole kovin suuri. Uposlehtistä ahvenvitaa sekä kellulehtisiä suomenlummetta ja pohjanlummetta kasvaa myös siellä täällä, useimmiten harvan järvikortteikon seassa. Lounaisosan suojaisella lahdella on muutama selvärajainen järviruokokasvusto. Luhtarantojen ja veden rajassa tavataan raatetta, kurjenjalkaa, vesikuusta sekä myrkkyykeisoa.

Molempien järvien vesi on lievästi hapanta (Ahvenjärvi pH 6,6–6,9 ja Lehdonjärvi pH 6,3). Kesäaikaiset kokonaisravinnemäärät ovat lievästi rehevän vesistön tasolla ja kasviplanktonin määrä Ahvenjärvessä rehevällä tasolla ja Lehdonjärvessä lievästi rehevällä tasolla.

Ahvenjärven vesi sisältää runsaasti humusta ja rautaa, jotka aiheuttavat veden ruskean värin. Lehdonjärven rautapitoisuus on hieman alhaisempi kuin Ahvenjärven, mutta humuspitoisuus on suurempi ja veden väriarvo korkeampi; Lehdonjärvi on pikemminkin suolampi kuin järvi. Vesi on kuitenkin molemmissa järvissä kirkasta, Lehdonjärvessä jopa erittäin kirkasta. Veden kesäinen happitilanne on Ahvenjärvessä hyvä, Lehdonjärven happipitoisuudet ovat tyydyttävällä tasolla. Talviaikaisesta happitilanteesta ei ole tietoa.

Ahvenjärvi on tyyppillinen matalahkolle ja suoalueilta vetensä saava pohjois-suomalainen järvi. Lehdonjärvi on tyyppillinen humuspitoinen suolampi.

Linnusto

Alueen linnustoon kuuluu 21 kosteikoille ominaista lajia, joiden yhteenlaskettu parimäärä on yli 70 paria. Lintudirektiivin I-liitteen lajeista järvillä pesivät kuikka, mustakurkku-uikku, uivelo, liro, vesipääsky ja kalatiira. Valtakunnallisesti uhanalaisia järvillä pesii yksi laji. Pesimälinnuston suojelupistearvosta vesilinnut muodostavat yli 60 % ja kahlaajat yli 30 %.

Ahvenjärvi-Lehdonjärvi alueella on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena sekä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

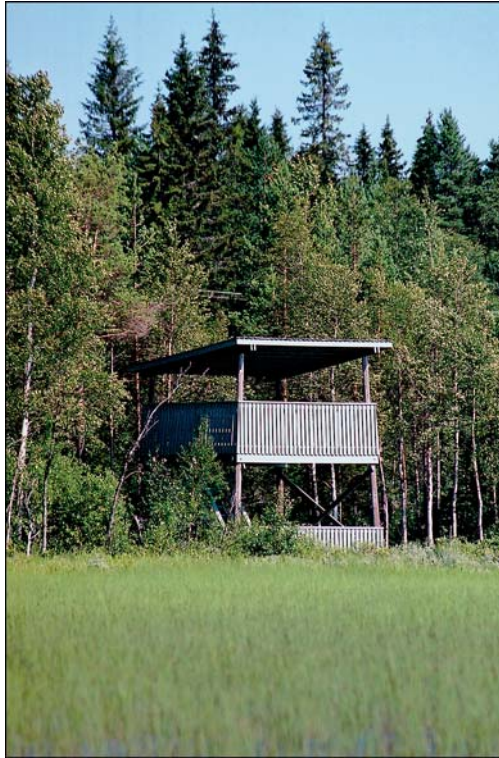
Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	21/72
Lintudirektiivin liitteen I lajit	6/24
Alueellisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	1/3
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	-
Suojelupistearvo	42

2.19.3 Hoitotarve

Kohteella ei ole nykytilassa kunnostustarvetta.

2.19.4 Palvelurakenteet

Lintutorni

Lapin ympäristökeskus on rakentanut Ahvenjärven lintutornin vuonna 2002. Torni sijaitsee järven pohjoisrannalla, missä maantie lähes sivuaa järveä. Tornin kohdalle tien laitaan on rakennettu pieni pysäköinnin mahdollistava alue (3–4 henkilöautoa). Olemassa oleva polku katettiin parin kymmenen metrin matkalta pitkoksilla. Lintutornin runko on rakennettu vanhoista puhelinpylväistä ja torni on perustettu puhelinpylväsarinan päälle. Lattiataso on noin neljän metrin korkeudessa ja näkyvyys järvelle on hyvä. Tornin kokonaiskorkeus on noin kahdeksan metriä ja katteena on lomitettu uralaudoitus. Kuvat Sannamari Kääriäinen.

2.19.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Ahven- ja Lehdonjärven virkistyskäyttöpaineet ovat melko vähäiset. Alueen käyttäjäkunta on pääasiassa paikallisia ihmisiä: lintujen tarkkailijoita sekä kalastajia ja metsästäjiä. Molemmat järvet ovat helposti tavoitettavissa. Ahvenjärvelle pääsee autolla muutaman kymmenen metrin päähän rannasta. Lehdonjärvelle on puomilla suljettu yksityistie, kävelymatkaa lammelle tulee noin 300 metriä. Lähin asutus on Törmäsjärven kylässä muutaman kilometrin päässä. Aavasaksan taajamaan on noin 27 km ja Mellakoskelle noin 9 km. Järvien rannoilla ei ole pysyvää tai loma-asutusta.

Ahvenjärven rannalle on rakennettu vuonna 2002 lintutorni. Lehdonjärvi on häiriöherkempi, pieni lampi, jonka havainnointi onnistuu helposti myös ilman lintutornia. Alueelle tehdyt palvelurakenteet riittävät nykyisen käytön tarpeisiin.

Alueelle on tehty virkistyskäyttösuunnitelma Lapin ympäristökeskuksen Lintuvesi Life -projektissa vuonna 2003 (Kääriäinen 2002b).

2.19.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Ahvenjärvi-Lehdonjärvi suojeleuhjelma-alueen pinta-ala on noin 280 hehtaaria. Ahvenjärven osalta suojeleminen on jo toteutunut (valtion maata). Lehdonjärven osalta suojeleminen on toteuttamatta kolme tilan ja yhden yhteisvesialueen osalta. Näiden osalta suojeleminen on tarkoitettu toteuttamaan maanhankinnan ja rauhoitus sopimusten kautta.

2.20 Meltosjärvet-Pysäjäjärvi, Ylitornio LVO-12-0285, FI 130 2104

2.20.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Iso Meltosjärvi, Vähä Meltosjärvi ja Pysäjäjärvi sijaitsevat Ylitornion kunnassa Meltosjoen valuma-alueella (67.982). Järvet ovat Miekkojärven laskevan pienen joen läpivirtausjärviä. Iso ja Vähä Meltosjärvi sekä Pitkäperä ympäröivät Meltosjärven kylää, Pysäjäjärvi sijaitsee noin kolme kilometriä kylän eteläpuolella.

Meltosjärviä on laskettu pariinkin otteeseen alkaen 1810-luvulta ja ne ovat hyvin matalia (suurin syvyys 0,9 m) ja reheviä. Vähäsateisina vuosina osa alueesta jää kokonaan kuiville. Rantoja reunustaa yleensä 2–15 m leveä koivu-pajuvyöhyke. Järvillä on laajoja yhtenäisiä saraikkovyöhykkeitä (vesisara ja pullosara), joiden seassa kasvaa mm. järvikortetta, kurjenjalkaa, terttualpia ja vehkaa. Rannoilla on myös kelluvia turvelauttoja. Avovesialueilla kasvaa runsaimpana palpakoita, uistinvitaa, isovesihernettä ja pohjalehtisiä äimäruohoa, katkeravesirikkoa ja vesitähteä.

Järvet kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesien suojeleuhjelmaan ja Natura 2000-verkostoon sekä lintu- että luontodirektiivin perusteella. Alue on yksi Lapin tärkeimmistä vesilintujen ja kahlaajien sisämaan kerääntymis- ja ruokailualueista. Lintuvesiarvon lisäksi järvillä on virkistyksestä ja maisemallisesta erityisarvoa.

Historia

Meltosjärvien kehittyminen lintuvedeksi alkoi jo 1810-luvulla, kun paikalliset maanomistajat laskivat Iso ja Vähä Meltosjärveä sekä Pysäjäjärveä vesijätön saamiseksi. Vuosina 1867–1868 järvet laskettiin siihen tasoon, millä ne olivat vielä 1930-luvulla. Iso Meltosjärvi kuivui tällöin niin, että sitä voitiin niittää miltei kauttaaltaan. Vähä Meltosjärven syntyi vesijättöjä niin, että vain noin 50 hehtaarin suuruinen keskiosa järvestä jäi veden peittämäksi.

Vuosina 1935–1938 Metsähallituksen suonkuivausosasto suoritti Meltosjoen latvoilla laajoja kuivatuksia metsittämistarkoituksessa. Vedenjakajalla sijaitseva Matalajärven alue johdettiin tällöin kokonaan laskemaan Meltosjärviin päin, mikä on ilmeisesti aiheuttanut vähäistä vesimäärän lisääntymistä. Ylisen Meltosjoen uomassa Pysäjäjärven kohdalla virtasivat vedet sekä Meltosjoen pääuomaa että sivu-uomaa Pysäjäjärveä pitkin takaisin Meltosjokeen. Puutavaran uiton vuoksi Pysäjäjärven mutka on suljettu, joten yläjuoksulta tulevat vedet ovat valuneet luonnollista Meltosjoen uomaa pitkin. Pysäjäjärvi ei siten ole saanut yläjuoksulta vesiä ollenkaan. Pysäjäjärven vesijättöniityn vesittämiseksi on Ylisen Meltosjoen tulvavesiä päästetty säännöstelypadon kautta Pysäjäjärven. Uiton vuoksi on Iso Meltosjärven luusuassa ollut uittoveden ja vesitysveden säännöstelyä varten pato (rakennettu vuonna 1935–1936 ja samassa yhteydessä on laskettu pintaa noin 70 cm). Meltosjärvien pinta-ala ennen järven laskua on ollut noin 300 hehtaaria, nykyään se on noin 200 ha.

Tehdyt selvitykset

Kasvillisuus	LAP 1994	Kääriäinen 2001a
Vedenlaatu	LAP 1987, 1994–2004 LAP 1994–2000	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri Kääriäinen 2001b.
Linnusto	LAP 1994–1996	Räinä et al. 2000

2.20.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Luontodirektiivin mukaiset Meltosjärvet-Pysäjäjärvi Natura-alueen arvokkaat luontotyytit ovat:

- humuspitoiset lammet ja järvet (3160)
- vaihtumissuot ja rantasuot (7140)

Meltosjärvien vesialueet kuuluvat luontotyyppiin *humuspitoiset lammet ja järvet* (3160) ja valtaosa ranta-alueista luontotyyppiin *vaihtumissuot ja rantasuot* (7140). Luontotyytin 3160 edustavuus alueella on luokassa 'merkittävä'. Rannan saraluhdat rajoittuvat etenkin Vähä Meltosjärven pohjois- ja länsiosissa sekä Iso Meltosjärven eteläosassa suoraan pelto- ja piha-alueisiin, eikä järven ranta-alueita voi missään luonnehtia erämaisiksi. Luontotyytin luonnontila alueella on luokassa 'kohtalainen tai huonontunut'. Meltosjärvet ovat runsasravinteisia, kun yleensä luontotyyppiä edustavat vesistöt ovat niukkaravinteisiä (Airaksinen & Karttunen 1998). Suuren humuspitoisuuden lisäksi Meltosjärvien veden väriin vaikuttaa runsas raudan määrä. Myös pH on korkeampi kuin humusvesillä yleensä.

Aikoinaan tehdyt järvenlaskut ovat mahdollistaneet laajojen luhta-alueiden syntymisen järville. Meltosjärvien luhdat ovat osittain muodostuneet ihmistoinnin seurauksena ja osittain ne ovat tulvavesien muovaamia kasvivyhdyskuntia. Valuma-alueella on tehty aikoinaan laajoja ojituksia, jotka yhdessä asutuksen ja maatalouden aiheuttaman hajakuormituksen kanssa ovat voimakkaasti muo- vanneet järvien tilaa ja toisaalta edistäneet niiden muuttumista hyviksi lintuvesiksi.

Linnusto

Alueella pesii 36 kosteikoille ominaista lintulajia, joiden kokonaiskanta on 340 paria. Meltosjärvet ovat maakunnallisesti merkittävä muuttolintujen levähdys- alue ja niillä on huomattavaa merkitystä sulkasadon aikaisena kerääntymisaluee- na. Järvet ovat myös merkittävä pesimäaikainen ruokailualue niin alueen kuin sen ulkopuoliselle linnustollekin.

Lintudirektiivin liitteen I lajeista alueella tavataan seuraavat: pikkulokki, ka- latiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, kalasääski, rusko- suohaukka, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo ja vesipääsky. Näistä yhdeksän on tavattu alueella pesivinä. Lintudirektiivin liitteessä I mainit- semattomat alueella säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut ovat: pilkkasiipi, la- pinsirri, mustaviklo, mustalintu, metsähänhi, joughisorsa, heinätavi ja jänkäkurppa.

Alueellisesti uhanalaisia lintulajeja on pesimälinnustossa neljä. Suojelupiste- arvo on nykyisin jonkin verran suurempi verrattuna 1980-luvun alun arvoon. Lä- hes puolet suojelupisteen arvosta muodostuu vesilinnuista ja noin kolmannes kah- laajista.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	36/340
Lintudirektiivilajit	9/30
Alueellisesti uhanalaiset lajit	4/23
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Suojelupistearvo	105

2.20.3 Hoitotarve

Ympäristöministeriö antoi 31.5.1993 vesi- ja ympäristöhallitukselle toimeksiannon Meltosjärvien lintuvesikunnostuksen laatimiseksi. Toimeksiannossa todettiin, että Meltosjärvien vedenpintaa on aikoinaan laskettu, jotta saatiin laajennettua rantaniittyjä ja -luhtia. Rantaniittyjen ja -luhtien karjatalouskäytön loputtua alkoivat entiset niityt umpeutua. Toisaalta järvien avovesialueet alkoivat vähetä rehevöitymisen vuoksi. Järvien merkityksen lintuvetenä ja kalataloudellisen arvon todettiin vaarantuneen. Toimeksianto siirrettiin Lapin vesi- ja ympäristöpiirille (nykyinen Lapin ympäristökeskus) 21.6.1993. Ministeriö esitti ensisijaiseksi kunnostusmenetelmäksi vedenpinnan nostoa. Lisäksi kehoitettiin kiinnittämään huomiota rantaniittyjen hoitoon. Vuonna 2003 tehdyssä kunnostettavien kosteikkojen valtakunnallisessa tärkeysjärjestyksessä Meltosjärvet on luokiteltu sijalle 74 ja luokkaan I: välitön kunnostustarve (Mikkola-Roos 2003).

Lapin ympäristökeskuksessa käynnistettiin Meltosjärvien lintuvesikunnostuksen suunnittelu vuonna 1994. Kunnostuksen tavoitteena on parantaa linnuston elinolosuhteita ja säilyttää luonnon monimuotoisuus alueella sekä parantaa Meltosjärvien virkistyskäyttömahdollisuuksia. Kunnostustoimilla pyritään hidastamaan järvien umpeenkasvua, lisäämään järvien avovesialaa sekä parantamaan järvien virtausoloja ja tätä kautta järvien vedenlaatua.

Ympäristömuutokset

Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana Meltosjärvien avovesiala on supistunut noin 10 %. Peltorannan osuus rantaviivasta on vähentynyt 23 prosentista kolmeen prosenttiin. Rakennetun rantaviivan osuus on lisääntynyt kolmesta seitsemään prosenttiin.

Meltosjärvien kunnostus, vihko 1

Lapin ympäristökeskuksessa valmistui Meltosjärvien lintuvesikunnostuksen ensimmäinen osa (vihko 1) vuonna 2001. Suunnitelma toteutettiin vuonna 2002. Se sisälsi seuraavat toimenpiteet:

- turvelauttojen poisto noin viiden hehtaarin alalta Vähä Meltosjärvellä (suunnitelmassa oli noin 10 ha, mutta olosuhteiden vuoksi turvelauttoja pystyttiin poistamaan vain noin 5 ha)
- kahden lintutornin rakentaminen paikoitusalueineen Iso Meltosjärven ja Pitkäperän rantaan

Meltosjärvien kunnostus, vihko 2

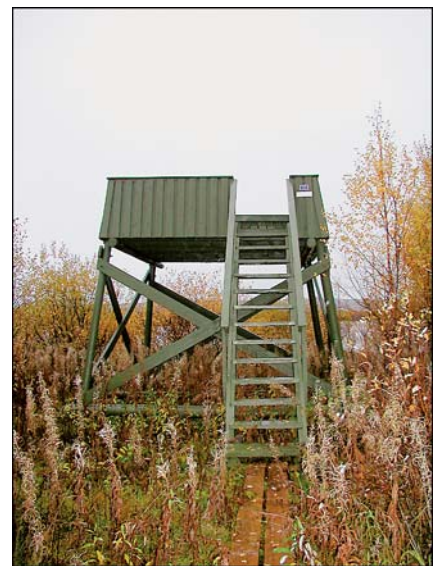
Meltosjärvien kunnostuksen toinen vaihe on Lapin ympäristökeskuksessa suunnitteilla. Suunnitelma valmistuu vuonna 2005 ja se sisältää seuraavat Iso ja Vähä Meltosjärveä koskevat toimenpiteet:

- pohjapadon rakentaminen Iso Meltosjärven luusuaan (Alainenjoki), pohjapadon korkeus $N_{60} + 83,90$

- avovesialan lisäys käyttörantoja ruoppaamalla sekä kasvillisuuden aukotus turvelauttoja poistamalla Iso Meltosjärven eteläosassa (noin 1,95 ha, osittain avovettä, osittain kasvillisuutta)
- virtauskanavan ruoppaus Iso Meltosjärven kaakkoisosassa (noin 0,2 ha)
- avovesialan lisäys turvelauttoja poistamalla Vähä Meltosjärven kaakkoisosassa (noin 0,5 ha)
- maisemaraivausta Iso Meltosjärven etelärannalla noin 600 metrin matkalla ja Alaisenjoen rannoilla välillä pohjapato-järven luusua, noin 1,4 ha

2.20.4 Palvelurakenteet

Lintutornit

Meltosjärvien alueella on kaksi lintutornia. Lapin ympäristökeskus rakensi Iso Meltosjärven etelärannalle tornin vuonna 2000. Tornin on suunnitellut arkkitehtiylioppilas Antti Heikkilä Oulun Yliopistosta. Käynti tornin molemmille katselutasoille tapahtuu tornin sisään rakennetun portaikon kautta. Alimman katselutason korkeus maanpinnasta on 4,9 m ja ylimmän 7,6 m. Tornin kokonaiskorkeus on 8,9 m. Tornin viereen pääsee autolla. Paikalla on sijainnut aiemminkin lintutorni.

Vähä Meltosjärven Pitkäperän pohjoisrannalla sijaitsevan tornin katselutaso on noin kolmen metrin korkeudessa. Tornia ei ole katettu. Lintutornille kuljetaan pitkospuita pitkin, jotka lähtevät paikoitusalueelta. Matkaa on vain noin 50 metriä. Torni on rakennettu vuonna 2002. Kuvat Reijo Kallioniemi.

2.20.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Lapin ympäristökeskus on toteuttanut Meltosjärvillä lintuvesikunnostuksen ensimmäisen vaiheen vuosina 2002–2003. Kunnostussuunnitelman toinen vaihe valmistuu vuonna 2005 ja sen toteutukseen päästään aikaisintaan vuonna 2006. Suunnitelmien liitteenä on tiedot alueen kasvillisuudesta, vedenlaadusta ja linnustosta. Kunnostuksista on tehty myös Natura-arviot.

Alueelle tehdyt palvelurakenteet riittävät nykyisen käytön tarpeisiin. Alue on pääasiassa paikallisten käytössä, myös Ylitornion koulut käyttävät torneja opeuksessaan. Alueen matkailukäyttö on melko vähäistä. Ohjattu käyttö on suunnattu Iso ja Vähä Meltosjärville, syrjemmällä sijaitsevalla Pysäjärvellä ei ole virkistyskäyttörakenteita.

Alueelle ei ole tarvetta tehdä erillistä hoidon ja käytön suunnitelmaa.

2.20.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Iso- ja Vähä Meltosjärvi-Pysäjäjärvi suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 458 hehtaaria. Alueen suojelu on toteuttamatta kokonaisuudessaan. Suojelurajaukseen kuuluu määrärajoja 97 eri tilasta ja 15 yhteisvesi- tai maa-alueesta, joihin kuuluu yli 100 osakastilaa. Asianosaisten suuren lukumäärän vuoksi kohteen suojelu on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa luonnonsuojelulain 24 §:n 3 momentin mukaisesti perustamalla yksityinen luonnonsuojelualue. Esimerkki aluekohtaisesta suojelupäätöksestä on liitteenä 3.

2.2 I Jänkkäjärvi-Lylyjärvi, Ylitornio LVO-12-0286

2.2 I.1 Alueen yleiskuvaus

Jänkkä- ja Lylyjärvi ovat Tengeliönjoen sivuhaaran latvajärviä, joiden valuma-alueet ovat pienehköjä (Lylyjoen va 67.996). Järvet sijaitsevat Ylitornion kunnassa Mellakosken kylästä koilliseen. Autolla pääsee noin puolen kilometrin päähän Jänkkäjärvestä ja noin kahden kilometrin päähän Lylyjärvestä. Järvet ovat noin viiden kilometrin etäisyydellä toisistaan. Jänkkäjärven vesipinta-ala on 10 ja Lylyjärven 38 hehtaaria. Molemmilla järvillä on laajat saraniittyvyöhykkeet rannoilla, Jänkkäjärven vesipinta-ala on kuitenkin murto-osa Lylyjärven vesialasta. Molemmat järvet ovat rauhallisia erämaajärviä. Lintuvesien suojeluohjelmaan kuuluvan alueen pinta-ala on 145 hehtaaria. Järvet eivät kuulu Naturaan.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1987, 1998	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	LAP 1997	Räinä et al. 2000

2.2 I.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyytit

Jänkkäjärvellä avovesialue on hyvin pieni ja vettä on pääasiassa kapeana uomana luhdan keskellä. Sarat ja korte muodostavat pääosan kasvillisuudesta, jonkin verran on myös kellu- ja uposlehtistä kasvillisuutta sekä esim. raatetta, kurjenjalkaa ja luhtavillaa. Lylyjärven rannat ovat hyllyvää luhtaa ja suota. Rantakasvillisuuden valtalajit ovat saroja, muita lajeja ovat mm. järvikorte, kurjenjalka, kastikat, terttu- alpi, vehka sekä matalia kiilto- ja pohjanpajuja. Avovesialue on laaja ja upos- ja kellulehtinen kasvillisuus melko vähäistä, lähinnä siimapalpakkoa, isoulpukkaa ja lummetta.

Jänkkäjärvi on ruskeavetinen lievästi rehevä vesistö. Veden väri johtuu koh- talaisen runsaasta humuksen ja raudan määrästä. Veden kokonaisravinnepitoisuudet ovat lievästi rehevän vesistön tasolla mutta perustuotanto järvestä on alhaisella, karun vesistön tasolla. Hapesta on hieman vajausta ja veden pH humusvedelle tyypillisesti hieman happaman puolella (ka 6,3).

Lylyjärven happitilanne on ainakin avovesikaudella hyvä. Vesi on väriltään ruskeaa, humuksen värjäämää. Rautapitoisuudet ovat alhaisempia kuin Jänkkäjärvessä. Myös Lylyjärvi on lievästi rehevä vesistö, jossa levien perustuotantotasoa on myös lievästi rehevän vesistön tasolla. Veden pH on lähes neutraali (ka 6,9).

Linnusto

Jänkkä- ja Lylyjärvellä pesii 23 kosteikoille ominaista lintulajia. Näiden yhteenlaskettu parimäärä on yli kahdeksankymmentä. Lintudirektiivin I-liitteen lajeista alueella pesivät kuikka, joutsen, sinisuohaukka, kurki, suokukko, liro ja vesipääsky. Valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lintuja järvillä pesii kaksi lajia.

Kohteelle on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena sekä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena ja pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	23/82
Lintudirektiivin liitteen I lajit	7/21
Alueellisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	2/3
Suojelupistearvo	47

2.21.3 Hoitotarve

Jänkkäjärven kunnostustarve vaatii lisäselvityksiä. Järven vesialue on melko pieni ja rantaluhdat ovat hyvin laajat ja järveä uhkaa umpeenkasvu. Lylyjärvellä ei nykytilassa ole kunnostustarvetta.

2.21.4 Palvelurakenteet

Järvet ovat erämaisia ja syrjäisiä. Niillä ei ole palvelurakenteita eikä tarvetta niiden rakentamiselle.

2.21.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Molemmat järvet ovat rauhallisia erämaajärviä. Jänkkäjärvellä on yksi lomarakennus. Järvillä metsästetään jonkin verran. Kohteelle tulee laatia hoidon ja käytön suunnitelma.

2.21.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Jänkkäjärvi-Lylyjärven suojeleuhjelma-alueen pinta-ala on noin 151 hehtaaria. Alueen suojeleminen toteuttamatta kokonaisuudessaan. Suojelurajaukseen kuuluu määräaloja 14 eri tilasta ja kuudesta yhteisalueesta, joihin kuuluu 64 osakastilaa. Asianosaisten suuren lukumäärän vuoksi kohteen suojeleminen on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa luonnonsuojelulain 24 §:n 3 momentin mukaisesti perustamalla yksityinen luonnonsuojelualue.

2.22 Kainuunkylän saaret, Ylitornio LVO-12-0287, FI 1302 105

2.22.1 Alueen yleiskuvaus ja historia

Yleiskuvaus

Kainuunkylän saaret sijaitsevat Ylitornion kunnassa, Tornionjoen Hietaniemen suvannossa. Tämän Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueella, Tornionjoen alaosalta sijaitsevan saariryhmän suurin pituus on noin seitsemän kilometriä, leveyden vaihdellessa kilometristä kahteen.

Hietaniemen suvanto on järviältä jäännös, joka on täyttynyt Tornionjoen, Tengeliöjoen ja Armasjoen sedimenteistä (Koutaniemi 1976). Suomen puoleisten saarten yhteenlaskettu pinta-ala on noin 1 500 hehtaaria ja lukumäärä ajankohdasta ja laskentatavasta riippuen noin kymmenestä viiteentoista. Saaret ovat touko- ja kesäkuun vaihteen tulvahuippuna veden peitossa 90–100-prosenttisesti. Vedenkorkeuden vaihtelu voi olla vuoden aikana yli neljä metriä (Rauhala & Ylimaunu 1985). Jotkut saaret ovat aikojen kuluessa kasvaneet yhteen tulvan tuoman lietteen täytettyä niiden väliset uomat. Tulva, jäiden lähtö ja virtaava vesi muokkaavat edelleenkin näiden saarten muotoa ja kasvillisuutta.

Kainuunkylän saaret kuuluvat kasvimaantieteellisesti keskiboreaaliseen Lapin kolmion vyöhykkeeseen ja Perä-Pohjanmaan eliömaakuntaan. Kasvukausi alueella on noin 140 vuorokautta. Suurin osa saarten pinta-alasta on tulvaniittyjä, joiden tyypit vaihtuvat kosteista suursara- ja suurruohotulvaniityistä kuiviin niittytyyppeihin. Paikoitellen niityt ovat pahoin pensittyneet. Valtakunnallisesti silmällä pidettävä jokipaju on muodostanut saarille runsaasti elinvoimaisia kasvustoja. Saarilla on myös äärimmäisen uhanalaisen pohjansorsimon kasvupaikkoja.

Tornionjokivarren kulttuurimaisema (Pekanpää-Kainuunkylä-Nuotioranta) on nimetty arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi, valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi sekä valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi (Maisema-alue työryhmä 1992). Kainuunkylän saarten Natura-alue on osa tätä maisemaa. Jokivarsi Pekanpää-Kainuunkylä-Nuotioranta edustaa Tornionjoen eräitä komeimpia kulttuurimaisemia (Lokio 1996). Natura-rajauksen ulkopuolelle jäävät saarilla sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit Niitty- ja Vyönisaareissa (Kalpio & Bergman 1999). Natura-alueen välittömässä läheisyydessä saarten eteläpuolella on maakunnallisesti arvokkaat Pekanpään tulvaniityt.

Kainuunkylän saaret (Natura-alue nro FI 130 2105) kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan sekä Euroopan yhteisön Natura 2000 -suojelualueverkostoon lintu- ja luontodirektiivin perusteella. Saaret ovat myös kansainvälisesti merkittävä kosteikko eli Ramsar-kohde.

Historia

Tornionjokilaakson vanhin suomalaisperäinen asutus sijaitsee Kainuunkylässä, jossa on ollut osittain maanviljelyyn perustuvaa asutusta ainakin 1000-luvulta lähtien (Julku 1985). Tornionjoen tarjoamien kalansaaliiden ja tulvaniittyjen merkitys asutuksen leviämässä on ollut suuri. 1660-luvulle asti Tornionjokilaakso oli vakavaaraista seutua metsästyksen, kalastuksen ja kehittyneen karjanhoidon tuoman vaurauden turvin. Kalatalous säilytti Tornionlaaksossa asemansa tärkeimpänä elinkeinona aina 1800-luvulle asti, kunnes 1860-luvulla karjatalous saavutti ensin Alatorniolla ja hieman myöhemmin Ylitorniolla pääelinkeinoon aseman. Lohestuksella oli taloudellista merkitystä vielä 1970-luvulle saakka. Tänä päivänä kalastus on painottunut virkistys- ja matkailukalastukseen.

Kainuunkylän saaret ovat perinteisesti olleet luonnonniittyinä, joilta heinä on niitetty viikatteella ja myöhemmin hevos- ja traktorivetoisilla niittokoneilla. Suuri heinäntarve johti saarten muuttumiseen täysin aukeiksi ja puuttomiksi, koska tuotantoon tarvittiin kaikki mahdollinen ala. Saaret olivat vielä 1960-luvulla aukeita, mutta umpeenkasvu käynnistyi jo saman vuosikymmenen loppupuolella (Koutaniemi 1976). Luonnonniittyjä niitettiin vielä 1970-luvulle yleisesti, mutta käyttö väheni tasaisesti. Nykyisin luonnonheinää on korjattu vain hyvin pienialaisesti maisemanhoitotöiden yhteydessä (esimerkiksi Niittysaaren eteläpäässä).

Entisaikaan karjan laidunnus ei ole luultavasti ollut kovin yleistä saarilla. Karjaa saatettiin kuitenkin päästää niiton jälkeen alueelle, ns. jälkilaidunnukseen. Esimerkiksi Kuusisaassa on laidunnettu ainakin 1970-luvulla, Lammassaaren pohjoispäässä on laidunnettu mulleja 1980-luvulla ja Pukulmilla lampaita 1990-luvun alkupuolella (Huhta 1992). Ilmeisesti myös hevosia on laidunnettu saarilla. Nykyään saarilla laiduntaa jonkin verran karjaa ja alueella on myös peruna-, kaali- ja juuresviljelmiä. Viljan viljelykäytössä saaret ovat olleet vain pienialaisesti.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 1981–1982, 1992, 1994, 2003–2004 LAP 2001 LAP 2000	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri Puro-Tahvanainen et al. 2001 Kääriäinen 2003c
Kasvillisuus	1974 OY LAP + MH 1994 LAP 2000 LAP 2002–2003	Koutaniemi 1976 Kalpio & Bergman 1999 Kääriäinen 2003c Moilanen 2003
Linnusto	Rauhala & Ylimaunu 1980, 1984 LAP 1997	Rauhala & Ylimaunu 1985 Räinä et al. 2000
Maisemanhoito	Seitap Oy 1999	Mäkikyö 1999
Luontomatkailu	LAP 2000	Jalonen 2000
Hoito ja käyttö	LAP 2003	Kääriäinen 2003c
Luonnon monimuotoisuus	LAP 2005	Juntunen 2005

2.22.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyypit

Luontodirektiivin mukaiset Kainuunkylän saarilla esiintyvät arvokkaat luontotyypit ovat:

- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (3210)
- pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt (4650)

Natura-alueella sijaitseva osa Tornionjokea sekä saarten väliin jäävät vesiuomat kuuluvat luontotyyppiin *Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit*. Vesialueet kattavat noin 30 % alueen pinta-alasta (noin 302 ha). Tyyppiin luetaan luonnontilaisia tai lähes luonnontilaisia jokireittejä tai niiden osia boreaalisella ja hemiboreaalisella vyöhykkeellä. Tyypin vedet ovat niukkaravinteisia, vedenpinta on korkealla erityisesti keväisin ja vuodenaikainen korkeusvaihtelu on suurta. Talvella vedenpinta jäätyy.

Tornionjoen pääuomaa ei ole perattu tai muokattu, rannat ovat melko luonnontilaisia ja vesistön luontainen tulvarytmi on säilynyt eli luontotyypin luonnontila on erinomainen. Myös saarten välisten uomien luonnontila on erinomainen.

Valtaosa saarten maa-alueista (65 %, noin 653 ha) kuuluu luontotyyppiin *pohjoiset, borealiset tulvaniityt* (4650). Puustoiset alueet eivät kuulu tähän luontotyyppiin. Alueet ovat voimakkaan tulvavaikutuksen alaisia. Saaria on laajassa mitassa niitetty ja laidunnettu 1960-luvulle asti. Pensaikon määrä vaihtelee lähinnä tulvavaikutuksen voimakkuuden sekä nykyisen käyttöasteen mukaan. Viime vuosina käytössä olleet alueet saariston pohjoisosassa Niitty- ja Selkäsaarien alueella ovat avoimimpia. Toisaalta näillä saarilla ovat myös pahimmin pensoittuneet alueet sekä metsät. Myös muilla saarilla on avoimia kuivia niittyjä saarten reunojen tulvavalleilla sekä kosteita saravaltaisia niittyjä saarten keskiosien tulvalantoilla.

Aluetta hallitsevat märät ja kosteat tulvaniityt. Tuoreet ja kuivat tulvaniityt ovat usein voimakkaasti pensoittuneita. Osalla saarista kasvaa myös metsää. Tulvaniityillä on havaittavissa vyöhykkeellisyyttä ja niiltä on löydettävissä useita tulvaniittyjen kasvillisuustyyppisiä, kuten kosteita ja luhtaisia heinätulvaniittyjä, tuoreita suuruohotulvaniittyjä ja pienruohotulvaniittyjä. Alavimmat alueet ovat märkiä suursarojen hallitsemia tulvaniittyjä.

Luontotyyppin edustavuus alueella ei ole paras mahdollinen, sillä etenkin kuivat niityt ovat pensoittuneet. Edustavuutta ilmentävistä lajeista alueella esiintyy kullero. Luontotyyppin luonnontila alueella on kohtalainen pensoittumisen vuoksi. Sen sijaan tulvavaikutus alueella on luontainen; Tornionjoen vesipinta nousee keväällä useita metrejä kesäaikaista tasoaan korkeammalle.

Linnusto

Kainuunkylän saaret kuuluvat Lapin lintuvesistä parhaimpiin. Kosteikoille ominaisia lajeja alueella pesii lähes neljäkymmentä ja pesivien parien määrä nousee toiselle tuhannelle. Lintudirektiivin I-liitteen lajeista alueella pesivät uivelo, sinisuohaukka, suokukko, liro, suopöllö sekä kala- ja lapintiira. Alueellisesti uhanalaisia lajeja pesii neljä ja silmälläpidettäviä neljä lajia. Pesimälinnuston suojelupistearvo on Lapin lintuvesistä toiseksi korkein. Kahlaajien osuus pistearvosta on 32, vesilintujen 28 ja varpuslintujen 27 %.

Alue on maakunnallisesti merkittävä muuttolintujen levähdysalue ja huomattava sulkasadon aikainen kerääntymisalue sekä pesimäaikainen ruokailualue.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	36/1101
Lintudirektiivin liitteen I lajit	7/52
Alueellisesti uhanalaiset lajit	4/38
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	4/14
Suojelupistearvo	163

2.22.3 Hoitotarve

Kainuunkylän saarten tulvaniittyjen ja laidunten käytön lähes loputtua on maisema umpeutunut ja niitykasvillisuus yksipuolistunut. Lapin perinnemaisemaselvityksessä (Kalpio & Bergman 1998) Vyönsaaren-Niittysaaren pohjois- ja itäreuna on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi kokonaisuudeksi. Lammassaaren pohjoisosassa on paikallisesti arvokkaaksi arvioitu vanha laidunalue. Mantereen puolelta löytyy saariston kohdalta useita perinnemaisemakohteita: Pekanpään tulvaniityt, Aitolan rantalaidun ja haka, Parpaniemen tulvaniityt, Kainuunkylän haka, Laurin ja Ala-Laurin niityt sekä Niemen ja Kannalan laitumet. Arvokkaaksi luokiteltujen perinnebiotooppien lisäksi Kainuunkylän saarten hoitoa tulisi toteuttaa koko saariryhmän arvokas maisema-alue huomioiden.

Lapin ympäristökeskus on tehnyt tilan rek.nro 1:25 omistajan kanssa maankäyttösopimuksen 30.6.2001, joka antaa oikeuden rakentaa ja pitää laavua kiinteistön mailla. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Ylitornion kunnan tekninen lautakunta on antanut toimenpideluvan 6.5.2002 laavun rakentamiselle. Rakenteen ylläpidosta vastaa Ylitornion kunta. Laavu palvelee erityisesti kesäaikaan vesialueella liikuvia kalastajia ja retkeilijöitä, niin paikallisia kuin matkailijoitakin sekä talvisin mahdollisia pilkkijöitä ja hiihtelijöitä.

Suomen ja Ruotsin alueen kalastuskunnat ylläpitävät yhdessä Puittamonsaarella ja Pukulmilla sijaitsevia kalamajoja. Majojen sisällä on tulentekomahdollisuus. Kalastusmajat ovat myös muiden alueella kulkevien käytössä (esim. talvisin hiihtäjät).

2.22.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alueella olevat palvelurakenteet riittävät nykyisen käytön tarpeisiin. Alue on pääasiassa paikallisten käytössä.

Kohteelle on laadittu useita hoitoa ja käyttöä koskevia suunnitelmia (ks. kpl 2.22.1 Tehdyt selvitykset).

2.22.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkotoimet

Kainuunkylän saarten suojeluohjelma-alueen pinta-ala on noin 1 005 hehtaaria. Alueen suojelu on toteutettu Torniojoen yleiskaavaan sisältyvillä kaavamääräyksillä.

2.23 Karunginjärvi, Tornio FI 130 1913

2.23.1 Alueen yleiskuvaus

Karunginjärvi sijaitsee noin 20 kilometriä Tornion pohjoispuolella. Kohde on Torniojoen suvanto, jossa on viisi pääosin rehevää, ajoittain tulvan alle jäävää saarta. Alue on noin 9 km pitkä ja laajimmillaan noin kilometrin levyinen. Saarten lisäksi alueeseen kuuluu Liakanjoen suualueita reunustavat tulvaniityt.

Karunginjärvi on syksyisin Lapin läänin paras ja myös keväisin suosittu muuttolintujen, erityisesti joutsenten ja sorsien ruokailu- ja levähdyspaikka. Myös vesilintujen sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena kohde on merkittävä. Pesivän linnuston perusteella alue on maakunnallisesti arvokas.

Karunginjärvi ei kuulu valtakunnallisiin suojeluohjelmiin. Naturaan se on ilmoitettu ehdollisena SPA-alueena. Karunginjärvi on toinen Lapin lintuvesistä, joka on luokiteltu kansainvälisesti tärkeäksi lintualueeksi, nk. IBA-alueeksi (Important Bird Areas, IBA). IBA-kohteet valitsee lintujärjestö BirdLife International. Tavoitteena on kansainvälisesti tärkeiden pesimä- ja talvehtimisalueiden sekä muuton aikaisten levähdysalueiden tunnistaminen ja suojeleminen. Kansainvälisesti tärkeitä lintualueita on valittu tähän mennessä noin 7 000 yhteensä 130 maassa.

Tehdyt selvitykset

Vedenlaatu	LAP 2003–2004	Ympäristöhallinnon PIVET-rekisteri
Linnusto	1994	Rauhala 1994

2.23.2 Suojeluarvot ja luonnonsuojelullinen tila

Luontotyyppit

Luontodirektiivin mukaiset Karunginjärvellä esiintyvät arvokkaat luontotyyppit ovat:

- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (3210)
- pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt (4650)
- **Alnus glutinosa* ja *Fraxinus excelsior* -tulvametsät (91E0)

Linnusto

Karunginjärvi (Tornionjoen laajentuma) on selkeästi kansainvälisen luokan levähdysaluekohde Lapissa. Syksyisin lepäilevien joutsenten määrä on säännöllisesti yli 1 000 yksilöä (1 500–2 000) ja muidenkin vesilintujen määrä yli 2 000 yksilöä. Esimerkiksi sinisorsia alueella tavataan jopa 3 000–4 000 ja haapanoita 2 000–3 000 yksilöä. Isokoskeloita on laskettu 3 200 yksilöä. Karunginjärvi on myös kurkien tärkeä levähdyspaikka ja joskus alueella on tavattu myös hanhia. Suurimpia määriä ovat olleet metsähanhi 330, valkoposkihanhi 370 ja kurki 360 yksilöä (Rauhala, kirjall. tiedonanto 2000). Karunginjärvi lienee syksyisin yksi parhaista vesilintujen sisämaan levähdysalueista Suomessa.

Kosteikoille ominaisia lajeja alueella pesii kolmisenkymmentä. Lintudirektiivin I-liitteen lajeista alueella pesivät ainakin sinisuohaukka, suokukko, liro ja lapintiira.

Pesimälinnusto	Lajia/Paria
Kosteikkolajit	28/172
Lintudirektiivin liitteen I lajit	4/5
Alueellisesti uhanalaiset lajit	1/1
Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit	-/-
Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit	-/-
Suojelupistearvo	33

2.23.3 Hoitotarve

Kohteella ei nykytilassa ole kunnostustarvetta.

2.23.4 Palvelurakenteet

Karunginjärvellä on Ruotsin puolella lintutorni. Suomen puolelle rakennetaan torni kesällä 2005.

2.23.5 Hoidon ja käytön suunnittelutarve

Alueelta tulee laatia hoidon ja käytön suunnitelma.

2.23.6 Toteutustilanne ja tarvittavat jatkoimet

Suojelun toteutustapoina ovat vesialueiden osalta rajajokisopimus ja vesilaki sekä maa-alueiden osalta maankäyttö- ja rakennuslaki.

Yhteenveto

3.1 Yleistä

Lapin lintuvesikohteet ovat valtaosaltaan joko järviä, joiden vesipintaa on laskettu heinäkasvun parantamiseksi tai tulvan alla käyviä jokivesikohteita. Kohteiden yhteisala on 8 300 ha, josta vesialueita on 4 400 ha. Maapinta-ala käsittää pääosin alavia rantaluhtia. Nämä alueet ovat olleet aikanaan tärkeitä laidunnus- ja heinäkorjuukohteita omistajajoukkoille. Niinpä ne on isossajaossa ositettu hyvin pieniksi niittypalstoiksi. Kohteissa on erilaisia rekisteriyksiköitä yhteensä 790 kappaletta, joista yhteisalueita 70. Yhteisalueista huomattava osa on järjestäytyneitä. Omistajia näillä tiloilla on kaikkiaan useita tuhansia. Useimpien lintuvesien omistusrakenne onkin niiden hallinnointia ja hoitoa ajatellen erittäin ongelmallinen.

Alavien niittypalstojen hankinta valtiolle vapaaehtoisin neuvotteluin olisi erittäin vaikeaa palstojen alhaisista arvoista johtuen. Käytännössä omistusoikeuksien hankinta valtiolle edellyttäisi laajamittaisia lunastuksia, mitkä kohdistuisivat hyvin suureen omistajajoukkoon ja herättäisivät myös vastustusta. Työryhmä onkin päätenyt siihen, ettei omistustilanteen selkiyttäminen ole riittävä peruste valita maanhankintaa pääasiallisesti toteutustavaksi. Käytännön kokemukset osoittavat, että lintuvesien kunnostukset ovat nykyisessäkin omistustilanteessa hoidettavissa vesilain mukaisin menettelyin ja niin, että toimenpiteille hankitaan mahdollisimman kattava suostumus maanomistajilta. Kohteiden luontoarvoihin ei myöskään kohdistu sellaisia uhkatekijöitä, joiden poistaminen edellyttäisi laajaa maanhankintaa.

3.2 Alueellisen toteutusstrategian tarkistaminen

Toteutusstrategiassa määriteltiin lintuvesikohteiden toteutustavaksi maankäyttö- ja rakennuslaki kuitenkin niin, että rakennuskelpoisten rannanosien osalta toteutusta täydennettäisiin luonnonsuojelulain mukaisin maanhankinnoin ja rauhoitussopimuksin. Tarkoituksena oli, että suojelun edellyttämät maankäyttörajoitukset vietäisiin yleiskaavan kaavamääräyksiin. Lisäksi lähdettiin siitä, että yleiskaavan puuttuessa maankäyttö- ja rakennuslain rakennuslupakäytäntö sinällään riittäisi suojelun toteutustavaksi.

Työryhmä esittää tältä osin toteutusstrategiaa tarkistettavaksi. Työryhmän mielestä suojelun toteutus päätösten tulee olla sellaisia, että ne määrittävät suojelualueen rajauksen ja yksilöivät suojelusta aiheutuvat maankäyttörajoitukset. Tätä edellyttävät ryhmän mielestä sekä Natura-säädökset että valtioneuvoston periaatepäätös lintuvesiohjelmasta. Ryhmän mielestä syrjäiset yleiskaavoituksen ulkopuolelle jäävät kohteet on tarkoituksenmukaista toteuttaa aluekohtaisin rauhoituspäätöksin luonnonsuojelulain 24 §:n 3 momentin mukaisesti. Tällaisia kohteita on Lapissa 12 kappaletta, joista kahdelle tällainen aluekohtainen rauhoituspäätös tehtiin viime vuonna. Päätöksiin saatiin laaja maanomistajien tuki, eikä niistä ole valitettu.

Lintuvesiohjelmakohteista kolme on pääosin valtion omistuksessa ja kaksi liittyy valtion omistamaan muuhun suojelualueeseen. Näitten kohteitten yksityis-maita on jo pitkään hankittu, jotta kohteet saataisiin yhtenäisesti valtion omistukseen. Näissä kohteissa on myös tavallista enemmän korvattavia rantarakentamis-paikkoja.

Lintuvesiohjelmaan kuuluvat erityiskohteina Kampsajärvi ja Saittajärvi, jois-sa suojeluperusteena on vesikasvillisuus ja suojelun toteuttamistapana vesilaki. Niissä vesilaki jo sinällään riittää varmistamaan suojeluarvojen säilymisen. Lintu-vesiohjelmakohteista tähän ryhmään kuuluu lisäksi Kuolajärven-Siikajärven-Jul-majärven kohde, mutta se on jo isomman Natura-alueen osana toteutettu luon-nonsuojelulain keinoin. Liitteessä on esitetty kokoavasti Lapin lintuvesiohjelmakohteet toteutustavoittain.

3.3 Kohteiden kunnostustarpeet

Rantojen ja matalien saarien pensittyminen ja matalien vesialueiden umpeenkas-vu ovat lintuvesien tärkeimmät uhkatekijät. Lapin lintuvesiohjelmakohteilla on tapahtunut merkittäviä ympäristömuutoksia viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Avoimen peltorannan osuus on pudonnut yhdeksästä kahteen prosenttiin ja avovesialan osuus kokonaisvesialasta vastaavasti 83 prosentista 70 prosenttiin (Räinä et al. 2000). Kohteiden arvo linnuston kannalta suojelupistearvoilla mitat-tuna on kuitenkin vielä toistaiseksi säilynyt keskimäärin ennallaan.

Lapin lintuvesistä kunnostusta on tähän mennessä tehty kuudella kohteella. Alkunkarinlahdella ja Pellojärvi-Säynäjärvellä on vedenpintaa nostettu pohja-padolla, Meltosjärvellä on poistettu turvelauttoja, Peltojärvellä ja Kuoskujärvellä on niitetty vesikasvillisuutta ja Muoniojärvellä on raivattu rantaniittyjä. Kunnos-tustöistä saadut kokemukset ovat erittäin hyviä; mm. Alkunkarinlahden suojelu-pistearvo on kunnostustöiden ansiosta merkittävästi kohonnut. Kunnostustöistä kulunut aika on kuitenkin hyvin lyhyt ja niiden vaikutuksista tarvitaankin lisää seurantatietoa. Kunnostuksia voidaan joutua myös osittain uusimaan joillakin kohteilla.

Työryhmä on arvioinut Lapin lintuvesikohteiden kunnostustarvetta käytet-tävissä olevien tietojen pohjalta. Se on päätenyt esittämään kunnostusta seitse-mälle kohteelle. Vedenpinnan nostoa on esitetty kolmelle kohteelle ja erilaisia rai-vaus- ja niittotöitä lisäksi neljälle muulle.

Kunnostusesitykset kohteittain sisältyvät edellä oleviin aluekuvauksiin. Liit-teenä 5 on lisäksi taulukkomuotoinen yhteenveto tehdyistä esityksistä kohteit-tain ja kunnostustyölajeittain. Välitön kunnostustarve on katsottu olevan Muo-nionjärvellä ja Meltosjärvellä. Lisäksi Iso Mustajärvi-Hurujärvellä kunnostustöitä tulisi tehdä lähimpien 5 vuoden aikana sekä Peltojärvellä, Korttojärvellä, Jänkkä-järvi-Lylyjärvellä ja Pellojärvi-Säynäjärvellä 5–10 vuoden kuluttua. Neljä Lapin lintuvesikohdetta on mukana Suomen ympäristökeskuksen laatimassa, koko maan käsittävässä kunnostusta seuraavan 10 vuoden aikana vaativien kosteikkojen, lis-tassa.

3.4 Palvelurakenteet

Lapin lintuvesikohteet ovat sijainniltaan hyvin vaihtelevia. Jotkut kohteista ovat suurten taajamien kyljessä, kuten Alkunkarinlahti, Muonionjärvi-Utkujoki ja Pel-lojärvi-Säynäjärvi. Toisten läheisyydessä on kylämäistä asutusta kuten Vähä Mel-tosjärvellä. Hurujärvi-Iso Mustajärvellä ja Soasjärvellä. Kuivasjärvi, Jouttijärvi

ja Jänkkäjärvi-Lylyjärvi ovat taas esimerkkejä syrjäisistä kohteista. Sijainti ratkaisee, missä määrin alueeseen kohdistuu metsästyksen ohella muita virkistyskäyttöpaineita.

Lintuvesikohteista yhdeksällä on tällä hetkellä jonkinlaista palveluvarustusta kuten lintutorneja, laavuja ja pitkostuksia. Valtaosa näistä rakenteista on tehty Lintuvesi Life -projektissa. Työryhmä on arvioinut, että palveluvarustusta tarvittaisiin vielä viidelle muulle kohteelle. Kohteiden palveluvarustuksen tilanne ja tarve on selostettu edellä olevissa aluekuvauksissa. Rakenteiden tilanne ja lisäystarve on esitetty kohteittain myös liitteissä 5 ja 6. Palveluvarustuksen kehittämissuunnitelma tulisi tarkentaa osana alueiden hoidon ja käytön suunnittelua.

3.5 Hoidon ja käytön suunnittelu

Lintuvesi Life -projektissa oli mukana 8 Lapin lintuvesiohjelmakohteista. Kaikista näistä kohteista kerättiin perustiedot ja laadittiin jonkinlainen hoitoa ja käyttöä koskeva suunnitelma. Kolmelle kunnostuskohteelle laadittiin perusteellinen kunnostussuunnitelma, kahdelle kohteelle laaja hoito- ja käyttösuunnitelma ja neljälle muulle kevyempi virkistyskäyttösuunnitelma. Suunnitteluprosessiin kuului maanomistajien ja muiden paikallisten toimijoiden osallistuminen.

Kaikista lintuvesiohjelmakohteista tarvitaan perustiedot luontotyypeistä, linnustosta ja ympäristön tilasta seurantaan varten. Tarkkoihin lähtötietoihin perustuva seuranta on välttämätöntä, jotta voidaan tarvittaessa ajoissa puuttua tarpeellisiin hoitotoimin esim. umpeenkasvun aiheuttamaan kohteen laadun heikkenemiseen. Mm. linnuston osalta on useimmista kohteista jo varsin hyvät tiedot olemassa.

On tärkeää, että jo tiedonkeruuvaihe tehdään yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Alueen käyttäjiltä on saatavissa arvokkaita lisätietoja alueen luonnosta, ympäristön tilasta ja erityisesti alueen käytön historiasta. Vielä tärkeämpää on esitellä kerätyt luontotiedot paikallisille tahoille. Näin alueen käyttäjät saadaan parhaalla mahdollisella tavalla sitoutettua alueen luontoarvojen huomioon ottamiseen. Luontoselvityksen lisäksi tarvitaan myös välttämättä alueen maankäyttötapojen ja niiden kehittämistarpeiden tarkastelu.

Työryhmä katsookin, että lintuvesikohteissa aloitettu hoidon ja käytön suunnittelu tulisi täydentää kaikkia kohteita koskevaksi. Hoito- ja käyttösuunnitelma tulisi laatia vielä 12 kohteelle joko kunnostustarpeen selvittämiseksi tai osana laajemman Natura-alueen suunnittelua. Vesilaililla toteutettavilla Saittajärvellä ja Kampsajärvellä sekä erämaisella Kuivajärvellä riittää suunnitelmaksi perusselvitys, joka käsittää perustietojen keruun, osallistamisen ja luonnontilaan vaikuttavien tekijöiden tarkastelun. Kohteiden suunnittelutilanne ja tarve on esitelty edellä olevissa aluekuvauksissa. Asia on esitetty kokoavasti myös liitteessä 5.

3.6 Seuranta

Useissa lintuvesikohteissa on meneillään matalien vesialueiden umpeenkasvu. Parin vuosikymmenen aikana on lintuvesiohjelmakohteissa avovesialan osuus kokonaisvesialasta pudonnut 83 %:sta 70 %:iin. Tämä kehitys vaatii järjestelmällistä seurantaan. Työryhmä esittää, että kohteiden elinympäristön ja linnuston tila selvitettäisiin kerran kymmenessä vuodessa. Pesimälinnuston lisäksi ainakin merkittävimmiltä kerääntymisalueilta tulisi kerätä laskentoihin perustuvaa muuton aikaista seuranta-aineistoa. Intensiivisen kunnostuksen kohteet tulisi tämän lisäksi ottaa erityisseurantaan kunnostustoimien vaikutusten selvittämiseksi.

3.7 Tarvittavat resurssit

Lintuvesiohjelman toteuttamisen vieminen loppuun ja hoidon järjestäminen työryhmän esittämällä tavalla edellyttää työpanosta ja vaatii kustannuksia seuraavasti:

Toteuttaminen	Pinta-ala	Työpanos	Kauppahinta/korvaus
Hankinta, rauhoitus sopimus	300 ha	1,0 htv	70 000 euroa
Rauhoitus päätökset	2 200 ha	1,0 htv	-
Kaavoitus (2 kohdetta)	1 067 ha		-

Hoidon ja käytön suunnittelu	Pinta-ala	Työpanos
HKS:t 13 aluetta	4 100 ha	4 htv
Perusselvitykset 3 aluetta	280 ha	0,5 htv

Kunnostustöiden ja palveluvarustuksen toteutussuunnitteluun tarvitaan lisäksi n. 2,5 htv:n työpanos. Kunnostuksen ja palveluvarustuksen toteutuskustannukset ovat selvillä vasta mainitun suunnittelun jälkeen. Liitteenä 6 on taulukko, johon on kerätty kokonais- ja yksikkökustannuksia tähän mennessä tehdyistä kunnostus- ja varustelutöistä.

Toteuttamisen resurssitarkastelussa on lähdetty siitä, että lintuvesiohjelman huomioon ottaminen kaavoituksessa voidaan hoitaa osana normaalia ympäristökeskuksen mukanaoloa kaavaprosessissa.

Rauhoitus päätöksillä ja kaavoituksella hoidettavissa kohteissa ei aiheudu korvauskustannuksia. Toteuttaminen voidaan korvauskysymysten osalta hoitaa loppuun osana normaalia toteutuksen virkatyötä. Hoidon ja käytön suunnittelytyöhön (4,5 htv) sekä kunnostusten ja palveluvarustuksen suunnitteluun (2,5 htv) tarvittaisiin sen sijaan lisärahoitus joko budjetista tai hankkeistamisen kautta. Myös kunnostustöiden toteuttamisen ja palveluvarustuksen rakentamisen rahoitus on avoin. Työryhmän mielestä rahoitusmahdollisuudet ovat parhaat sellaisella hankkeella, jossa kunnostustöin parannetaan luontoarvoja ja kehitetään samalla yleisökäyttöä sopivin rakentein.

Kirjallisuutta

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 1998. Natura 2000 – luontotyyppiopas. – Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 193 s.
- Huhta, A.-P. 1992. Yhteenveto Kainuunkylän – Poikkilahden sekä Hietaniemen perinnemaisemaintventoinneista. Lapin ympäristökeskus.
- Jalonen, M. 2000. Luontomatkailevelselvitys Ylitornion Kainuunkylän saarilta. – Lapin ympäristökeskus. Lintuvesi Life. Moniste. 14 s.
- Julku, K. (toim.) 1985. Farvidin maa, Pohjois-Suomen historia. – Studia historica septentrionalia 9. Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys. Rovaniemi. 84 s.
- Juntunen, P. 2005. Luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma Kainuunkylä-Pekanpää. – Lapin ympäristökeskuksen monistesarja 57. Lapin ympäristökeskus. Rovaniemi. 54 s.
- Kalpio, S. & Bergman, T. 1999. Lapin perinnemaisemat.- Alueelliset ympäristöjulkaisut 116. Lapin ympäristökeskus ja Metsähallitus. Jyväskylä. 236 s.
- Kojola, T. 1997. Pellojärvi ja Säynäjärvi, Pello. Vedenlaatu ja vesistön tila 1997. Liitteenä Lapin ympäristökeskuksen kunnostussuunnitelmassa: Alatervo, J. et al. 1997. Pello- ja Säynäjärven kunnostus. Moniste.
- Koutaniemi, V. 1976. Tornion-, Muonion- ja Könkämäjoen saarten luonto suvereniteettisaarten tutkimuksen valossa. – Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston maantieteen laitos. 191 s.
- Kuoppala, M. 2000. Alkunkarinlahden kunnostusalueen merenrantaniittyjen inventointi. – Tutkimusraportti. Lapin ympäristökeskus. 7 s. 1 liite.
- Kääriäinen, S. 1997. Pello- ja Säynäjärven kasvillisuuskarttoitus 1997. Liitteenä Lapin ympäristökeskuksen kunnostussuunnitelmassa: Alatervo, J. et al. 1997. Pello- ja Säynäjärven kunnostus. Moniste.
- Kääriäinen, S. 1999. Alkunkarinlahden kasvillisuuskarttoitus 1997. Liitteenä Lapin ympäristökeskuksen kunnostussuunnitelmassa: Kallioniemi, R. et al. 1999. Alkunkarinlahden lintuvesikunnostus. Moniste.
- Kääriäinen, S. 2001a. Ylitornion Meltosjärvien kasvillisuudesta. – Meltosjärvien kunnostussuunnitelman liite nro 8.
- Kääriäinen, S. 2001b. Ylitornion Meltosjärvien vedenlaadusta (1994 – 2000). – Meltosjärvien kunnostussuunnitelman liite nro 9.
- Kääriäinen, S. 2002a. Kivijärven – Pikku Kivijärven virkistyskäyttösuunnitelma, Kittilä. – Ympäristötekniikan raportti. Lapin ympäristökeskus. Moniste. 29 s.
- Kääriäinen, S. 2002b. Ahvenjärvi – Lehdonjärvi, Ylitornio. Virkistyskäyttösuunnitelma. – Ympäristötekniikan raportti. Lapin ympäristökeskus. Moniste. 29
- Kääriäinen, S. 2003a. Muonionjärven – Utkujoen hoito- ja käyttösuunnitelma, Muonio. – Ympäristötekniikan raportti. Lapin ympäristökeskus. Moniste 59 s.
- Kääriäinen, S. 2003b. Paamajärven virkistyskäyttösuunnitelma, Pello. Ympäristötekniikan raportti. Lapin ympäristökeskus. Moniste 31 s.
- Kääriäinen, S. 2003c. Kainuunkylän hoito- ja käyttösuunnitelma, Ylitornio. - Ympäristötekniikan raportti. Lapin ympäristökeskus. Moniste. 42 s.
- Lokio, J. 1996. Lapin kulttuuriympäristöohjelma. – Oulun yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. Diplomityö. Lapin ympäristökeskus. Rovaniemi. 258 s.
- Maisema-alue työryhmä 1992. Maisemanhoito. Maisema-alue työryhmän mietintö I. - Ympäristöministeriö, Ympäristösuojeluosasto, mietintö 66/1992. Helsinki.
- Mikkola-Roos, M. 2003. Kunnostettavien kosteikkojen valtakunnallinen tärkeysjärjestys. – Ympäristöministeriö.
- Moilanen, H. 2003. Pohjansorsimo löytyi jälleen Ylitorniolta (PeP). - Lutukka 19: 29-30.
- Mäkikyrö, S. 1999. Ylitornio. Kainuunkylän saaret. Maisemanhoitosuunnitelma. – Lapin ympäristökeskus. Moniste. 22 s.
- Puro-Tahvanainen, A., Viitala, L., Lundvall, D., Brännström, G. & Lundstedt, L. 2001. Tornionjoki – vesistön tila ja kuormitus. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 95. Lapin ympäristökeskus. Rovaniemi. 242 s.
- Rauhala, P. (toim.) 1992. Tornion arvokkaimmat linnustokohteet. – Ympäristöjulkaisu 1992. Tornion kaupunki. 22 s.

- Rauhala, P. 1994. Kemin-Tornion seudun linnusto 2. Omakustanne, Raahen kirjasto Oy, Raahen. 280 s.
- Rauhala, P. & Ylimaunu, J. 1985. Ylitornion Kainuunkylän saariston pesimälinnusto vv. 1980 ja 1984. *Sirri* 10:4-10.
- Räinä, P. 1997. Alkunkarinlahden pesimälinnusto. Liitteenä Lapin ympäristökeskuksen kunnostussuunnitelmassa: Kallioniemi, R. et al. 1999. Alkunkarinlahden lintuvesikunnostus. Moniste.
- Räinä, P. 2003. Alkunkarinlahti, linnusto. – Yhteenveto raportissa: Hyvönen, S. 2003: Lapin linnustoalueiden suojelun ja monikäytön yhteensovittaminen, loppuraportti. - Lapin ympäristökeskus. Moniste.
- Räinä, P., Jokimäki J. ja Kaisanlahti-Jokimäki M-L. 2000. Lapin lintuvedet – linnusto, tila ja suojele. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 94. Rovaniemi. 92 s.

Lapin ympäristökeskus
Hallituskatu 3
96100 ROVANIEMI
Puh.(08) 3158 300

PÄÄTÖS luonnonsuojelulain
mukaisessa asiassa
Pvm : 7.10.2004

Dn:o : LAP-2004-L-370-251

ASIA

Luonnonsuojelualan perustaminen

LUONNONSUOJELUALUEEN NIMI

Kuoskunjärven luonnonsuojelualue

KOHDE

Kunta:	Savukoski (742)	
Kylä:	Savukoski (403)	
Kiinteistöt ja pinta-alat:	Savukosken jakokunnan vedet 876:1	58,2 ha
	Lehtopuoli 2:5	4,6 ha
	Palopuoli 3:7	4,9 ha
	Metsä-Eerola 9:91	7,7 ha
	Uusikaaperi 63:33	1,2 ha
	Yhteensä	76,6 ha

VIREILLETULOAIKA

7.7.2004

ALUEKUVAUS

Savukosken kunnan Savukosken kylässä sijaitseva Kuoskunjärvi kuuluu valtioneuvoston 3.6.1982 vahvistaman valtakunnallisen lintuvesiensuojeluohjelman alueeseen Kuoskunjärvi (LVO-120276) sekä myös EU:n Natura 2000-verkoston samannimiseen kohteeseen (FI 1301506).

Kuoskunjärvi on valuma-alueeltaan pieni Tenniöjoen alaosan vesistöalueeseen kuuluva järvi. Rannat ovat melko alavia, ja järveä reunustavat pääasiassa aapasoiden reunarämeet ja -korvet. Rannoilla on laajoja sarraniittyjä, joiden leveys vaihtelee 5-50 metriä. Runsain saralaji on pullosara (*Carex rostrata*), kohtalaisen paljon on myös vesisaraa (*C. aquatilis*) ja liereäsaraa (*C. diandra*). Saraikkoalueet ovat laajalti melko rikkonaisia ja niiden reunamilla kasvaa runsaasti raatetta (*Menyanthes trifoliata*), kurjenjalkaa (*Potentilla palustris*) ja terttualpia (*Lysimachia thyrsoiflora*). Runsain uposlehtinen kasvi on purovita (*Potamogeton alpinus*), jota esiintyy kauttaaltaan allikoiden pohjassa ja matalilla ranta-alueilla. Huomattavimmat kelluslehtiset kasvustot ovat palpakoita. Muita runsaimpina esiintyviä vesikasvilajeja ovat vesikuusi (*Hippuris vulgaris*) ja ahvenvita (*Potamogeton perfoliatus*). Järven rannoilla on vanhoja latoja, jotka kertovat järveltä aikoinaan niitetyn kortetta. Kesällä 1996 tehdyn IBA-kartoituksen perusteella järvi on yksi Itä-Lapin tärkeimmistä lintuvesistä. Alueen suojelupistearvo oli 53. Järvellä on huomattavaa merkitystä myös sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena.

KUULEMINEN

Lapin ympäristökeskus on luonnonsuojelulain 24 §:n 3 momentin mukaisesti varannut alueen maa- ja vesialueiden omistajille sekä Savukosken kunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen asiasta.

Ympäristökeskus järjesti myös Kuoskunjärven suojelun toteuttamista koskevan tiedotus- ja keskustelutilaisuuden 13.5.2004.

LAUSUNNOT

Asiaan liittyen on annettu seuraavat lausunnot:

- *Savukosken kunta* on lausuntonaan todennut ettei se puolla luonnonsuojelualueen perustamista. Lisäksi alueen lähellä olevan yksityistien kunnossapito tulee siirtää valtiolle mikäli suojelualue perustetaan.

- *Savukosken osakaskunta* on lausunnossaan esittänyt, että Kuoskunjärvi tulisi saattaa alkuperäiseen kuntoon tukkimalla kuivatusoja, joka on kaivettu 1800-luvulla.

- *Saimi Junttila (Heikki Junttilan puolesta)* on lausunnossaan esittänyt, että alueelta on saatava niittää kortetta poroille myös rauhoituksen jälkeen ja alueen ulkopuoliselle Palopuoli-tilalle ei saa rakentaa retkeilykäyttöä varten tarkoitettuja rakennelmia tai teitä.

Muita lausuntoja ei asetetussa määräajassa annettu.

Lausuntojen johdosta ympäristökeskus toteaa seuraavaa:

- Lintudirektiivin mukaisille suojelualueille voidaan laatia hoito- ja käyttösuunnitelmia mikäli direktiivin liitteessä lueteltujen lintujen elinympäristöjen suojelu sitä kyseisen alueen kohdalla edellyttää. Kuoskunjärvi on kesällä 1996 tehdyn IBA-kartoituksen perusteella yksi Itä-Lapin tärkeimmistä lintuvesistä. Kuoskunjärven luonnonsuojelualueelle tullaan lähivuosina laatimaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Kunnostustarpeet kartoitetaan viimeistään suunnitelman laatimisen yhteydessä.

- Rauhoitusmääräyksiin on lisätty kohta jonka mukaan kortteen niitto alueelta on sallittua.

- Alueen lähistöllä kulkevien yksityisteiden kunnossapidon kustannusten jakamisen mahdollisiin muutoksiin liittyvät asiat tulee tarvittaessa käsitellä yksityistielain mukaisessa menettelyssä.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Ympäristökeskus määrää päätöksen liitteenä olevalle kartalle merkityn, noin 76,6 hehtaarin suuruisen alueen luonnonsuojelualueeksi, jolla ovat voimassa seuraavat rauhoitusmääräykset:

I Yleiset rajoitukset

Alueella on kielletty:

- ruoppaukset, ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen sekä kaikenlainen muu maa- ja kallioperän vahingoittaminen, muuttaminen ja ainesten ottaminen ym. maa-aineksen käsittelyt;
- rakennusten, rakennelmien, laitteiden ja teiden rakentaminen;
- eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen sekä pesien vahingoittaminen, lukuun ottamatta laillista metsästystä ja kalastusta;
- puutavaran varastointi;
- kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa muuttaa kielteisesti alueen maisemakuvaa vaikuttaa epäedullisesti alueen elämistön tai kasvillisuuden säilymiseen, esimerkiksi vesien ja rantojen likaaminen ja roskaaminen, kalanpyydysten jättäminen rannoille tai veteen siten että linnut voisivat vahingoittua.

II Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien säännösten estämättä alueella sallitaan:

- laillinen kalastus ja metsästys;
- rantametsien käsittely metsälain mukaisesti;
- kortteen niitto;
- nykyisen kuivatustilanteen ylläpito olemassa olevia laskuojia kunnostamalla. Laajemmat ojitushankkeet ympäristökeskuksen hyväksymän erillisen selvityksen ja suunnitelman sekä siihen liittyvän kartan mukaisesti;
- sellainen yleishyödyllinen rakentaminen, joka on tarpeen alueen suojelutavoitteen mukaisen luonnon hoidon, tutkimuksen, alueeseen tutustumisen tai retkeilyn kannalta ympäristökeskuksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti;
- pienimuotoisten laitureiden ja veneidenpitopaikkojen rakentaminen;
- ympäristökeskuksen hyväksymän suunnitelman mukaiset suojelutavoitetta tukevat muut luonnon hoitotoimet;

IV Poikkeuslupa

Edellä olevista määräyksistä saadaan ympäristökeskuksen luvalla poiketa, mikäli poikkeaminen on luonnonsuojelualueen käytön, hoidon tai tutkimuksen kannalta perusteltua.

PERUSTELUT

Päätöksellä toteutetaan valtioneuvoston 3.6.1982 vahvistamaa lintuvesien suojeluohjelmaa. Kuoskunjärven suojelu on ollut kokonaan toteuttamatta. Tällä päätöksellä alueen suojelu tulee kokonaisuudessaan toteutetuksi.

Lintuvesiensuojeluohjelman tavoitteena on siihen sisältyvien alueiden säilyttäminen mahdollisimman luonnonvaraisina. Päätöksessä mainitut rauhoitussäännökset turvaavat nämä tavoitteet.

Alue täyttää luonnonsuojelulain 10 §:n 2 momentin 5 ja 6 kohdan yleiset edellytykset luonnonsuojelualueen perustamisesta.

SOVELLETUT LAINKOHDAT

Luonnonsuojelulaki 10 § 2 mom., 24 § 3 mom. ja 77 § 1 mom. 3. kohta

RAUHOITUKSEN MERKITSEMINEN MAASTOON SEKÄ KIINTEISTÖREKISTERIIN

Päätöksestä tehdään merkintä kiinteistörekisteriin. Lapin ympäristökeskus merkitsee luonnonsuojelualueen rajat maastoon.

RANGAISTUSSÄÄNNÖKSET

Tämän päätöksen rikkomisesta rangaistaan luonnonsuojelulain 58 §:n tai rikoslain 48 luvun 1-5 §:n mukaisesti.

MUUTOKSENHAKU

Ympäristökeskuksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Rovaniemen hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella.

Valitusosoitus on liitteenä.

Johtaja

Kari Kinnunen

Lakimies

Seppo Myyryläinen

LISÄTIETOJA PÄÄTÖKSESTÄ

Lakimies Seppo Myyryläinen, puh. 08-315 8571 ja metsätalousinsinööri Jouni Rauhala, puh. 016-329 4774.

LIITTEET

Kartta perustettavasta luonnonsuojelualueesta
Valitusosoitus
Selvitys korvausmenettelystä

JAKELU

Lapin ympäristökeskus
Ympäristöministeriö, alueiden käytön osasto
Lapin maanmittaustoimisto
Lapin luonnonsuojelupiiri
Savukosken kunta
Savukosken osakaskunta
Kemijärven verotoimisto
Heikki Junttila
Maria Savukoski
Sture Udd
Pirkko Pöykkölä
Eino Pöykkölä
Terttu Puro
Pentti Pöykkölä

Maksuitta

Päätös lähetetty:

KORVAUKSEN HAKEMINEN LUONNONSUOJELUALUEEN PERUSTAMISESTA

Luonnonsuojelulain 53 §:n mukaan valtio on velvollinen maanomistajan niin vaatiessa korvaamaan **merkityksellisen** haitan, joka aiheutuu luonnonsuojelualueen perustamisesta lain 24 §:n 3 momentin nojalla.

Jos alueen maanomistaja ja alueellinen ympäristökeskus eivät pääse sopimukseen korvauksesta, voi maanomistaja hakea toimitusta korvauksen määrittämiseksi asianomaiselta maanmittaustoimistolta. Korvausta määrättäessä noudatetaan säännöksiä, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Alueen käyttöoikeuden rajoituksesta maksetaan lain 95 §:n 1 momentissa säädetyn suuruista korkoa siitä päivästä, jolloin alueen maanomistaja on hakenut maanmittaustoimistolta määräystä korvaustoimituksesta.

Mahdollista korvaustoimitusta haetaan Lapin maanmittaustoimistolta. Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös päätöksestä, johon toimitusta haetaan.

Lapin ympäristökeskus
Hallituskatu 3
96100 ROVANIEMI
Puh.(08) 3158 300

PÄÄTÖS luonnonsuojelulain
mukaisessa asiassa
Pvm : 7.12.2004
Dn:o : LAP-2004-L-402-251

ASIA Luonnonsuojelualan perustaminen

LUONNONSUOJELUALUEEN NIMI

Hurujärven- Ison Mustajärven luonnonsuojelualue

KOHDE	Kunta:	Tornio (851)
	Kylät:	Karunki (431), Korpikylä (432), Yhteiset maa-alueet (878)
	Kiinteistöt:	Päätöksen liitteenä olevasta kiinteistöluettelosta ilmenevät 23 tilaa ja 13 yhteistä aluetta, pinta-ala yhteensä noin 310 hehtaaria.

VIREILLETULOAIKA

13.8.2004

ALUEKUVAUS

Tornion kaupungin alueella sijaitsevat Hurujärvi ja Iso Mustajärvi kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan (kohde LVO-12-0281) sekä myös EU:n Natura 2000- verkoston kohteeseen Hurujärvi – Iso Mustajärvi FI1301909. Kohteen pinta-ala on yhteensä noin 310 hehtaaria ja sen suojeleminen on kokonaan toteuttamatta. Suojelualueeseen kuuluvat tilat ja yhteiset alueet pinta-aloineen ilmenevät liitteenä olevasta kiinteistöluettelosta.

Hurujärvi ja Iso Mustajärvi sijaitsevat Tornionjoen sivuhaaraan Liakanjokeen laskevan Mustajoen latvoilla. Molempia järviä on aikoinaan laskettu, joten järviä ympäröi laaja turvepohjainen suursaraniittyvyöhyke, jossa kasvaa sarojen lisäksi mm. kurjenjalkaa ja järvikortetta sekä paikoin pajukkoa. Hurujärven vesikasvilajistossa yleisempiä ja runsaimpia lajeja ovat sarojen (vesisara, *Carex aquatilis* ja pullosara, *C. rostrata*) ja järvikortteen lisäksi ahvenvita (*Potamogeton perfoliatus*), uistinvita (*Potamogeton natans*), siimapalpakko (*Sparganium friesii*), konnanulpukka (*Nuphar pumila*) sekä Drepanocladus-suvun vesisammalet ja Chara-suvun näkinpartaiset levät.

Pesivän linnuston perusteella järvet ovat valtakunnallisesti arvokkaita lintuvesiä ja niillä on myös kohtalainen merkitys muutoinaikaisena ruokailu- ja levähdysalueena. Luontodirektiivin luontotyypeistä alueella esiintyy humuspitoisia lampia ja järviä (74 %) sekä vaihettumissoita ja rantasoita (26 %).

KUULEMINEN

Luonnonsuojelulain 24 §:n 3 momentin mukaista rauhoitusta koskeva lausuntopyyntö on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) mukaisella yleistiedoksiannolla asianosaisten suuresta lukumäärästä johtuen. Lausuntopyyntö on ollut nähtävillä Lapin ympäristökeskuksessa ja Tornion kaupungintalolla 29.10.-29.11.2004 välisen ajan. Nähtävilläolosta on ilmoitettu Virallisessa lehdessä 22.10.2004 ,sanomalehti Pohjolan Sanomissa 29.10.2004 sekä Lapin ympäristökeskuksen ja Tornion kaupungin ilmoitustauluilla. Lisäksi lausuntopyyntö on lähetetty postitse kirjeellä Tornion kaupungille, ympäristökeskuksen tiedotustilaisuuteen osallistuneille sekä asiaa koskevan kyselylomakkeen palauttaneille.

Lapin ympäristökeskus järjesti Hurujärven ja Ison Mustajärven suojelun toteuttamista koskevan tiedotus- ja keskustelutilaisuuden Karungin koululla 31.8.2004. Tiedotustilaisuuteen lähetettiin kutsukirje tiedossa oleville maa- ja vesialueiden omistajille. Samassa kirjeessä oli myös kyselylomake, jolla tiedusteltiin mielipiteitä suojelun toteuttamistavasta.

LAUSUNNOT

Asiaan liittyen on annettu seuraavat lausunnot:

- *Tornion kaupunki* on lausuntonaan ilmoittanut vastustavansa luonnonsuojelun alueen perustamista.

- *Korpikylän jako- ja kalastuskunta* on lausunnossaan ilmoittanut vastustavansa luonnonsuojelun alueen perustamista.

Muita lausuntoja ei asetetussa määräajassa annettu.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Ympäristökeskus määrää päätöksen liitteenä olevalle kartalle merkityn, noin 310 hehtaarin suuruisen alueen luonnonsuojelun alueeksi, jolla ovat voimassa seuraavat **rauhotusmääräykset**:

I Yleiset rajoitukset

Alueella on kielletty:

- ruoppaukset, ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen sekä kaikenlainen muu maa- ja kallioperän vahingoittaminen, muuttaminen ja ainesten ottaminen ym. maa-aineksen käsittelyt;
- rakennusten, rakennelmien, laitteiden ja teiden rakentaminen;
- eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen sekä pesien vahingoittaminen, lukuun ottamatta laillista metsästystä ja kalastusta;
- puutavaran varastointi;
- kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa muuttaa kielteisesti alueen maisemakuvaa, vaikuttaa epäedullisesti alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilymiseen, esimerkiksi vesien ja rantojen likaaminen ja roskaaminen, kalanpyydysten jättäminen rannoille tai veteen siten että linnut voisivat vahingoittua.

II Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien säännösten estämättä alueella sallitaan:

- laillinen kalastus ja metsästys;
- rantametsien käsittely metsälain mukaisesti;
- nykyisen kuivatustilanteen ylläpito olemassa olevia laskuojia kunnostamalla. Laajemmat ojitushankkeet ympäristökeskuksen hyväksymän erillisen selvityksen ja suunnitelman sekä siihen liittyvän kartan mukaisesti;
- sellainen yleishyödyllinen rakentaminen, joka on tarpeen alueen suojelutavoitteen mukaisen luonnon hoidon, tutkimuksen, alueeseen tutustumisen tai retkeilyn kannalta ympäristökeskuksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti;
- pienimuotoisten laitureiden ja veneidenpitopaikkojen rakentaminen;
- ympäristökeskuksen hyväksymän suunnitelman mukaiset suojelutavoitetta tukevat muut luonnon hoitotoimet;

IV Poikkeuslupa

Edellä olevista määräyksistä saadaan ympäristökeskuksen luvalla poiketa, mikäli poikkeaminen on luonnonsuojelualueen käytön, hoidon tai tutkimuksen kannalta perusteltua.

PERUSTELUT

Päätöksellä toteutetaan valtioneuvoston 3.6.1982 vahvistamaa lintuvesien suojeluohjelmaa. Hurujärven- Ison Mustajärven suojelu on ollut kokonaan toteuttamatta. Tällä päätöksellä alueen suojelu tulee kokonaisuudessaan toteutetuksi. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä on toteuttaa valtioneuvoston hyväksymät suojeluohjelmat vuoden 2007 loppuun mennessä.

Hurujärven- Ison Mustajärven suojelualueeseen kuuluu alueita kaikkiaan 23 tilasta sekä lisäksi 13 yhteisestä alueesta, joihin kuuluu huomattava määrä osakastiloja. Asianosaisten suuresta lukumäärästä johtuen ympäristökeskus katsoo, että alueen suojelu on tarkoituksenmukaista toteuttaa luonnonsuojelulain 24 §:n 3 momentin mukaisesti. Ottaen huomioon lintuvesiensuojeluohjelman tavoitteet, ei alueen hankkimista valtion omistukseen voida myöskään pitää tarpeellisena. Myös suurin osa ympäristökeskuksen tiedotustilaisuuskutsun yhteydessä lähettämän kyselylomakkeen palauttaneista piti rauhoituspäätöstä sopivimpana suojelun toteuttamistapana.

Lintuvesiensuojeluohjelman tavoitteena on siihen sisältyvien alueiden säilyttäminen mahdollisimman luonnonvaraisina. Päätöksessä mainitut rauhoitussäännökset turvaavat nämä tavoitteet.

Hurujärven – Ison Mustajärven luonnonsuojelualueelle tullaan lähivuosi- na laatimaan hoito- ja käyttösuunnitelma.

Alue täyttää luonnonsuojelulain 10 §:n 2 momentin 5 ja 6 kohdan yleiset edellytykset luonnonsuojelualueen perustamisesta.

SOVELLETUT LAINKOHDAT

Luonnonsuojelulaki 10 § 2 mom., 24 § 3 mom. ja 77 § 1 mom. 3. kohta

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO JA RAUHOITUKSEN MERKITSEMINEN MAASTOON SEKÄ KIINTEISTÖREKISTERIIN

Tämä päätös annetaan tiedoksi hallintolain 55 §:n 2 momentin perusteella yleistiedoksiäntona hallintolain 62 §:n mukaisesti. Päätöksestä lähetetään lisäksi kopio jakelussa mainituille.

Päätöksestä tehdään merkintä kiinteistörekisteriin. Lapin ympäristökeskus merkitsee luonnonsuojelualueen rajat maastoon.

RANGAISTUSSÄÄNNÖKSET

Tämän päätöksen rikkomisesta rangaistaan luonnonsuojelulain 58 §:n tai rikoslain 48 luvun 1-5 §:n mukaisesti.

MUUTOKSENHAKU

Ympäristökeskuksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Rovaniemen hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella.

Valitusosoitus on liitteenä.

Johtaja

Kari Kinnunen

Lakimies

Seppo Myyryläinen

LISÄTIETOJA PÄÄTÖKSESTÄ

Lakimies Seppo Myyryläinen, puh. 08-315 8571 ja metsätalousinsinööri Jouni Rauhala, puh. 016-329 4774.

LIITTEET

Kartta perustettavasta luonnonsuojelualueesta
Kiinteistöluettelo
Valitusosoitus
Selvitys korvausmenettelystä

JAKELU

Lapin ympäristökeskus
Ympäristöministeriö, alueiden käytön osasto
Lapin maanmittaustoimisto
Lapin luonnonsuojelupiiri
Tornion kaupunki
Korpikylän jako- ja kalastuskunta
Tiedotustilaisuuden osanottajat (erillisen listan mukaan)
Kyselylomakkeen palauttaneet (erillisen listan mukaan)

Maksuitta

KORVAUKSEN HAKEMINEN LUONNONSUOJELUALUEEN PERUSTAMISESTA

Luonnonsuojelulain 53 §:n mukaan valtio on velvollinen maanomistajan niin vaatiessa korvaamaan **merkityksellisen** haitan, joka aiheutuu luonnonsuojelualan perustamisesta lain 24 §:n 3 momentin nojalla.

Jos alueen maanomistaja ja alueellinen ympäristökeskus eivät pääse sopimukseen korvauksesta, voi maanomistaja hakea toimitusta korvauksen määrittämiseksi asianomaiselta maanmittaustoimistolta perustamispäätöksen saatua lainvoiman. Korvausta määrittäessä noudatetaan säännöksiä, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Alueen käyttöoikeuden rajoituksesta maksetaan lain 95 §:n 1 momentissa säädetyn suuruista korkoa siitä päivästä, jolloin alueen maanomistaja on hakenut maanmittaustoimistolta määräystä korvaustoimituksesta.

Mahdollista korvaustoimitusta haetaan Lapin maanmittaustoimistolta.

Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös päätöksestä, johon toimitusta haetaan.

Kuvailulehti

Julkaisija	Lapin ympäristökeskus	Julkaisu-aika	Lokakuu 2005
Tekijä(t)	Lapin lintuvesityöryhmä		
Julkaisun nimi	Lapin lintuvedet – suojelun, hoidon ja käytön järjestäminen		
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavissa myös Internetissä: www.ymparisto.fi/julkaisut		
Tiivistelmä	<p>Julkaisu sisältää Lapin ympäristökeskuksen sisäisen työryhmän laatimat lintuvesien kohdekuvaukset sekä esitykset toimenpidetarpeista hoidon ja käytön järjestämiseksi. Kohdekuvausissa on tietoja alueiden historiasta, maankäytöstä, ympäristömuutoksista sekä luontoarvoista. Raportti sisältää kohteittaiset esitykset hoidon ja käytön suunnittelusta, kunnostuksista ja palveluvarustuksen rakentamisesta.</p> <p>Julkaisuun on koottu hajallaan ollut tieto lintuvesikohteista ja se on tarkoitettu lähdeoteeksi aluekohtaisia käyttö- ja toimenpidesuunnitelmia laadittaessa.</p>		
Asiasanat	linnut, lintuvesialueet, kosteikot, suojelualueet, luonnon monimuotoisuus, uhanalaiset eläimet, vesistöjen kunnostus, luonto -- virkistyskäyttö, luonnonhoito, Lappi		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Alueelliset ympäristöjulkaisut 393		
Julkaisun teema			
Projektihankkeen nimi ja projektinumero			
Rahoittaja/ toimeksiantaja			
Projektiryhmään kuuluvat organisaatiot			
	ISSN 1238-8610	ISBN 952-11-2021-5	952-11-2022-3 (PDF)
	Sivuja 135		Kieli Suomi
	Luottamuksellisuus Julkinen		Hinta 20 euroa (sis. alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Lapin ympäristökeskus, PL 8060, 96101 Rovaniemi puh. 016-329 4760 e-mail: kirjaamo.lap@ymparisto.fi		
Julkaisun kustantaja			
Painopaikka ja -aika	Gummerus Kirjapaino Oy Saarijärvi, 2005		

Documentation page

Publisher	Lapland Regional Environment centre	Date October 2005
Author(s)	The working group of Lapland Regional Environment Centre for waterfowl habitats	
Title of publication	The Waterfowl Habitats of Lapland – organizing the conservation, management and use	
Parts of publication/ other project publications	The publication is also available in the Internet: http://www.ymparisto.fi/julkaisut	
Abstract	<p>The report contains descriptions and proposals of actions needed for organizing the management and use of the areas. These proposals are drawn by internal working group of Lapland Regional Environment Centre. Descriptions contain information about the history, land use, environmental changes and nature values. There are also proposals for planning the management and use, restorations and recreational constructions for each area.</p> <p>The report gathers the scattered information of water fowl habitats of Lapland. The purpose of it is to be a source material when drawing use and action plans for areas.</p>	
Keywords	Birds, waterfowl habitats, wetlands, protection areas, diversity of nature, threatened animals, restoration of inland waters, nature -- recreational use, nature management, Lapland	
Publication series and number	Alueelliset ympäristöjulkaisut 393	
Theme of publication		
Project name and number, if any		
Financier/ commissioner		
Project organization		
	ISSN 1238-8610	ISBN 952-11-2021-5
		952-11-2022-3 (PDF)
	No. of pages 135	Language Finnish
	Restrictions Public	Price 20 eur
For sale at/ distributor	Lapin ympäristökeskus, PL 8060, 96101 Rovaniemi tel. (016) 329 4760, fax (016) 310 340, e-mail: kirjaamo.lap@ymparisto.fi	
Financier of publication		
Printing place and year	Gummerus Kirjapaino Oy Saarijärvi, 2005	

Sisdeallesiidu

Almmustahtti	Lappi birasguovddáš	Almmustahttináigi Golggotmánnu 2005
Dahkki(t)	Lappi loddečáhcebargojoavku	
Prentosa namma	Lappi loddečázit – suodjaleami, dikšuma ja geavaheami ordnen	
Prentosa oasis / eará seammá prošeavtta prentosat Čoahkkáigeassu	Preanttus lea oažžumis maiddá Interneahtas	
	Preanttus sisttisoallá Lappi birasguovddáša siskkáldas bargojoavkku ráhkadan loddečáhcebáikkiid govvádusaid ja evttohusaid doaimmain dikšuma ja geavaheami ordnema várás. Báikkiid govvádusain leat dieđut guovlluid historjjás, eanageavaheamis, birasnuppástusain ja luondduárvvuin. Raporta sisttisoallá báikkiid guoski evttohusaid dikšuma ja geavaheami plánemis, ordnemiin ja bálvalusaid dási lágideamis.	
	Prentosii leat čohkkejuvvon bieđgguid leamašan dieđut loddečáziin ja dat leat oaivvilduvvon gáldun guovlluid geavahan- ja doaibmabidjoplánaid ráhkadeapmái.	
Guovddášáššit	lottit, loddečáhceguovllut, njeaššit, suodjalanguovllut, luonddu mánggahámatvuolta, áitatvuloš eallit, čázádagaid ordnen, luondu -- lustageavaheapmi, luonddudikšun, Lappi	
Prentosa namma ja nummir	Alueelliset ympäristöjulkaisut 393	
Prentosa temá		
Prošeaktabarggu namma ja nummir		
Ruhtadeaddji/ doaimmaaddi		
Prošeaktajovkui gullelaš organisašuvnnat		
	ISSN 1238-8610	ISBN 952-11-2000-2, 952-11-2001-0 (PDF)
	Siidut 135	Giella Suomagiella
	Luhtolašvuolta Almmolaš	Haddi 20 eur
Prentosa vuovdin / juohkki	Lappi birasguovddáš, tel. (016)–3294111, fáksa (016)–310340, e-mail: kirjaamo_lap@vyh.fi PL 8060, 96101 Rovaniemi	
Prentosa goasttedeadđi	Lappi birasguovddáš	
Prentenbáiki ja áigi	Gummerus Kirjapaino Oy Saarijärvi, 2005	

Lapin lintuvedet – suojelun, hoidon ja käytön järjestäminen

Julkaisu sisältää Lapin ympäristökeskuksen sisäisen työryhmän laatimat lintuvesien kohdekuvaukset sekä esitykset toimenpidetarpeista hoidon ja käytön järjestämiseksi. Kohdekuvauksissa on tietoja alueiden historiasta, maankäytöstä, ympäristömuutoksista sekä luontoarvoista. Raportti sisältää kohteittaiset esitykset hoidon ja käytön suunnittelusta, kunnostuksista ja palveluvarustuksen rakentamisesta.

Julkaisuun on koottu hajallaan ollut tieto lintuvesikohteista ja se on tarkoitettu lähdeoteeksi aluekohtaisia käyttö- ja toimenpidesuunnitelmia laadittaessa.

Julkaisu on saatavissa myös Internetissä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

ISBN 952-11-2021-5
ISBN 952-11-2022-3 (PDF)
ISSN 1238-8610

Myynti:
Lapin ympäristökeskus
Hallituskatu 5
96100 ROVANIEMI
puh. 016-329 4760
e-mail: kirjaamo.lap@ymparisto.fi